

Bilden av finanskrisen

En studie av svenska mediers
nyhetsrapportering hösten 2008

Karl-Arvid Färm, Lena Jendel och Lars Nord

Bilden av finanskrisen

En studie av svenska mediers nyhetsrapportering hösten 2008

Karl-Arvid Färm, Lena Jendel & Lars Nord

DEMICOM
Mittuniversitetet
2012

Författare: Karl-Arvid Färm, Lena Jendel & Lars Nord
Titel: Bilden av finanskrisen
Utgiven av: DEMICOM, Mittuniversitetet, År 2012, Sundsvall
Rapportserie: nr 9
ISBN 978-91-87103-54-4
© Författarna och Mittuniversitetet År 2012
www.miun.se/demicom

SAMMANFATTNING

Mediebevakningen av finanskrisen under hösten 2008 var mycket omfattande. I mer än en månads tid var finanskrisen det huvudsakliga ämnet på de flesta löpsedlar och den nyhet som toppade nyhetssändningarna i radio och TV. Framförallt de medier som även hade särskild ekonomi- eller näringslivsbevakning fokuserade stort på finanskrisen med noggranna artiklar om enskilda företag eller banker och hur de klarade sig, eller om börsmarknadens stora svängningar. Hälften av bevakningen berörde Sverige, och 16 procent vardera av bevakningen berörde Europa och Nordamerika. Särskilt i början uppmärksammades Nordamerika stort då krisen startade i USA och en uppmärksamrad presidentvalskampanj genomfördes samtidigt.

Politiker var de vanligast använda källorna om man såg på bevakningen från hela världen. Fokuserade man enbart på Sverige var medborgare de vanligaste. Medan de så kallade "officiella källorna" fortfarande dominerade var det helt klart så att medborgare fick komma till tals, framförallt i svenska sammanhang. I kraft av sin regeringsställning förekom företrädare för alliansen (flera av dem ministrar) som källor i betydligt högre utsträckning (65 procent) än företrädare för oppositionspartierna (35 procent). Detta kan jämföras med mediebevakningen av valrörelsen 2010 där båda sidor förekom ungefär lika mycket. Undersökningen visar även att när källor från regeringen uttalade sig så var det långt ifrån alltid som oppositionen fick en chans att komma till tals.

Av de granskade centrala aktörerna förekom de svenska bankerna mest, följt av regeringen. Av de tre myndigheter vi har analyserat förekom Riksbanken i betydligt större utsträckning än både Riksgälden eller Finansinspektionen. Om vinklingen analyseras står det klart att Riksgälden skildrades mycket positivt i det fåtal artiklar eller inslag där den myndigheten förekom. Riksbanken klarade sig också bra, medan de fyra andra aktörerna fick överlag negativa vinklingar (framförallt gällde detta de svenska bankerna och den politiska oppositionen). Ungefär samma mönster gick att spåra om man såg enbart på hur de olika aktörernas ansvarstagande speglades, men denna faktor diskuteras endast i ett fåtal artiklar och inslag, framförallt vad det gällde myndigheterna.

Granskas de olika gestaltungsformer som användes i bevakningen av finanskrisen står det klart att termen "finanskris" började användas omedelbart och snabbt blev den dominerande term som användes i 63 procent av alla artiklar och inslag. Två vanliga gestaltningar i exempelvis valrörelser: tolkande gestaltningar av händelser, och spelgestaltningar av politik var inte vanligt förekommande här. Beskrivande gestaltningar av finanskrisen dominerade och när det förekom politiskt kopplade nyheter var sakgestaltning och fokus på sakpolitiska frågor i centrum. Konflikt och medborgare som offer var däremot vanligt förekommande gestaltningar i som förstärkte det dynamiska och dramatiska i medieberättelserna om finanskrisen. Slutligen tyder mediegestaltningen av finanskrisens olika effekter på att privatekonomi hela

tiden var ett intressant ämne, men i övrigt fokuserade medierna i början på hur finanskrisen påverkade bankerna för att sedan mer handla om hur finanskrisen påverkade företag och arbetsmarknaden när varslen blev allt fler.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING.....	3
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	5
INLEDNING	6
TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER.....	9
Nyhetsvärdering.....	9
Nyhetsvärdering vid kriser.....	12
Gestaltningmakt.....	13
Gestaltningmakt vid kriser.....	14
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	18
METOD OCH MATERIAL.....	19
RESULTAT	21
Kalendarium	21
1. Omfattning av mediebevakningen	22
Geografiskt fokus.....	25
2. Källor.....	28
Källkategorier	28
Svenska politiker som källor	32
Ministerkällor och oppositionskällor.....	35
3. Centrala aktörer.....	36
Förekomst.....	37
Vinkling.....	40
Ansvarstagande.....	46
4. Gestaltningar.....	48
Journalistiskt förhållningssätt.....	48
Sak- och spelgestaltningar.....	50
Konfliktgestaltning	52
Medborgare som offer.....	53
Dominerande begrepp	54
Gestaltningen av finanskrisens effekter	57
SLUTSATSER.....	61
AVSLUTANDE DISKUSSION.....	63
BILAGOR.....	68
Appendix I: Kodinstruktioner.....	68
Appendix II: Kodschema	101
LITTERATUR.....	114
RAPPORTER FRÅN DEMICOM.....	116

FÖRORD

Den här rapporten är den tredje inom ramen för forskningsprojektet ”Finanskrisen, förtroendet och förväntningarna – studier av det kriskommunikativa samspelet mellan makthavare, myndigheter, medier och medborgare”. I rapporten analyseras ledande nationella mediers bevakning av finanskrisen hösten 2008. Analysen baseras på kvantitativa innehållsanalyser av nyheter kring finanskrisen i dagstidningarna Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Svenska Dagbladet, Dagens Eko i Sveriges Radio samt TV-nyheterna Rapport och Aktuellt i Sveriges Television och Nyheterna i TV4.

Forskningsarbetet har utförts vid DEMICOMs forskargrupp vid Mittuniversitetet i Sundsvall. Projektet finansieras av SOES, Samverkansområde Ekonomisk Säkerhet, som omfattar myndigheterna Finansinspektionen, Försäkringskassan, Riksgälden, Skatteverket och Tullverket. Projektet samordnas av MSB, Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap.

I arbetet med rapporten har vi fått goda råd och kloka synpunkter från representanter för dessa myndigheter liksom från projektgruppens övriga deltagare Kajsa Falasca, Catrin Johansson, Elisabet Ljungberg, Adam Shehata och Jesper Strömbäck.

Sundsvall i december 2012

Karl-Arvid Färm, Lena Jendel och Lars Nord

INLEDNING

Finanskrisen under hösten 2008 var den kraftigaste ekonomiska nedgång världen skådat sedan 1930-talet. Banker gick omkull, börser rasade och många branscher drabbades av nedgång och arbetslöshet. Bakgrunden finns framför allt att söka i den amerikanska bostadsfinansieringen, där låntagare med låga inkomster och svag återbetalningsförmåga under 1990- och 2000-talen hade erbjudits så kallade *subprimelån*, som såldes vidare som värdepapper till investmentbanker världen över (Wissén & Wissén, 2010).

Under 2007 skedde ett stort fall av de amerikanska huspriserna och säkerheten på subprimelånen sjönk, vilket sammanföll med att många låntagare fick betalningssvårigheter. Det visade sig att beroendet mellan det finansiella systemets olika delar var större än vad man tidigare hade trott och att hela världens ekonomier påverkades starkt. Den finansiella osäkerheten växte och bankerna vågade inte längre låna ut pengar till varandra. I september 2008 togs USA:s två största bolåneinstitut Freddie Mac och Fannie Mae över av den amerikanska staten och investmentbanken Lehman Brothers lämnade in sin konkursansökan. Finanskrisen var ett faktum och den spred sig snabbt över världen. Även den svenska ekonomin påverkades, främst i form av kreditförluster, liksom av bankernas försämrade möjligheter till utlandsupplåning, en kraftigt minskad efterfrågan och fallande BNP. Ordergångarna minskade och de svenska varslen var under hösten 2008 stora och många (Wissén & Wissén, 2010).

I tider av ekonomisk oro påverkas många människors vardag och det finns ett stort intresse av att hålla sig informerad om den aktuella utvecklingen. I ett medierat samhälle som det svenska är det främst medierna människor vänder sig till när de söker information i samhälls- och politikfrågor. I en tid då medierna för världen närmare oss kan vi ta del också av händelser och skeenden som inte direkt påverkar oss och vår situation. Mediernas rapportering har därmed stor betydelse för människors uppfattning av verkligheten (Nord & Strömbäck, 2012). Det är därför intressant och angeläget att se hur medierna beskriver ett händelseförlopp som en ekonomisk kris; hur framställs risker och konsekvenser och vilka förklaringar ges? Finanskrisen 2008 fanns på de svenska mediernas dagordning under en lång period och mycket av det som hände i finansvärlden, såväl nationellt som internationellt, blev stora nyheter i tidningar, radio och tv. Denna studie fokuserar på de svenska mediernas bevakning av krisen under hösten 2008.

Detta är den tredje delrapporten i forskningsprojektet ”Finanskrisen, förtroendet och förväntningarna” som analyserar kriskommunikationen och samspelet mellan makthavare, myndigheter, medier och medborgare. I projektet undersöks de kriskommunikativa opinionsbildningsprocesserna i det svenska samhället under och efter den finansiella krisen i Sverige 2008, med fokus på myndigheternas kommunikation, massmediernas rapportering och

medborgarnas förtroende och verklighetsuppfattningar. De centrala frågeställningarna i hela projektet är:

- Vilka kommunikationsinsatser gjordes av de viktigaste myndigheterna under krisen?
- Vilka kommunikationsinsatser gjordes av riksdag och regering under krisen?
- Hur har allmänhetens uppfattning om, och förtroende för samhällsinstitutionerna utvecklats efter finanskrisen?
- Hur såg mediebevakningen av finanskrisen ut i de viktigaste svenska medierna?
- Vilka förklaringar finns till att mediebevakningen såg ut på detta sätt?

Denna rapport fokuserar på massmediernas bevakning av finanskrisen och de frågor som ska besvaras är följaktligen de två sista.

Rapporten är upplagd på följande sätt: Studien inleds med de teoretiska utgångspunkter som är särskilt relevanta för undersökningen, nämligen teorier kring nyhetsvärdering och gestaltning. Båda områdena beskrivs dels generellt, dels utifrån ett mer renodlat krisperspektiv. Därefter definieras studiens syfte och frågeställningar och val av metod och material redovisas och motiveras. Resultaten presenteras i fyra empiriska avsnitt. Det första beskriver mediebevakningens *omfattning* och ger en bild av hur mycket som skrevs och producerades om finanskrisen i de olika medierna och under vilka perioder bevakningen var som mest intensiv. Det andra avsnittet handlar om *källorna* i medierapporteringen om finanskrisen och beskriver hur olika grupper av svenska och internationella källor fick komma till tals. Det tredje avsnittet handlar om de *aktörer* som är centrala i vår studie och här redovisas förekomst, vinkling och bilden av ansvarstagande i medierna. Det fjärde och sista avsnittet handlar om *gestaltning*, såväl mer övergripande som vad gäller gestaltningen av finanskrisens effekter. Resultatkapitlet följs därefter av en avslutande diskussion, där de redovisade resultaten relateras till de teoretiska utgångspunkterna i studien.

TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

Som konstaterades i inledningen inhämtar de flesta människor i första hand sin information om politik och samhälle genom att ta del av olika medier. Detta gäller i hög grad också i tider av kris när vi vill hålla oss särskilt informerade om vad som händer. Många människor upplever inte själva en kris och vår uppfattning om vad som sker i vår omvärld grundas därmed inte på våra egna erfarenheter och på kommunikation människor emellan, utan snarare på de bilder av verkligheten som når oss via tv, radio, tidningar och Internet. (Holladay, 2010; Grandien m.fl., 2005). När vi vill hålla oss uppdaterade kan medierna berätta vad som händer med minimal tidsfördröjning, erbjuda en överblick och ett sammanhang som kan vara svårt att skapa på egen hand och genom analyser ge en fördjupad och förklarad bild av skeenden. Mediernas inflytande över människors uppfattning av verkligheten är därför stort och kan påverka människors åsikter, deras bedömningar av risker och faktiska beteenden (Holladay, 2010; Nord & Strömbäck, 2005).

Hur medierna väljer vad som ska uppmärksammas – och på vilket sätt de bevakar det som sker – har därför stor betydelse för hur människor uppfattar en kris och hur de agerar utifrån sin uppfattning. Utifrån denna utgångspunkt har rapportens teoretiska perspektiv valts i syfte att svara på de grundläggande frågorna *vad* och *hur*: Vad är det som blir nyheter, och hur väljer medierna att rapportera om dessa nyhetsändelser? Svaret på den första frågan kan sökas bland teorier om nyhetsvärdering, medan den andra frågan kan besvaras med hjälp av teorier om gestaltning.

Följande avsnitt handlar om den nyhetsvärdering som påverkar mediernas publiceringsbeslut och avvägningar i fråga om det dagliga nyhetsarbetets inriktning, både i tider av kriser och mer normala tillstånd. Därefter följer en beskrivning av vad gestaltningsmakt är och hur den fungerar generellt och vid kriser.

Nyhetsvärdering

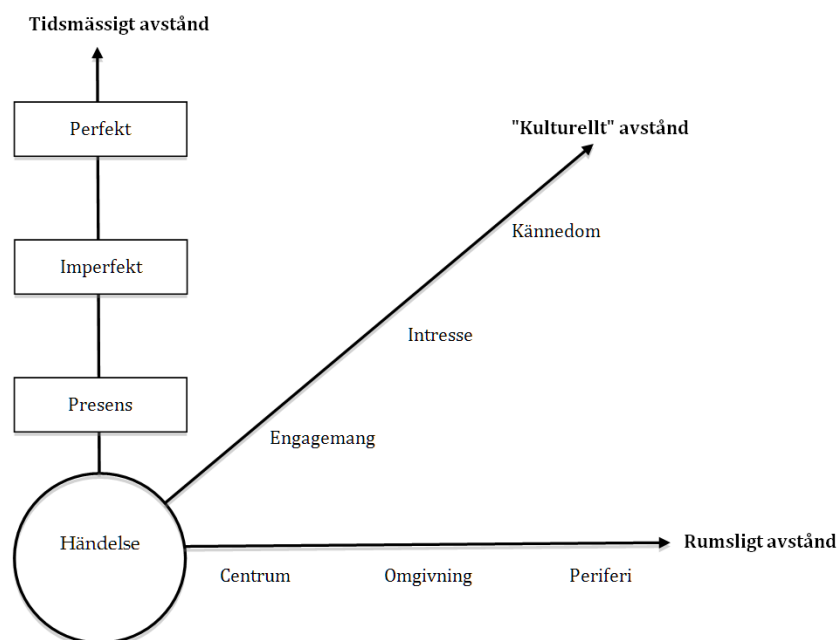
Journalister brukar hävda att de känner igen en bra nyhet när de hör talas om den. Det handlar om en intuitiv känsla som oftare får styra den journalistiska bedömningen än uppsatta policydokument eller andra normer vid redaktionerna (Nord & Strömbäck 2005).

Otaliga studier har gjorts av forskare genom åren i syfte att definiera vad som skapar en nyhet och vad det är som ger en händelse nyhetsvärde (Johansson, 2004). En välkänd sådan studie gjordes 1965 av sociologerna Johan Galtung och Marie Holmboe Ruge. De ställde upp kriterier för händelser som var nyhetsvärda och delade upp dessa i genrerelaterade och sociokulturella kriterier. Ett exempel ur den första gruppen är att nyheter ska vara överraskande, tydliga och relevanta eftersom människor förväntar sig det av

mediegenren nyheter. Exempel på sociokulturella kriterier är att nyheterna för att väcka mediekonsumenters intresse ska handla om elitpersoner, elitnationer och negativa händelser som konflikter och olyckor (Galtung & Holmboe Ruge, 1965).

Henk Prakke arbetade vid ungefär samma tid fram en modell med tre faktorer som han menade var betydelsefulla för nyhetsvärdering, nämligen avståndet i tid, kultur och rum. Om avståndet i dessa tre dimensioner är kort, d.v.s. om en händelse nyss skett i närheten och människor lätt kan relatera till den är det troligare att den blir en nyhet än om avståndet i tid, kultur och rum är långt (Prakke, 1969).

Figur 1: Tre dimensioner av nyhetsvärde

Knappt tjugo år senare hävdade medieforskarna Pamela Shoemaker, Tsan-Kuo Chang och Nancy Brendlinger att det finns tre grundläggande dimensioner i nyhetsbegreppet. De menade att nyheter för det första handlar om sådant som är avvikande, för det andra om händelser som är socialt betydelsefulla och för det tredje om det som nyligen har inträffat och som är geografiskt och kulturellt nära. Avvikelserna kan vara av olika slag, t.ex. något som sker för första gången (som den första flygturen över Atlanten) eller olyckor och katastrofer som alltid utgör en avvikelse från det vi kallar normalt, även om de sker med jämna mellanrum. Andra avvikelser kan vara konflikter, som frångår samhällets

normer, och nyheter om elitpersoner, vars liv de tre forskarna menar avviker från vanliga människors liv och därför blir intressanta för publiken att ta del av (Shoemaker m.fl., 1987).

Även inom svensk medieforskning har gjorts flera studier för att försöka definiera begreppet nyhetsvärde. Håkan Hvitfelt har i en nyhetsvärderingsformel ställt upp egenskaper hos en händelse vilka ökar sannolikheten för att händelsen ska bli en nyhet. Exempel på sådana egenskaper är att händelsen berör politik, ekonomi samt brott och olyckor, inträffar inom ett kort geografiskt eller kulturellt avstånd, innehåller inslag som är sensationella eller överraskande, ingår som en del av ett längre tema, är viktig och relevant och har negativa inslag (Hvitfelt, 1985).

Gemensamt för de flesta teorier om nyhetsvärdering är också att de försöker ringa in vilka kriterier som ger en händelse nyhetsvärde. Medieforskaren Bengt Johansson menar att det finns två huvudsakliga föreställningar eller styrfält som ligger till grund för mediernas nyhetsvärdering, nämligen ett marknadsmässigt och ett ideologiskt styrfält. Det marknadsmässiga består av föreställningar om vad människor vill informera sig om och vad de efterfrågar när det gäller nyheter. Det som kan väcka uppmärksamhet hos publiken är enligt dessa föreställningar det som har nyhetsvärde (Johansson, 2004). I det ideologiska styrfältet råder de normativa föreställningarna som går ut på att publiken ska ta del av nyheter som är viktiga och att det också finns sådant som människor inte bör ta del av. De normativa föreställningarna kan bygga på lagar, etiska publiceringsregler och journalisters yrkesideologiska normer. Däremot tar dessa föreställningar inte hänsyn till vad publiken anser är viktiga nyheter (Johansson, 2004).

Historiskt sett har dessa två styrfält alltid konkurrerat om inflytandet över nyhetsvärderingen. Under 1970-talet var till exempel det ideologiska styrfältet det förhärskande och medierna utgick främst från vilka nyheter som var lämpliga och viktiga när de gjorde sitt urval (Johansson, 2004). Spänningen mellan fälten finns ständigt närvarande, men olika medietyper styrs av dem i olika hög grad. Medan exempelvis kvällspressen oftare uppmärksammar händelser som kan intressera en stor publik styrs andra medietyper mer av ideologiska hänsyn. Det ska tilläggas att nyhetsvärdering ofta anses styras av villkor som härrör från mediernas rutiner och ekonomiska hänsyn. Bengt Johansson hävdar att sådana faktorer aldrig utgör grunden för om en händelse i sig bedöms som nyhetsvärd eller ej, men att de avgör huruvida en nyhetsvärd händelse faktiskt publiceras och därmed påverkar de nyhetsarbetet (Johansson, 2004).

Även på en annan nivå förekommer en dragkamp som påverkar nyhetsvärderingen på ett handgripligt sätt vid redaktionerna, nämligen den kamp om makten att påverka dagordningen som alltid äger rum mellan journalister och källor. Förhållandet mellan journalister och källor kännetecknas av ett ömsesidigt beroende eftersom ingen av dem kan uppnå sina mål om de

inte bistår varandra. Båda parter försöker få ut så mycket som möjligt utan att behöva ”betala” mer än nödvändigt (Wolfsfeld 2011). I kampen för att påverka nyhetsurvalet och dagordningen förfogar de båda över viktiga resurser; källorna, framför allt de politiska, behöver nå ut till en publik och medierna utgör en avgörande sådan kanal. Journalisterna behöver å sin sida den information som källorna har kontroll över.

Från att ha diskuterat generell nyhetsvärdering ska fokus nu riktas mot nyhetsvärdering i tider av kriser av olika slag.

Nyhetsvärdering vid kriser

När det gäller nyhetsvärdering i tider av kris, som vid finanskrisen 2008, kan ett par av de nämnda kriterierna anses vara mer relevanta än de andra och dessa faktorer ingår i flera av de ovan nämnda nyhetsvärderingsmodellerna. Det handlar om avvikelser, d.v.s. överraskande och/eller ovanliga händelser, och negativa händelser. Enligt de teorier som har tagits upp här har båda dessa kategorier högt nyhetsvärde (Nord & Strömbäck, 2005).

En ovanlig händelse uppfattas som mer avvikande när den inträffar första gången än när ett liknande skeende inträffar igen. I en krissituation innebär det att risker framställs som mer hotfulla när de upplevs som nya och obekanta än när ett liknande skeende inträffar igen, även om hotet mot samhällen och medborgare kan vara lika stort och reellt en andra gång (Nord & Strömbäck, 2005). Ett sådant exempel är bevakningen av de båda Irakkrigen, det första 1991 och det andra 2003. När det första kriget rasade målades en mer hotfull bild av spänningar och möjliga scenarier upp än när det andra kriget bröt ut. I sin egenskap av att vara ett helt nytt krig fanns ett större nyhetsvärde i de händelser ägde rum 1991 än de som inträffade 2003 (Nord & Strömbäck, 2005). Finanskrisen 2008 var den första stora globala ekonomiska krisen och man kan enligt dessa tankegångar anta att den därför ur nyhetsvärderingsperspektiv utgjorde en större avvikelse från det normala än senare finansiellt oroliga perioder, och därför kom att uppmärksammas i särskilt hög grad av medierna.

Att en kris är ny i sitt slag kan få konsekvenser för mediernas rapportering om den. Lars Nord, Adam Shehata och Jesper Strömbäck menar att man kan anta att mediebevakningens kvalitet delvis beror på vilka rutiner medierna har för att övervaka en händelse eller ett förlopp (Nord m.fl., 2003). Journalistiska rutiner handlar ofta om huruvida det föreligger en vana vid att bevaka en viss typ av händelser. Om journalister känner igen ett händelseförlopp från tidigare situationer, och kanske till och med har en plan för hur sådana händelser ska bevakas, blir förmodligen journalistiken mer framgångsrik när det gäller att allsidigt belysa olika perspektiv och granska de olika partsinlagor som förekommer (Nord m.fl., 2003). Att finanskrisen 2008 var ”ny” ger anledning

att fråga sig om medierna hade utarbetade rutiner för att bevaka en sådan kris och hur rapporteringen kan ha påverkats av att detta.

När det gäller människors bild av verkligheten och av vad som sker är det inte bara viktigt att undersöka *vad* medierna väljer att uppmärksamma utan också *hur* de uppmärksammar skeenden och händelser, d.v.s. hur de gestaltar förloppen. Om detta handlar nästkommande avsnitt.

Gestaltningensmakt

Medier kan aldrig utgöra en spegel av verkligheten utan är snarare konstruktörer av verkligheten. I arbetet med att omvandla händelser och skeenden i verkligheten till färdiga nyheter kan gestaltningar ses som ett viktigt och ofrånkomligt journalistiskt redskap, eftersom verkligheten är för vidsträckt och för komplicerad för att kunna beskrivas utan dem (Schudson, 2003). Den engelska benämningen för gestaltning är *framing*, vilket närmast kan översättas med utformning eller inramning. Begreppets innebörd kan också sammanfattas i följande definition:

(G)estaltningar är uttryck för specifika sätt att medvetet eller omedvetet organisera information, och gestaltningar formas genom val av ord, fakta, perspektiv, källor och betoningar. Inneboende i gestaltningar är vissa dominerande problemformuleringar, tolkningar och moraliska omdömen och eventuellt också olika förslag till lösningar.” (Strömbäck, 2009, s. 121)

Forskaren Robert Entman har identifierat fyra grundläggande funktioner som en gestaltning kan ha, nämligen: (1) definiera problematiska effekter eller förhållanden, (2) identifiera orsaker, (3) moraliskt bedöma de inblandade och (4) rekommendera hur den problematiska situationen ska åtgärdas eller förbättras.

Entman menar att de två viktigaste funktionerna är att definiera problemet, eftersom detta påverkar den övriga gestaltningen, och att föreslå åtgärder, eftersom det uttrycker stöd eller motstånd mot de styrandes agerande (Entman, 2003).

Även om det är i medierna som gestaltningen sker innebär det inte att det bara är journalisterna själva som har makten att beskriva och gestalta. Liksom när det gäller urvalsmakt och nyhetsvärdering kan källorna ha ett stort inflytande också över journalistikens gestaltningar eftersom medierna är beroende av dessa källor för att få fakta och uttalanden att bygga sina nyheter på. I förlopp som har en politisk anknytning eller som leder till ett politiskt agerande och som därmed alstrar nyheter som baseras på uttalanden och information från politiker, är det intressant att se hur journalister och källor kämpar om makten att gestalta nyheter. I tider av kris kan man genom att studera gestaltningar få en samlad bild av hur krisen definieras i medierna och vilka motiv som kan ligga bakom gestaltningarna, vilket i sin tur har betydelse

för hur människor uppfattar krisen. Nästa kapitel handlar därför om hur gestaltningsmakten fördelas under sådana omständigheter.

Gestaltningsmakt vid kriser

Inom politisk kommunikation kan två perspektiv urskiljas när det gäller vilka mekanismer som styr maktbalansen mellan politiska aktörer och källor och därmed avgör vilket inflytande de två grupperna har över hur medieinnehållet ser ut. Det första synsättet kallas officiell dominans-modellen och är det perspektiv som länge har varit det rådande inom fältet. Enligt detta synsätt har de officiella politiska aktörerna stor makt att definiera problem eftersom de har en uppsatt position i samhället och därför lättare att få komma till tals i medierna (Lawrence, 2000).

Det andra perspektivet kallas den händelsestyrda modellen och innebär att inofficiella aktörer kan få ökat inflytande över mediernas innehåll under vissa omständigheter som exempelvis en kris. Forskning från senare tid har visat att under sådana perioder av förhöjd nyhetsbevakning kan andra aktörer än de officiella få möjlighet att föra fram alternativa gestaltningar av ett skeende eller ett problem (Lawrence, 2000).

Medieforskaren Regina Lawrence menar att dessa två modeller kan komplettera varandra snarare än konkurrera med varandra, och pekar på att forskning har visat att officiella aktörer har större inflytande över nyhetsflödet under tider av vardagsbevakning medan inofficiella källors makt ökar när händelser och skeenden äger rum som de officiella aktörerna inte har kontroll över.

En annan modell som också är relevant i sammanhanget är Daniel Hallins sfärmodell. Objektivitet och balanserad rapportering brukar räknas till viktiga journalistiska normer men enligt Hallin värdesätts dessa normer av medierna endast under vissa förhållanden. Det som avgör huruvida journalister väljer att sträva efter balans är graden av konflikt eller konsensus kring det aktuella temat. Hallin menar att journalister inte anser det vara nödvändigt med objektiv och balanserad rapportering när det råder samstämmighet mellan olika parter och att mediernas värdering av situationens konfliktgrad sker medvetet eller omedvetet (Hallin, 1986). I en valrörelse finns en naturlig maktkamp mellan de politiska lägren och denna kamp kan lätt ta sig uttryck i konflikt när parterna försöker få gehör för sina visioner och samtidigt visa att motståndarnas politik utgör ett sämre alternativ. I medierna är konfliktperspektivet ett tacksamt redskap för att skapa spänning och därigenom få mediekonsumenterna intresserade, även de som inte har ett genuint politikintresse. I ett läge som under finanskrisen fanns ingen sådan given konflikt, även om man kan anta att oppositionen ibland hade avvikande uppfattningar om hur krisen skulle bemötas och vilka åtgärder som skulle vidtas. Att se närmare på huruvida

mediebevakningen präglades av balans och hur krisen gestaltades ur ett konfliktperspektiv blir därför intressant.

Ett exempel på hur en sittande regering enligt officiell-dominansperspektivet genom sin ställning har makt att gestalta och hur den till och med kan gynnas av en kris kan tas från Storbritannien där ett terroråd 2005 stärkte den sittande regeringens ställning och förtroendet för denna. Regeringen lyckades etablera sin gestaltning av det som skett i medierna och samla folket under gemensamma värden (Canel & Sanders, 2010). I Spanien inträffade drygt ett år tidigare också ett terroråd, men det scenario som följde styrker tvärtom det händelsestyrda perspektivet, vilket innebär att de officiella aktörerna kan förlora makten över mediebevakningen till andra aktörer. Det som följde efter dådet var nämligen något helt annat än i Storbritannien. Regeringen som stod inför ett val lyckades inte ta kontroll över gestaltningen och förlorade några dagar därefter valet (Canel & Sanders, 2010). Kriser kan därmed både straffa och gynna en sittande regim. En analys av mediernas bevakning kan visserligen inte ge svar på frågan huruvida den svenska regeringen gynnades eller straffades genom finanskrisen, men den kan undersöka hur bilden av regeringen i medierna ser ut och om balans och objektivitet kan skönjas i rapporteringen.

Om vi för en stund bortser från diskussionen om officiella och inofficiella aktörers inflytande kan konstateras att källornas sammanlagda makt vanligen är stor i tider av kris eller krig, vilket beror på att nyheter under sådana omständigheter ligger långt borta från vanliga människors verklighet och ibland också från journalisters vardag (Nord & Strömbäck, 2002). Rutiner och expertkunskaper vid nyhetsredaktionerna kan saknas och källorna får därmed en god chans att forma människors verklighetsuppfattningar av vad som sker och vad som skulle kunna ske. De kan svara på frågor som: Finns det skäl till oro? Hur ska jag som privatperson agera? Har de styrande kontroll över läget? När politiker framträder som källor förmedlar de inte bara fakta och instruerar människor i hur de ska skydda sig utan försöker också förklara vad det är som har skett, vad det inträffade kan få för konsekvenser och vad de själva har för beredskap. De försöker berätta sin version för att påverka människors uppfattningar, med andra ord förmedla sin gestaltning (Holladay, 2010). Vikten av att tidigt försöka gestalta ett skeende poängteras av Sherry Holladay. Om en aktör väntar för länge med att uttala sig i medierna kan den lucka som uppstår fyllas av en annan aktör och det blir svårare att få makten över gestaltningen. Den organisation som förväntas ta ansvar, i det här fallet regering och berörda myndigheter, måste visa att krisen är under kontroll och att de agerar på bästa sätt (Holladay, 2010). Mediers beroende av källor i nyhetsarbetet kan dock variera kraftigt och maktbalansen se olika ut från en situation till en annan, vilket kan illustreras i följande figur:

Figur 2: Källornas inflytande i olika situationer

		Mottagarnas förtrogenhet	
		Liten	Stor
Sändarnas öppenhet	Liten	<i>Mycket stort</i>	<i>Litet</i>
	Stor	<i>Stort</i>	<i>Mycket litet</i>

Kommentar: Figur från Nord & Strömbäck, 2002.

Som figuren visar är källornas makt som störst när mottagarnas förtrogenhet är som minst, d.v.s. när de har låg kunskap i ämnet. Med låg kunskap följer ett mindre kritiskt förhållningssätt från mottagarnas sida. Dessutom hänger källornas inflytande samman med sändarnas öppenhet och är som störst när öppenheten är liten. När sändarnas öppenhet är liten innebär det att en nyhet till exempel bara släpps till en tidning eller en tv-kanal. Källornas inflytande är då större än om nyheten finns tillgänglig för alla medier. Detta innebär att:

I exklusivt förmedlade nyheter som ligger långt från människors vardag är sannolikt källornas makt som störst. I offentligt baserade nyheter i frågor som de flesta känner till är på motsvarande sätt källornas inflytande som minst (Nord & Strömbäck, 2002, s. 49).

Sammanfattningsvis har de teoretiska utgångspunkterna handlat om nyhetsvärdering och gestaltning. Teorier om nyhetsvärdering försöker identifiera kriterier eller villkor hos händelser som gör dem nyhetsvärda. Om en händelse har vissa egenskaper anses chansen att den ska uppmärksammas vara större. Två sådana kriterier är särskilt relevanta för nyhetsvärdering i tider av kris, nämligen att händelsen ska avvika från det normala och vara negativ.

Avgörande för hur stora nyheter blir som berör kriser är också huruvida en kris är ”ny”, d.v.s. om ett liknande förlopp har ägt rum tidigare eller inte. Om det som sker inte är bekant för journalisterna slås händelserna oftare upp som större nyheter än om scenariot är välkänt. Dessutom kan man anta att medierna vid en ”ny” kris inte har samma rutiner i sin mediebevakning som om förloppet i viss mån är bekant för journalisterna. Den globala finanskrisen 2008 var den första i sitt slag och man kan därför förmoda att det inte fanns någon vana vid att bevaka en kris av denna typ. Vad det kan ha inneburit för nyhetsarbetet ska vi återkomma till. Vi har också konstaterat att journalistiken ofta präglas av en maktkamp mellan journalister och källor när det gäller att påverka dagordningen och nyhetsvärderingen. Detta gäller såväl politiska som andra källor, men ofta hamnar fokus på maktbalansen mellan politiker och journalister.

Vidare har vi konstaterat att gestaltningar är oundvikliga i journalistiken. För att greppa verkligheten måste vi få den paketerad i avgränsade versioner. Även när det gäller gestaltning sker en maktkamp mellan journalister och källor, vilka har ett stort intresse av kommunicera sin gestaltning. Två perspektiv har belysts som handlar om officiella och inofficiella källors inflytande över medieinnehållet. Medan det ena hävdar att de officiella aktörernas makt är stor menar det andra att inofficiella aktörer kan få chansen att förmedla alternativa tolkningar under sådana omständigheter som en kris. Hallin hävdar dock att det som styr balansen mellan olika aktörer är graden av konflikt eller konsensus. Om en etablerad konflikt råder, som t.ex. under en valrörelse, strävar medierna efter en balanserad rapportering där olika regeringsalternativ får komma till tals i ungefär lika hög grad. I tider av samstämmighet är denna ambition inte alls lika uttalad. Hur en kris gestaltas får betydelse för den bild människor får av krisen och i förlängningen hur de väger risker och agerar. Det är därför av intresse att se hur gestaltningmakten fördelades under finanskrisen 2008.

I början av kapitlet motiverades valet av de teoretiska utgångspunkterna med att de kan svara på frågorna vad och hur. Nyhetsvärderingen ger svar på vad som blir nyheter medan gestaltningsteorier försöker förklara hur medierna uppmärksammar händelser. Både nyhetsvärdering och gestaltning påverkar hur människor uppfattar skeenden som exempelvis en kris och hur de agerar utifrån sin verklighetsuppfattning.

Innan vi går från teori till resultat presenteras rapportens syfte och frågeställningar.

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med denna delrapport i forskningsprojektet är att undersöka de svenska mediernas bevakning av finanskrisen under hösten 2008. Två av de centrala frågeställningarna för hela detta projekt berör mediebevakningen och de uttrycktes på följande vis:

- Hur såg mediebevakningen av finanskrisen ut i de viktigaste svenska medierna?
- Vilka förklaringar finns till att mediebevakningen såg ut på detta sätt?

Utifrån dessa övergripande frågor har vi formulerat mer fördjupande frågeställningar för just denna delrapport.

1. Hur omfattande var svenska mediers bevakning av finanskrisen?
2. Vilka källor fick komma till tals i svenska mediers bevakning av finanskrisen?
3. Hur vinklades de valda centrala aktörerna och hur mycket förekom de i mediebevakningen av finanskrisen?
4. Vilka gestaltningar använde sig medierna av i sin bevakning av finanskrisen?
5. Hur förändras bilden av den ovan nämnda bevakning om vi studerar den över tid och i jämförelse mellan olika medier?

METOD OCH MATERIAL

Studien bygger på en kvantitativ innehållsanalys. Kvantitativ innehållsanalys används när man vill göra en systematisk analys av ett innehåll och därmed kartlägga och studera viktiga skeenden. Dessa innehållsanalyser är ofta deskriptiva: de strävar efter att spegla det faktiska innehållet så objektivt som möjligt. De är även replikerbara: baserat på samma instruktioner och tillvägagångssätt ska undersökningen kunna göras om och nå samma resultat.

En sådan undersökning genomförs genom att skapa ett kodschema med tillhörande instruktioner. Kodschemat innehåller en grupp variabler utifrån vilka det valda materialet läses och analyseras. Instruktionerna ska ge så exakt beskrivning som möjligt av vad kodarna letar efter i var och en av variablerna. Tanken är att kodinstruktionerna ska vara så utförliga att undersökningen ska kunna göras om med hjälp av dessa och nå i stort sett samma resultat. Detta för att skapa relevans och tillförlitlighet. En eller flera kodare studerar sedan systematiskt varje enhet i det valda materialet utifrån de valda variablerna.

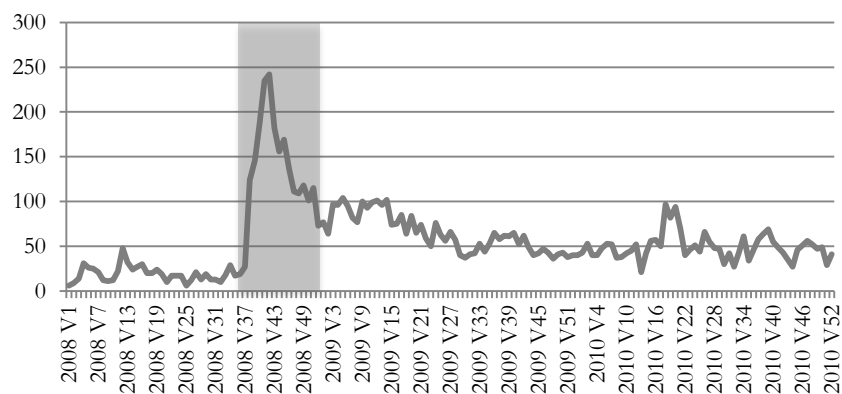
I slutet av undersökningen görs ett reliabilitetstest, för att se så att kodaren eller kodarna är konsekventa i sina analyser. För att ett resultat ska anses tillförlitligt och användbart krävs det att kodarna har mer än 80 procent samstämmighet på varje variabel. Alla variabler som redovisas i våra resultat klarade reliabilitetstesterna.

Efter diskussioner i forskningsprojektets arbetsgrupp har en samling för ämnet relevanta variabler tagits fram för denna undersökning och ett kodschema med tillhörande kodinstruktioner har producerats.

I studien har analyserats inslag och artiklar från de viktigaste nationella medierna: fyra tidningar (*Aftonbladet*, *Expressen*, *Dagens Nyheter* och *Svenska Dagbladet*), tre nyhetsprogram med tillhörande ekonominyheter i TV (*Aktuellt*, *Rapport* med *A-Ekonomi*, *TV4-Nyheter* och *TV4 Ekonominytt*) och ett nyhetsprogram plus ett ekonomiprogram från radio (*Kvart i fem-Ekot* och *Ekonomiekol*). I dessa medier analyserades alla relevanta inslag eller artiklar från tidsperioden 15 september 2008 till 31 december 2008. Vad gäller tidningarna innefattar detta material huvudtidningen plus specifika ekonomidelar (t.ex. SvD Näringsliv).

Denna tidsperiod valdes dels på grund av att Lehman Brothers konkursansökan den 15 september ofta har beskrivits som inledningen av finanskrisen. Statistiken som presenteras i det nästföljande diagrammet visar att antalet artiklar som använde någon av de valda termerna ”finanskris”, ”finansoro”, ”ekonomisk kris” eller ”bankkris” ökade mångfaldigt denna vecka och hade vid slutet av år 2010 ännu inte återgått till tidigare nivåer. Det var med andra ord vid denna tidpunkt som dessa termer började användas och användningen fortsatte sedan i årtal. Diagrammet visar på en topp under hösten 2008.

Figur 3: Totala antalet artiklar i Aftonbladet, Expressen, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet om den ekonomiska krisen (2008-2010):

Kommentar: Vår valda undersökningsperiod är markerad. Till just detta diagram användes även tre sökord som senare valdes bort då de inte förekom i större utsträckning: "jobbkris", "Eurokris" och "Greklandskris". N = 8904 (antal artiklar)

Vilka artiklar och inslag som skulle ingå i undersökningen valdes utifrån ett par olika kriterier. För tidningsmaterialet användes sökmotorn *Retriever* för att hitta alla artiklar under tidsperioden som innehöll någon av de fyra valda söktermerna ("finanskrise", "finansoro", "bankkrise", "ekonomisk krise") eller varianter och böjningar av dessa termer. Då de fysiska tidningarna var svåra att få tillgång till flera år efter att de publicerades användes utskriften från *Retriever* för själva analysarbetet.

Vad gäller urvalet av TV/radioinslag var inte urvalet lika strikt kopplat till användningen av de specifika termerna. Här handlade det mer om att redovisa alla inslag som kopplades till det som vi benämnt "finanskrise", även om ingen av de fyra valda termerna användes i alla inslag. Exempelvis analyserades inslag som behandlade Lehman Brothers konkursansökan eller de olika politiska beslut som togs om att ge pengar till banker och finanssektorer (såväl i Sverige som internationellt) oavsett om de utvalda termerna användes eller inte.

Totalt analyserades 3 019 inslag och artiklar. Två kodare delade på tidningsartiklarna och radioinslagen medan en av dessa kodare även analyserade TV-inslagen.

Utifrån dessa resultat skapades en databas utifrån vilken relevant statistik och data har kunnat tolkas, läsas och uttydas. Det är denna databas som ligger till grund för de tabeller och diagram som presenteras och analyseras i de följande delarna av rapporten.

RESULTAT

I detta kapitel presenteras resultaten från den innehållsanalys av mediernas bevakning av finanskrisen 2008 som genomfördes. Kapitlet delas upp i fyra huvudavsnitt: mediebevakningens omfattning (1), källor (2), vinkling och förekomst av centrala aktörer (3) samt olika gestaltningar, både mer övergripande och gestaltningen av finanskrisens effekter (4). Men först följer ett kalendarium över perioden som en referens till de viktigaste händelserna under hösten 2008.

Kalendarium

En sammanfattning av de viktigaste händelserna som påverkade rapporteringen av finanskrisen hösten 2008:

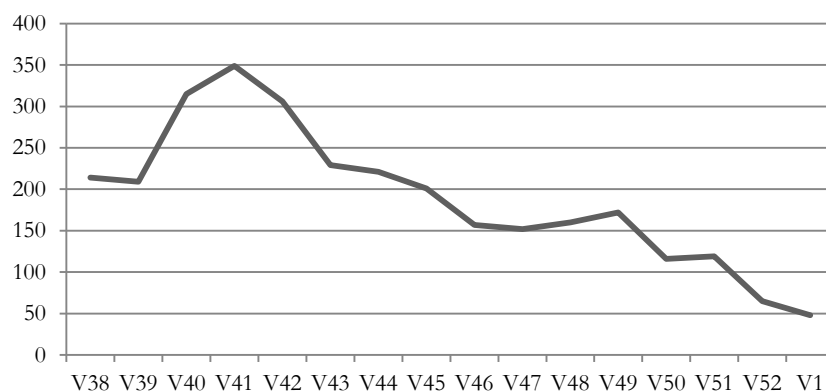
- 15 sep: Lehman Brothers lämnar in sin konkursansökan
- 18 sep: Riksbanken och Riksgälden ger ut 150 miljarder kr i statsskuldsväxlar
- 24 sep: Den republikanske presidentkandidaten John McCain ställer in sin kampanj på grund av krissituationen för att återvända till Washington.
- 29 sep: Den amerikanska kongressen röstar nej till det första förslaget till krispaket. Den isländska staten tar över banken Glitnir.
- 3 okt: Den amerikanska kongressen röstar ja till ett andra förslag på krispaket.
- 6 okt: Stockholmsbörsen rasar mer än vad den gjort sedan 11 september 2001. Regeringen meddelar att insättningsgarantin i Sverige höjs från 250 000 kr per kund och per bank till 500 000 kr per kund och per bank.
- 8 okt: Volvo varslar 4 000 anställda, ett av flera varsel för företaget under hösten.
- 12 okt: Euroländerna kommer överens om en räddningsplan för sina banker.
- 20 okt: Den svenska regeringen presenterar en plan för att stabilisera det svenska finanssystemet: det så kallade "bankpaketet". Planen baseras på att bankerna får vissa statliga garantier i utbyte mot att de ställer upp på vissa nya regler, men bankerna behöver ställa upp frivilligt.
- 5 nov: Demokraten Barack Obama vinner det amerikanska presidentvalet.
- 10 nov: Finansinspektionen drar in banken Carnegies banktillstånd och Riksgälden tar över dess ägande.
- 15 nov: Representanter för G20-länderna möts i Washington för att diskutera krisen.

- 4 dec: Riksbanken sänker styrräntan till två procent, en sänkning med 1,75 procentenheter vilket är en historiskt stor sänkning.
- 12 dec: Den svenska regeringen presenterar ett svenskt krispaket.

1. Omfattning av mediebevakningen

I denna del undersöks först den totala omfattningen av mediebevakningen av finanskrisen i svenska medier under hösten 2008. Att granska omfattningen säger en del om när ämnet var som mest intressant och diskuterades som mest i Sveriges största medier. 3 019 artiklar och TV/radio-inslag har analyserats. Detta diagram presenterar omfattningen av den totala mediebevakningen över hela tidsperioden (15 sep 2008 - 31 dec 2008).

Figur 4: Mediebevakningens totala omfattning hösten 2008

Kommentar: Antal artiklar och inslag per vecka under undersökningsperiodens gång. N = 3019

För att sätta in denna kurva i ett större sammanhang kan man gå tillbaka till diagrammet i metoddelen och se hur denna period avviker under åren 2008-2010. Vecka 40-42 (29 sep-19 okt) upptog finanskrisen majoriteten av nyhetssändningarna i TV och stora delar av alla tidningar. Som man kan se i kalendarier ovan är det en period med flera stora händelser som relaterar till finanskrisen, både på svenskt och internationellt plan. Varje dag förde med sig nyheter om nya bankkrascher (eller hot om sådana), nya krisplaner hos regeringar eller inom EU och nyheter om företag och människor som påverkades av situationen och spekulerade kring hur mycket värre det skulle komma att bli.

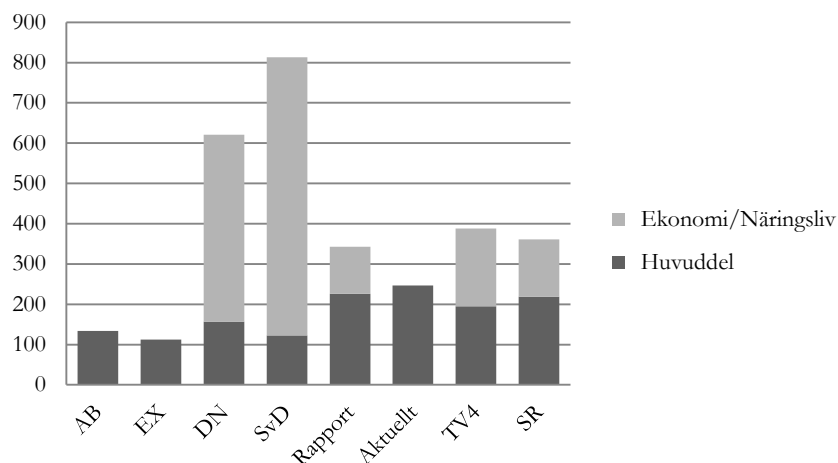
Även under november månad höll finanskrisen ett hårt grepp om nyhets-Sverige. Det var då den så kallade "varselvågen" blev uppmärksamrad och flertalet av Sveriges industrier varslade tusentals anställda. Mest utrymme fick Volvo vars neddragningar i produktionen med tillhörande varsel i sin tur påverkade flera underleverantörer som även de tvingades varsla. Här noteras en viss förändring i nyhetsrapporteringen av "finanskrisen" då flertalet artiklar och inslag gör kopplingen mellan finanskrisen och varslen, men minst lika många inte gör det. Exempelvis finns det flera rapporter om att Volvos bekymmer startade långt innan krisen och det finns därför många fall där ingen koppling mellan finanskrisen och varslen görs överhuvudtaget. Här någonstans börjar även mycket diskussioner om lågkonjunkturen som "boven i dramat" och flera TV-reportrar börjar använda begreppet "krisen" utan att närmare specificera begreppet.

Det största antalet inslag och artiklar för en enskild dag hösten 2008 noterades den 30 september med 72 st. Denna dag hade Aktuellt en extralång sändning med fokus på finanskrisen som innehöll totalt 22 inslag (bara en enda annan TV-sändning under hela undersökningsperioden nådde upp till tio inslag om finanskrisen). Den 8 oktober hade näst flest artiklar och inslag (69 st.) och denna gång med en mer naturlig spridning över de olika medierna.

Minst antal artiklar och inslag på en dag under undersökningsperioden var juldagen den 25 december då enbart tre st. kunde hittas (ett i Ekot och två i Expressen). Detta på grund av Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet inte trycks på juldagen och flera av etermedierna hade antingen inga sändningar alls eller så var de förkortade.

Nästa del av granskningen gäller hur omfattningen av bevakningen såg ut i de olika medierna. Det finns ett värde i att se intresserade de olika medierna var av finanskrisen, och i vilken grad de fokuserade på den under hösten 2008. I det följande diagrammet (fig. 5) visas hur bevakningen fördelade sig mellan de olika medierna.

Figur 5: Antal artiklar/inslag per medium

Kommentar: A-Ekonomi är här markerad som Rapport's ekonomidel, TV4 Ekonominytt är TV4:s ekonomidel och Ekonomiekot är SR:s ekonomidel. N = 3019

I och med att undersökningen också omfattade ekonomi och näringslivsdelarna är det knappast överraskande att Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet har producerat mest material. Granskas huvudtidningarna har alla fyra tidningarna producerat ungefär samma mängd material. Detta kan tolkas som att de var ganska överens om vilka de "stora nyheterna" som berörde finanskrisen var, men att DN och SvD sedan hade möjligheten att gå in och ta upp fler och mindre nyheter (och ibland fördjupa de större nyheterna) tack vare sina ekonomi- eller näringslivsdelar.

Bilden av tidningarna som dominerande materialproducenter för undersökningen är lika tydlig om man sedan enbart granskar medietyp.

Tabell 1: Antal artiklar/inslag per medietyp

Medietyp	Antal artiklar/inslag
Tidningar	1680
TV	978
Radio	361

N = 3019

De fyra tidningarna producerade sammanlagt 1 680 artiklar, medan de tre TV-nyhetssändningarna, med tillhörande ekonomiprogram, producerade 978 inslag och SR:s radiosändningar 361 inslag. I snitt betyder detta att tidningarna producerade 420 artiklar medan TV inte ligger allt för långt under med ett snitt på 326 inslag per nyhetsredaktion.

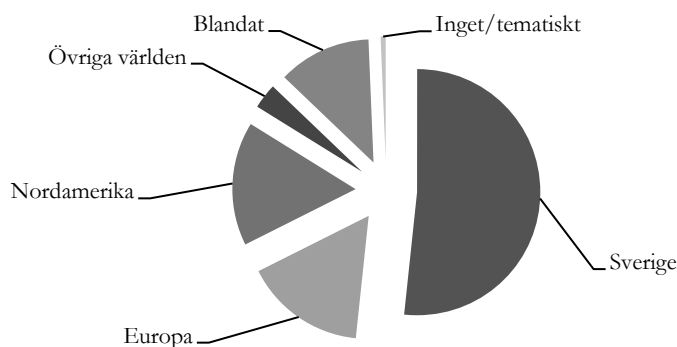
Efter studien av mediebevakningens totala omfattning gjordes också en granskning av vilka delar av världen den fokuserade på.

Geografiskt fokus

Till skillnad från den bankkris som lamslog Sverige i början på 1990-talet var denna finanskris global till sin karaktär. Detta gör det i högsta grad relevant att undersöka hur mediebevakningen fördelade sig geografiskt.

Diagrammet nedan (fig. 6) visar föga överraskande att Sverige dominerande, men att en stor del av rapporteringen även handlade om händelser utanför landets gränser.

Figur 6: Geografiskt fokus

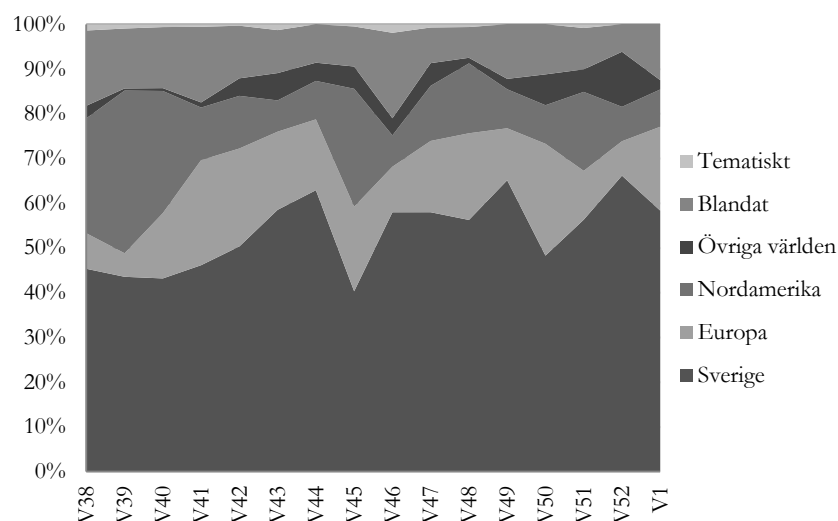

N = 3019 (antal artiklar/inslag)

Geografiskt fokuserade mer än hälften (51 procent) av nyhetsrapporteringen på hur finanskrisen påverkade Sverige, medan 16 procent av rapporteringen handlade om situationen i övriga Europa och 16 procent om situationen i Nordamerika (i nästan alla dessa fall med fokus på USA). Bara tre procent av rapporteringen handlade om övriga delar av världen. En procent var tematiska artiklar, utan specifikt geografiskt fokus, och resten av artiklarna delade uppmärksamheten mellan olika geografiska områden (exempelvis artiklar som handlade om både Europa och Sverige eller hur händelser i Europa påverkade Sverige eller vice versa).

En vidare granskning av hur det geografiska perspektivet förändrades under hösten visar flera klara trender och förändringar under olika skeden med starkt fokus på Nordamerika under den första tiden (fig. 7).

Figur 7: Geografiskt fokus över tid

N = 3019 (antal artiklar/inslag)

I början av tidsperioden handlade minst 25 procent av artiklarna och inslagen främst om Nordamerika och vecka 39 gick andelen upp till 36 procent. Detta har sin förklaring i att det var Lehman Brothers konkursansökan som sågs som start för krisen och i början av perioden låg mycket av mediernas fokus på att förklara hur detta hade hänt. Medierna rapporterade om nya börsfall på Wall Street, amerikanska bankkrascher och spekulerade kring vad som skulle komma att hända den kommande tiden. Samtidigt försökte den amerikanska kongressen få igenom ett krispaket vilket blev dramatiskt då det första blev nedröstat den 29 september innan ett omgjort paket fick tillräckligt med ja-röster några dagar senare. När detta hände pågick även en uppmärksammas presidentkampanj, vilket gav ytterligare fokus på Nordamerika och USA i mediebevakningen av krisen. Alla ville veta vad de två presidentkandidaterna tänkte om krisen och vad de hade för planer för att stoppa den, eller i alla fall lindra dess effekter, om de skulle vinna. Efter dessa första dramatiska veckor ändrades fokus i rapporteringen mot resten av världen och Sverige tillfälligt, men fokus på USA återvände i början av november när valdagen kom.

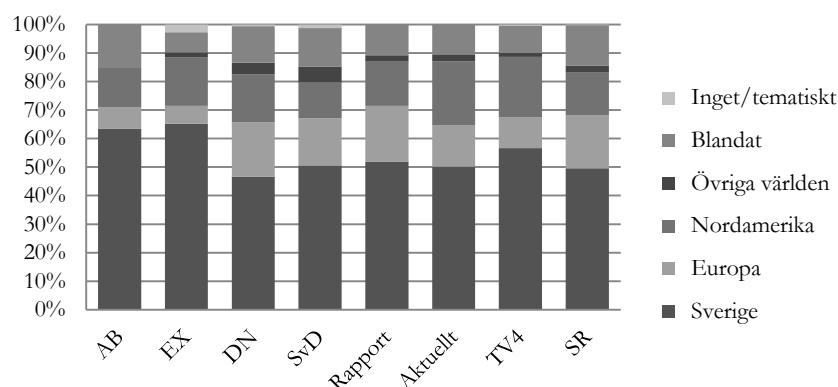
Vad det gäller Sverige fokuserar till en början strax under hälften av mediebevakningen på det egna landet. Allt eftersom de dramatiska händelserna i

USA avtar och krisens påverkan på den svenska arbetsmarknaden blir mer uppenbar ökar fokus på Sverige och under topparna i perioden handlar cirka 60 procent av rapporteringen om Sverige. Till detta kan läggas de artiklar som har ett "blandat" fokus vilket innebar att artikeln eller inslaget delvis handlade om Sverige. Detta kunde vara artiklar om hur amerikanska bankkrascher påverkade svenska banker, hur europeiska krisplaner påverkade svensk ekonomi eller hur svenska banker bar eller inte bar skuld för krisen i Baltikum.

Granskas de artiklar och inslag som berörde Europa utanför Sverige dominerade tre nyheter: hur EU skulle hantera krisen, Islands totala kollaps samt krisen i Baltikum och hur den relaterade till svenska banker (främst Swedbank) och deras affärer där. Många kritiker påstod att svenska banker hade gjort osäkra investeringar i baltiska länder vilket i och med krisen ledde till att bankerna "stod ostadigt" och att kunder på båda sidor av Östersjön kunde få lida av detta. Dessa inslag och artiklar kan sägas ha haft ett "blandat" geografiskt fokus då de berörde såväl Sverige som resten av Europa.

Analyseras ett geografiskt fokus utifrån de olika medierna är det enda tydliga mönstret att kvällstidningarna Aftonbladet och Expressen fokuserade mer på inrikesnyheter (fig. 8).

Figur 8: Geografiskt fokus per medium (%)

N = 3019 (antal artiklar/inslag)

Nyheter från Europa var få i antal i dessa tidningar, och nyheter från det som här har benämnts "övriga världen" var närmast icke-existerande. Även TV4 hade större fokus på Sverige på bekostnad av nyheter från Europa och "övriga världen", men inte i samma utsträckning som kvällstidningarna.

En summering av mediebevaktningens omfattning visar att från och med Lehman Brothers konkursansökan den 15 september tog det endast någon

vecka för medierna att fokusera helt på finanskrisbevakningen. Sedan varade detta läge, då finanskrisen var huvudnyheten i stort sett varje dag, under hela oktober månad. Mycket av fokus låg på USA men även i Sverige och den övriga världen blev det stora nyheter om diskussioner och planer för att rädda banker och finansmarknader. Efter oktober handlade det mest om alla de varsel som följde i Sverige under hösten. Vissa medier drog kopplingen mellan finanskrisen och varslen, men långt ifrån alla gjorde det. Medan finanskrisen aldrig blev inaktuell under resten av 2008 så slutade den vara varje dags huvudnyhet, och under julhelgen hade den i mångt och mycket försvunnit från löpsedlarna.

Efter genomgången av den omfattningen av bevakningen granskas användningen av olika källor i mediebevakningen av finanskrisen under hösten 2008.

2. Källor

Det är i medieundersökningar av det här slaget viktigt och intressant att se vilka som faktiskt får komma till tals. Medier använder sig av källor som fakta, för analyser, för att bedöma allmänhetens åsikter och i många andra syften. Därför är det värdefullt att i en medieundersökning se hur källorna fördelar sig mellan ett antal olika kategorier, om någon särskild grupp får komma till tals mer än någon annan och om det kan påverka hur nyheterna skildras.

Källkategorier

Totalt förekommer 4 916 källor i 3 019 artiklar och inslag, vilket ger ett snitt på 1,63 källa/analysenhet. Det förekommer källor i 2 246 av de 3 019 analysenheterna. Tabellen under visar hur många källor i de olika utvalda källkategorierna som förekommer i alla artiklar och inslag.

Tabell 2: Antal källor per indelning (svenska och internationella)

	Svenska källor	Internationella källor	Totalt
Politiker	548	518	1 066
Medborgare	579	327	906
Företagare	566	122	688
Ekonomer	478	125	603
Myndigheter	319	84	403
Banker	301	30	331
Journalister	198	36	234
Akademiker	102	70	172
TOTALT	3 091	1 312	4 403

Kommentar: Skillnaden mellan totalberäkningar i tabellen och det totala antalet källor i hela undersökningen beror på att ett antal källor inte passade in i någon av de ovanstående kategorierna. Ett exempel på sådana är fackliga förespråkare, rättsliga förespråkare (poliser och åklagare) o. dyl. N = 4403 (antal källor)

Undersökningen har genomgående försökt skilja på "svenska" gentemot "internationella". Vanligt är att svenska källor uttalar sig i inslag eller artiklar som fokuserar på Sverige medan "internationella" källor uttalar sig i inslag och artiklar som berör andra delar av världen, men det finns ofta undantag från denna regel. Framförallt sker detta när det gäller s.k. expertkällor (akademiker och i detta sammanhang ofta ekonomer) och journalistkällor där svenska källor inom dessa kategorier ofta uttalar sig även om händelser i resten av världen, för att ge perspektiv från en svensk vinkel och ibland relaterade dessa händelser till svenska förhållanden. Särskilt vanligt är detta med journalister, exempelvis att en svensk journalist "rapporterar från plats". Alla etermedier använde under denna period ofta journalister som fanns på plats i USA och rapporterade direkt från Wall Street eller Washington.

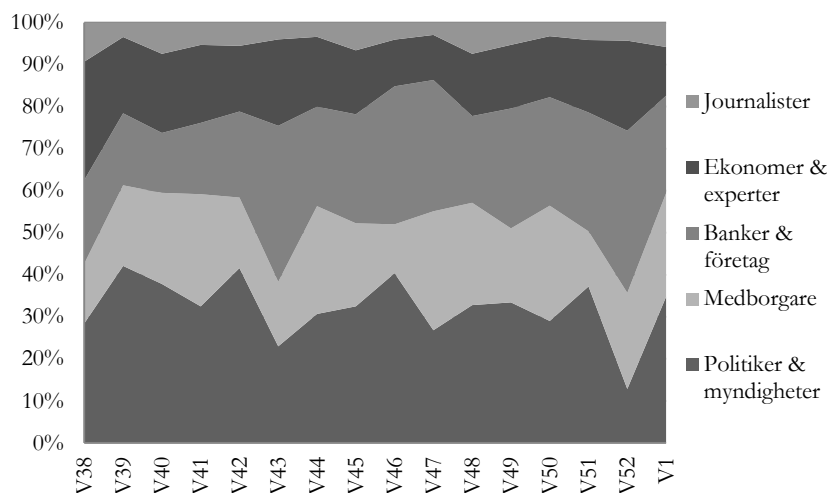
Traditionellt brukar en distinktion göras mellan "officiella" källor och "icke-officiella" källor. Till officiella källor räknas i första hand politiker och myndigheter, och i vilken grad sådana källor får komma till tals i jämförelse med andra källor, såväl icke-officiella källor som vanliga medborgare. Undersökningen visar att medan politiker var den vanligaste källkategorin var inte kategorin "medborgare" långt efter. Om vi enbart granskar svenska källor

är medborgarkällor till och med mer vanligt förekommande än politiker. Summeras både politiker och myndigheter är 30 procent av alla källor som förekom i undersökningsperioden var så kallade "officiella" källor.

I och med finanskrisens natur var ekonomer en vanlig källa, de fungerade oftast som experter som kunde förklara händelser på exempelvis finansmarknaden för läsare och tittare. Vi har försökt skilja på ekonomer och företrädare för banker i den meningen att en ekonom är någon som kommenterar händelser i rollen som ekonomisk expert och har syftet att klargöra betydelsen för människor utan liknande ekonomisk kunskap, medan bankkällor är förespråkare för en särskild bank när banken av en eller annan anledning är en aktör i nyheten: exempelvis en VD för en bank som uttalar sig angående huruvida hans/hennes bank kommer delta i regeringens föreslagna bankaktion.

Journalister förekommer ofta som källor i TV och radio när de ska kommentera en händelse, och programledaren intervjuar en annan av programmets reportrar antingen för att få en analys, eller pratar med en annan journalist som "är på plats" eller liknande via röst- eller videolänk.

Figur 9: Källkategorier över tid (%)

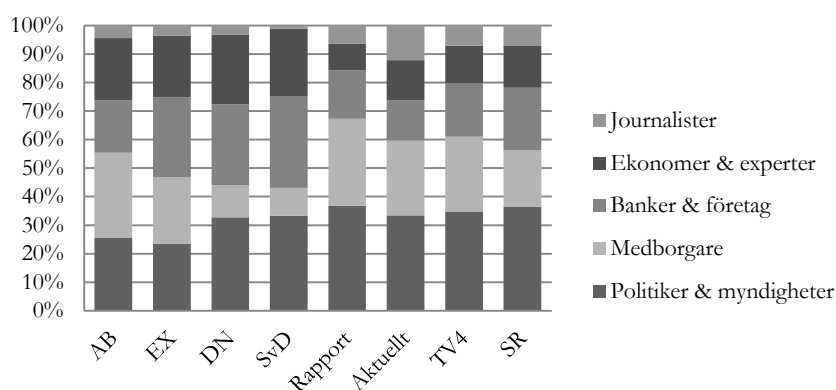

Kommentar: Av tydlighetsskäl har vi i diagrammen som visar källkategorier över tid och källkategorier per medium slagit ihop vissa av de källkategorier som är av liknande typ. N = 4391 (antal källor)

Sett över tid är en av de tydligare trenderna att politiker & myndigheter ("officiella källor") förekommer mindre ju längre perioden pågår, medan förespråkare för banker & företag förekommer mer.

Detta går hand i hand med en tes som vi kommer återkomma till under resultatdelens gång: nämligen att under den andra halvan av undersökningsperioden försvann regeringar, politiker & myndigheter till viss del ur bilden till fördel för privata företag. De flesta större politiska händelserna skedde före andra veckan i november och därefter började fokus förflyttas till frågor om varsel, julhandel och privatekonomi snarare än om regeringsbeslut och räddningspaket. Det är ingen våldsamt förändring det handlar om men det är tydligt att fokus förflyttas från politik till privata företag och privatekonomi.

Figur 10: Källkategorier per medium (%)

Kommentar: Av tydlighetsskäl har vi i diagrammen som visar källkategorier över tid och källkategorier per medium slagit ihop vissa av de källkategorier som är av liknande typ. N = 4391 (antal källor)

En granskning av hur källkategorierna fördelas över medierna visar att Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet inte använder sig inte av medborgare som källor i närheten av samma utsträckning som de andra medierna. Det kan bero på att en så stor del av deras artiklar förekom i antingen ekonomi- eller näringslivsdelar, vilka är skrivna för en mer specifik målgrupp och där perspektivet från "mannen från gatan" ofta blir mindre meningsfullt jämfört med vad företagen och bankerna säger. Just företag och banker förekommer därmed oftare i dessa tidningar än i några av de andra medierna.

Kvällstidningarna Aftonbladet och Expressen i sin tur använder sig i mindre utsträckning av "officiella källor" än de andra medierna. Journalister som källa används i större utsträckning av etermedierna.

Efter genomgången de olika källkategoriernas förekomst granskas en specifik grupp av källor närmare, nämligen svenska politiker.

Svenska politiker som källor

Svenska politiker förekom som källor i 330 artiklar/inslag under finanskrisen, med andra ord i ungefär en tiondel av mediematerialet. Som en jämförelse kan nämnas att i valbevakningen 2010 förekom svenska politiker som källor i 65 % av materialet. Skillnaden kan givetvis förklaras med att finanskrisen inte alltid handlade om politik, men om vi fokuserar på de delar av materialet som innehåller politiker som källor kan intressanta jämförelser likväl dras mellan de två undersökningarna. Detta gäller i synnerhet skillnaden mellan hur mycket de olika riksdagspartierna fick komma till tals. Under valbevakningen undersöktes hur ofta de olika partiledarna förekom som källor och även om det inte ger en helhetsbild av partiernas källutrymme säger det en hel del.

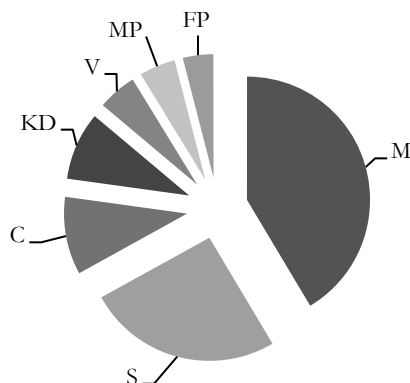
Tabell 3: Partiledarnas förekomst som källor, valet 2010. Procent.

Parti	Källförekomst
Socialdemokraterna	24
Moderaterna	21
Miljöpartiet	11
Vänsterpartiet	11
Folkpartiet	9
Centerpartiet	9
Kristdemokraterna	8

Kommentar: I procent av de artiklar/inslag som har minst en politiker som källa. N = 1 158 (antal artiklar och inslag i undersökningen av valrörelsen 2010)

Som tabellen visar fick partiledarna för de två största partierna komma till tals mest i mediernas bevakning av valet. Partiledarna för de övriga partierna uttalar sig mindre och skillnaden dem emellan är liten. Källutrymmet kan därmed sägas spegla det opinionsmässiga utrymmet. I undersökningen av finanskrisbevakningen fanns tyvärr inte partiledarnas förekomst som källor med som undersökningsobjekt och jämförelsen blir därför inte helt fullständig, men vi tror att den ändå fyller en funktion. Finanskrisbevakningens bild av partiernas källutrymme kan illustreras av följande figur:

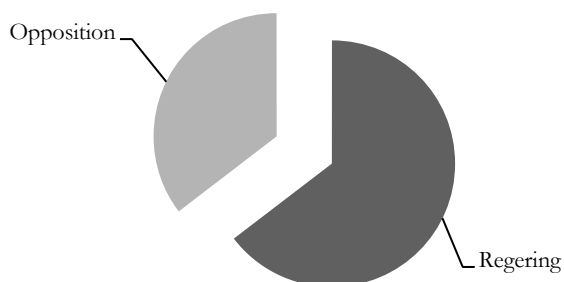
Figur 11: Fördelning av partiernas källförekomst i mediebevakningen av finanskrisen (procent)

N = 840 (antal förekomster av källor från partierna)

I undersökningen av finansbevakningen uppmärksammades riksdagspartiernas alla källförekomster, d.v.s. inte bara partiledarnas uttalanden. Om man räknar samman alla tillfällen partierna kom till tals blir det totalt 548 källförekomster med svenska politiker. Andelarna av detta utrymme fördelade sig på det sätt som figuren visar. Moderaterna upptog 41 procent av utrymmet, Socialdemokraterna 26 procent, Centerpartiet 10 procent, Kristdemokraterna 9 procent, Miljöpartiet och Vänsterpartiet 5 procent vardera och slutligen Folkpartiet 4 procent. Detta innebär att källutrymmet inte speglade det opinionsläge som rådde hösten 2008, då Socialdemokraterna fick över 40 procent i opinionsmätningarna och de rödgröna partierna hade en stark ledning. Detta är intressant med tanke på förhållandet mellan partiledarnas källförekomst i valbevakningen, då medierna kan antas ha balanserat källutrymmet bland annat utifrån hur opinionsläget såg ut. De två största partierna var de som konkurrerade om statsministerposten och därför fokuserade medierna mest på Socialdemokraterna och Moderaterna. När medierna bevakade finanskrisen var det istället andra faktorer som hade betydelse för hur mycket partierna uttalade sig och framför allt spelade då innehavet av ministerposter in. De partier som hade ministrar i regeringen som berördes av de ekonomiska frågorna blev oftare citerade än dem som saknade sådana. När partierna slås ihop till regering och opposition blir det tydligt att regeringens källutrymme var avsevärt mycket större än oppositionens, vilket följande figur illustrerar:

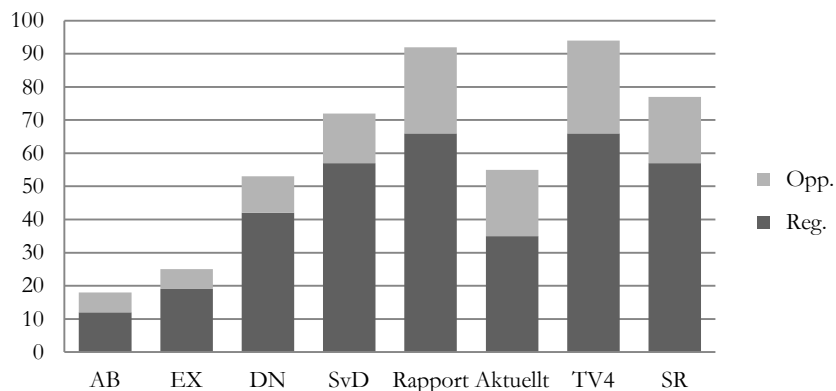
Figur 12: Fördelning av partiernas källförekomst i mediebevakningen uppdelat på regering och opposition (procent)

N = 840 (antal förekomster av källor från partierna)

När fördelningen mellan regerings- resp. oppositionskällor delas upp på de olika medierna ser resultatet ut som följer:

Figur 13: Antalet artiklar där regeringen resp. opposition används som källa uppdelat på medium

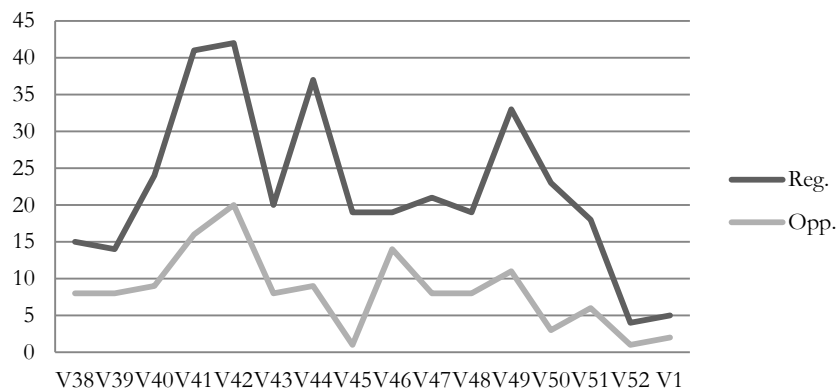

N = 840 (antal förekomster av källor från partierna)

Figuren visar att mönstret är genomgående i samtliga medier, och därmed stärks bilden av att regeringen hade ett övertag i medierna över oppositionen när det gäller källförekomst.

Figur 14 visar hur det ser ut när källförekomsten undersöks över tid.

Figur 14: Antalet artiklar där regeringen resp. oppositionen används som källa över tid

N = 840 (antal förekomster av källor från partierna)

Under hela hösten 2008 var regeringens andel av källutrymmet avsevärt mycket större än oppositionens och kurvorna följs mestadels åt under perioden. Även detta förstärker bilden av regeringens övertag när det gäller att nå ut med sin röst till medborgarna.

Ministerkällor och oppositionskällor

Som vi har sett förekom regeringen oftare som källa än oppositionen och mest kom de partier till tals som innehade specifika ministerposter. De fem ministrar som uttalade sig mest frekvent var finansministern (Moderaterna), statsministern (Moderaterna), finansmarknadsministern (Kristdemokraterna), näringsministern (Centerpartiet) och arbetsmarknadsministern (Moderaterna). När man tittar närmare på de artiklar/inslag där ministrarna uttalar sig och undersöker hur ofta oppositionen förekommer samtidigt som källa blir resultatet som följer:

Tabell 4: Antal källförekomster med de fem ministrar som uttalade sig mest frekvent och samtidig förekomst av oppositionskälla.

Ministerkälla (antal förekomster)	Socialdemokratisk källa i samma artikel /inslag	Miljöpartistisk källa i samma artikel/inslag	Vänsterpartistisk källa i samma artikel /inslag
Finansminister (130)	29	2	2
Statsminister (98)	34	9	9
Finansmarknads- minister (61)	14	2	1
Näringsminister (39)	10	1	1
Arbetsmarknads- minister (20)	9	0	1

Kommentar: Antal källförekomster med de fem ministrar som uttalade sig mest frekvent och samtidig förekomst av oppositionskälla. N = 348 (ministerförekomster)

Som tabellen visar var det inte så vanligt att oppositionen uttalade sig i samband med att regeringen förekom som källa i finanskrisbevakningen. Att ministrarnas uttalanden så sällan uppvägdes med uttalanden från oppositionen tyder på medierna inte främst strävade efter att ge en balanserad bild av krisen, vilket inte bör tolkas som ett uttryck för ett ideologiskt ställningstagande utan snarare som att medierna inte ansåg att det var viktigt i den uppkomna situationen.

3. Centrala aktörer

Undersökningen valde ut sex grupper som ansågs vara centrala aktörer i svenska medier under finanskrisen och studerade närmre hur ofta de förekom (inklusive när de enbart nämns), hur de vinklades när de förekom och huruvida deras ansvarstagande diskuteras (och i så fall hur). De valda centrala aktörerna var regeringen (vilket inkluderar om en enskild minister omnämns eller uttalar sig), Riksbanken, Riksgälden, Finansinspektionen, oppositionen (vilket

inkluderar alla representanter för de tre partier som satt i opposition vid tillfället) och svenska banker.

Förekomst

Av de centrala aktörerna var de svenska bankerna de mest vanligt förekommande. Till viss del berodde detta på att ekonomer från de olika bankerna ofta användes som expertkällor (se det tidigare avsnittet om källor) för att kommentera den nya utvecklingen och händelser kring finanskrisen.

Tabell 5: Centrala aktörers förekomst

Svenska banker	833	28%
Regeringen	668	22%
Riksbanken	404	13%
Oppositionen	210	7%
Riksgälden	150	5%
Finansinspektionen	122	4%

N = 2427 (antal förekomster)

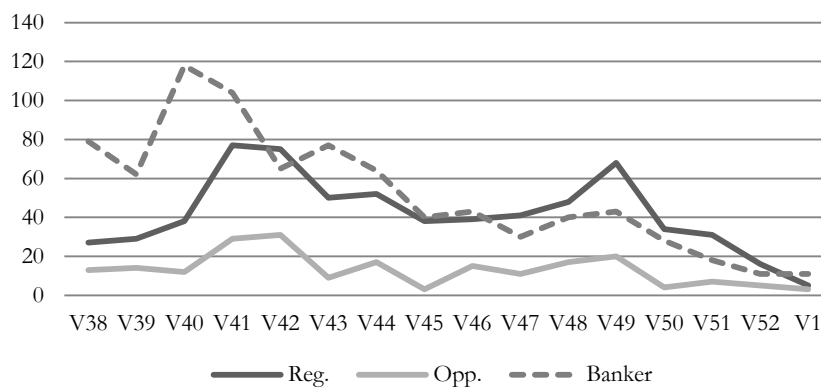
Därefter följde regeringen som naturligtvis spelar en central roll i sammanhanget. I jämförelse med oppositionen förekom regeringen nästan tre gånger så mycket. Den sittande regeringen spelar en huvudroll vid sådana stora politiska tillfällen och oppositionen fick aldrig riktigt en roll att spela i denna medieberättelse. Man kan se det som att vid alla större finanskrisrelaterade händelser (oavsett om dessa skedde i Sverige eller i USA eller någon annanstans) så fick regeringen en chans att kommentera de nya händelserna. Oppositionen fick främst chansen att svara när sedan regeringen gjorde någon form av insats eller större uttalande (som exempelvis "bankpaketet" i oktober och det mer allmänna "krispaketet" i december). Ministrarnas olika roller ledde till att de uttalade sig i olika situationer. Finansministern och finansmarknadsministern delade upp de många uttalanden som krävdes i det tidiga skedet mellan sig. Då låg fokus på hur banker och finansinstitut skulle klara krisen och hur regeringen tänkte hantera situationen, medan näringsministern och arbetsmarknadsministern började förekomma mer när fokus skiftade till de påföljande varslen och krisen förflyttade sig till företag och industri.

En jämförelse kan göras med när regeringspartierna respektive oppositionspartierna undersöktes under valrörelsen 2010. Oppositionspartierna förekom då i 68 procent av artiklarna och inslagen och regeringspartierna i 67 procent. De lägre siffrorna är att vänta i finanskrisrapporteringen i och med att det är fråga som sträcker sig bortom svensk politik, men det intressanta är att notera att regeringen och oppositionen förekom närmast jämbördigt under valrörelsen. Under finanskrisen däremot förekommer regeringen tre gånger så ofta som oppositionen.

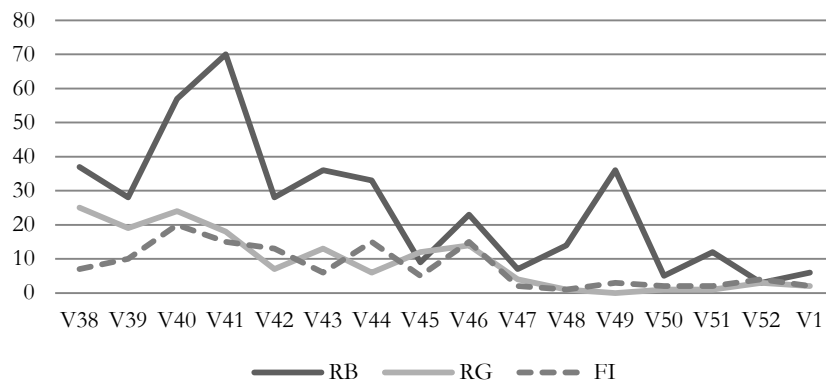
Av de tre myndigheterna förekommer Riksbanken betydligt oftare än Riksgälden och Finansinspektionen. Dessutom ges de lite olika roller: medan Riksbanken och Riksgälden ibland blir aktörer i nyheterna (exempelvis när Riksbanken sänker styrräntan eller Riksgälden ger ut statsskuldväxlar) används Finansinspektionen oftare, liksom bankernas ekonomer, som expertkälla. Det händer att de förekommer som aktörer, som när deras undersökningar stänger ner Carnegie, men på det stora hela är Riksbanken den av de tre myndigheterna som står i rampljuset och Finansinspektionen den som används för att kommentera olika situationer.

Undersöks de centrala aktörernas förekomst över tid under finanskrisen finns för alla aktörer ett avtagande under periodens gång eftersom den totala mängden artiklar och inslag minskar successivt. Dock finns vissa trender:

Figur 15: Centrala aktörers förekomst över tid (partier och banker)

N= 1711 (antal förekomster)

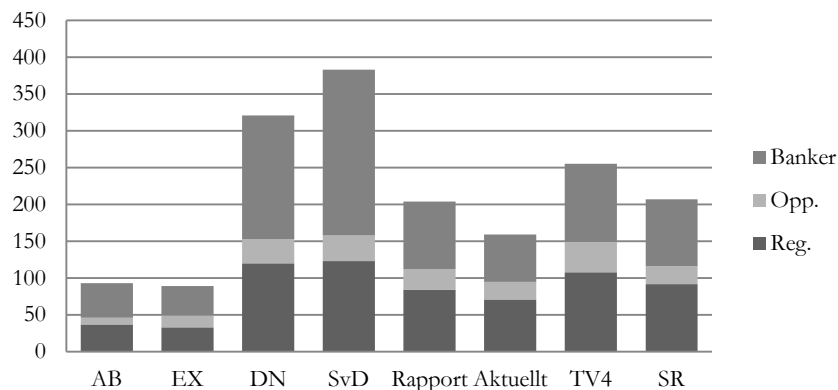
Figur 16: Centrala aktörers förekomst över tid (myndigheter)

N = 676 (antal förekomster)

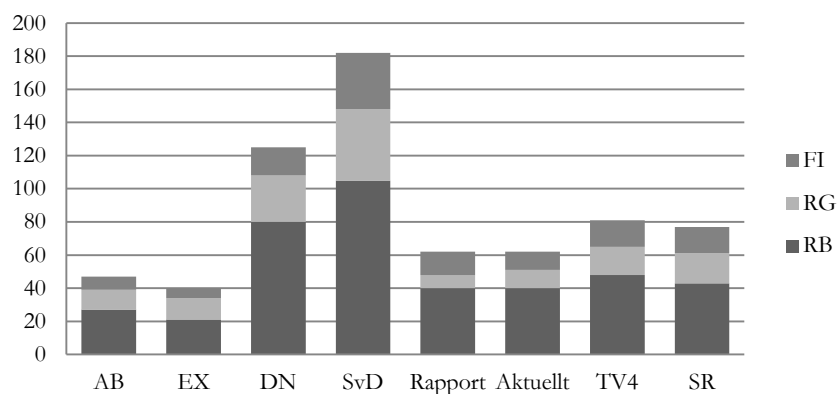
Tre av aktörerna (regeringen, Riksbanken och svenska banker) förekommer i sådan omfattning att det är meningsfullt att tala om toppar och dalar över tidsperioden. Efter att först ha fått mycket exponering tidigt i perioden då finanskrisen dominerar nyhetsmedierna så försvinner de sedan. Riksbanken och regeringen återkommer sent i perioden under vecka 49 då Riksbanken sänker styrräntan med 1,75 procent i ett försök att hjälpa bostadsägare undan bankernas höga bolåneräntor.

När man granskar hur de olika aktörerna förekommer i de olika medierna är det åter igen svårt att se tydliga mönster. De svenska bankerna förekommer oftare i Svenska Dagbladet än i något av de andra medierna, möjligen eftersom Näringslivsdelen gör att SvD i större utsträckning än de andra medierna använde bankernas ekonomer som expertkällor. Riksgälden har svårare att ta sig in i etermedierna, här kan det handla om nyhetsvärdet i de inlägg och artiklar som berörde Riksgälden: tidningarna har mer utrymme och kan ta upp mindre händelser medan etermedierna ofta bara har tid för dagens huvudnyheter.

Figur 17: Centrala aktörers förekomst i de olika medierna (1 av 2)

N = 1711 (antal förekomster)

Figur 18: Centrala aktörers förekomst i de olika medierna (2 av 2)

N = 676 (antal förekomster)

I diskussioner om hur politiska partier eller olika företag och organisationer speglas i medierna är det vanligt att höra en eller annan aktör tala om att de tycker de har porträtterats dåligt eller "på ett orättvist sätt". Det är för att undersöka just sådana saker som nästa avsnitt belyser hur dessa sex centrala aktörer vinklades.

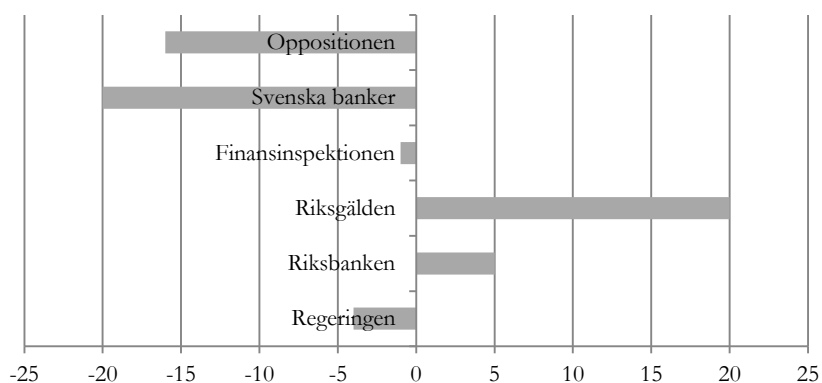
Vinkling

Att vinklas på ett "rättvist och rimligt" sätt i medierna är viktigt för alla aktörer. Vinklingar existerar onekligen då och då i medierna, men det som blir mest intressant är att försöka se generella mönster i detta och studera huruvida det

går att se några trender som bekräftar att en specifik aktör fått en negativ vinkling av medierna i allmänhet eller av några specifika medier.

Utifrån denna beräkning kan man se vilka av de centrala aktörerna som "klarade sig bäst" i mediernas bevakning av finanskrisen under hösten 2008.

Figur 19: Vinkling av centrala aktörer (balansmätt i procent)

Kommentar: Undersökningen granskade hur olika centrala aktörer vinklades i medierna. Här användes ett balansmätt där varje positivt vinklad analysenhet beräknas som +1 och varje negativt vinklad analysenhet som -1. Detta är sedan omräknat till procent av de totala artiklarna där aktören förekom. N = 2387 (antal förekomster)

Finanskrisen hösten 2008 var knappast en politisk situation som gjorde det särskilt lätt för någon att utmärka sig positivt. Regeringen fick dock en mer positiv behandling än oppositionen, eller snarare "mindre negativ". Både regering och opposition hamnar på den negativa sidan av skalan, men oppositionen gör det med -16 % medan regeringen gör det med -4 %. Till detta ska läggas att regeringen som visades tidigare fick en betydligt högre exponering i medierna.

Oppositionen kom inte till tals särskilt ofta i denna fråga, kanske delvis på grund av att de gick igenom "en egen" intern kris under hösten 2008. Under stora delar av undersökningsperioden var de tre oppositionspartierna involverade i en intern kamp om vilka av de tre partierna som eventuellt skulle ingå i ett samarbete inför valet 2010. Detta ledde till en del negativ medieuppmärksamhet och flertalet medier uppmärksammade konflikter mellan de tre partierna. Detta påverkade bilderna av dem i finanskrisfrågan. Denna situation ledde till att när något av oppositionspartierna kritiserade regeringens hantering av finanskrisen så kunde regeringens representanter vanligtvis svara med en kommentar av typen "Hur ska man kunna leda ett land och ta ansvar

för den här sortens frågor om man inte ens kan komma överens inombords om sådana grundläggande frågor som koalitionsarbete?"

Överhuvudtaget dominerade koalitionsfrågan oppositionens medieuppmärksamhet under hösten 2008. Faktum är att av de 210 artiklar och inslag i vilka de förekom så var inte en enda enligt denna undersökning positivt vinklad.

De svenska bankerna fick ännu sämre behandling. Överlag sågs ofta bankerna som ett slags "skurkar" i historien om finanskrisen. Bilden som spreds var att det var de amerikanska bankerna och den svärförstådda börsmarknaden som hade orsakat allt kaos som följde, och deras svenska motsvarigheter drogs då med i detta. Artiklar skrevs om huruvida de svenska bankerna stod säkert i finansstormen, eller om alla bankkunder skulle vakna upp nästa morgon och finna att deras pengar var borta. Naturligtvis fanns det grund för viss sådan oro, särskilt om man med facit i hand ser på vad som hände med de isländska bankerna. Medierna var på jakt efter motsvarande svenska historier om folk som stängde ner sina bankkonton och stoppade pengarna i madrassen istället, men faktum är att de flesta intervjuer med "mannen på gatan" snarare gav intrycket av att folk kanske var lite mer oroade än vanligt men ändå hade förtroende för sin egen bank. Regeringen och myndigheterna upprepade gång på gång att de svenska bankerna stod säkra och att ingen av de fyra storbankerna var nära ruinens brant. För att lugna de sparare som fortfarande oroade sig så fördubblades insättningsgarantin från 250 000 till 500 000 kr per person och bank.

Den andra återkommande historien där bankerna ofta fick en negativ behandling var den pågående utvecklingen av boräntorna i finanskrisens spår. Boräntorna beskrevs i medierna som ett av de sätt på vilka medborgarna skulle känna av finanskrisen i plånböckerna. Riksbanken försökte vid ett flertal tillfällen undanröja problemet genom att sänka styrräntorna, men bankernas egna boräntor följde inte med, vilket ledde till anklagelser från såväl Riksbanken som regeringen om att bankerna tog tillfället i akt för att stoppa pengar i de egna fickorna snarare än att låta förtjänsten för dessa aktioner gå vidare till sina kunder.

Utöver detta blev bankchefernas löner och bonusar och aktieägarnas utdelning stora nyheter. Medierna presenterade detta som ytterligare tecken på att bankerna inte led särskilt stort under finanskrisen utan lämpade över den ekonomiska bördan på den svenska befolkningen.

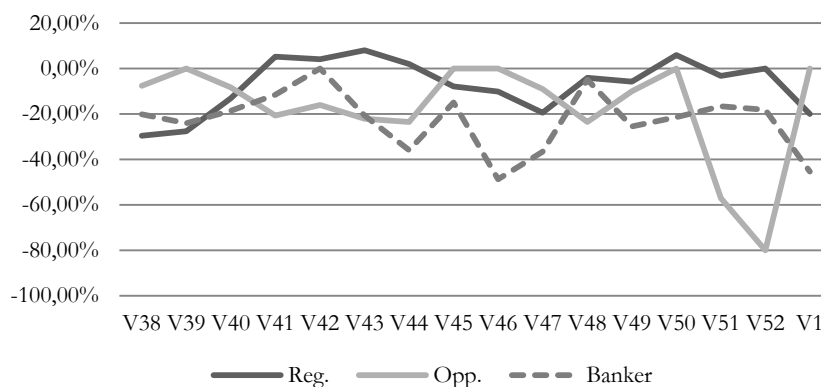
Myndigheterna klarade sig bättre. Finansinspektionen blev sällan en aktör i artiklarna på samma sätt som Riksbanken, utan används främst för att kommentera andra situationer. I och med detta undviker de oftast att vinklas vare sig positivt eller negativt och stannar därför på en total vinkling av -1 %, väldigt nära en helt neutral bild.

Riksbanken får både ris och ros, men genom sin roll i flera viktiga aktioner som räntesänkningar ges de totalt en positiv vinkling.

Riksgälden får bäst vinkling av de sex centrala aktörer vi tittat på i undersökningen. De får mycket positiv press när de i samband med Riksbanken tidigt och snabbt ger ut extra statsskuldväxlar i ett försök att stabilisera den svenska ekonomin. Det ska också påpekas att eftersom de bara förekommer i 150 artiklar och inslag (att jämföra med 404 för Riksbanken), ökar deras vinklingsprocent snabbare för varje positiv artikel, men klart står ändå att de fick mycket positiv press och undslapp negativa vinklingar när de förekom. Vad gäller både Riksbanken och Riksgälden är det även vanligt att någon av de andra aktörerna, exempelvis Finansinspektionen eller en minister, kommenterar att de exempelvis sköter sitt jobb väl eller hanterar situationen på ett bra sätt.

Att se på vinklingen av de centrala aktörerna över tidsperioden ger vissa ledtrådar om vilka händelser som gav dem antingen positiv eller negativ vinkling:

Figur 20: Vinkling av centrala aktörer över tid (partier och banker)

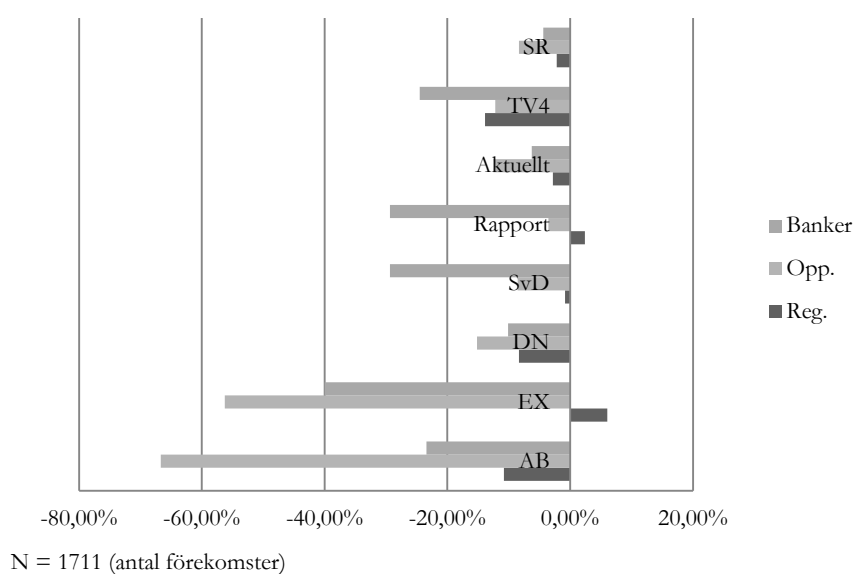
Kommentar: Balansmått i procent räknat över tid. N = 1711 (antal förekomster)

Medan oppositionen konstant kämpar på minussidan av skalan tar sig regeringen till en positiv vinkling vissa veckor, som efter höjningen av insättningsgarantin. Bankernas vinkling går upp och ner på den negativa sidan av skalan utan att någonsin bli positiv, men som värst är den i mitten av november när Carnegie har tagits över av Riksgälden och diskussionen stod som hetast kring huruvida storbankerna skulle gå med på regeringens krav för att få stöd i det så kallade "bankpaketet", vilket flera blev kritiserade när de inte direkt ville delta i planen.

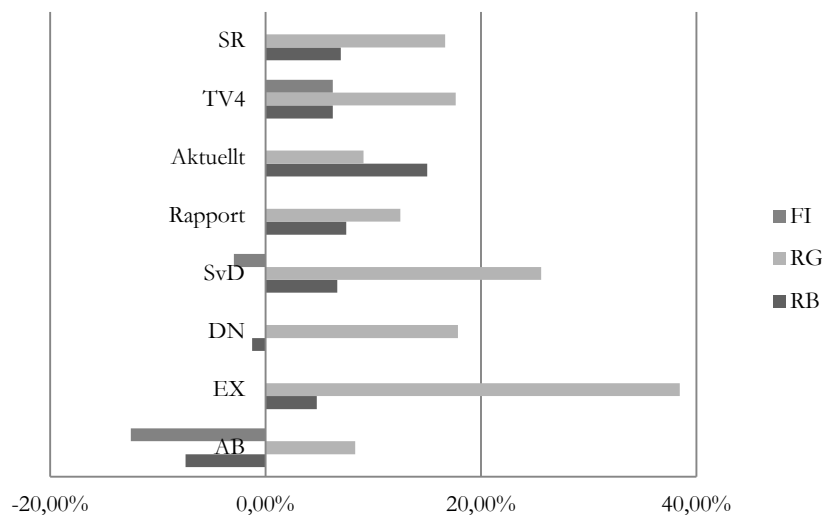
Riksgälden får tidigt sin goda press i och med de nya statsskuldväxlarna men försvinner nästan helt ur bilden efter att ha fått ta över ansvaret för Carnegie. Efter detta förekommer de högst sporadiskt och oftast med en neutral skildring.

Vinkling uppdelad på medier är särskilt intressant just för att hävdandet att ett eller annat medieföretag varit partiskt är vanlig i diskussioner om mediebevakning. Ofta möter ett politiskt parti hårda anklagelser i medierna med påståendet att en tidning eller TV-kanal har en dold politisk agenda. Därmed blir det intressant att se huruvida något medium sticker ut i sin behandling av någon särskild central aktör. Här märks vissa mönster.

Figur 21: Vinkling av partier och banker i de olika medierna (balansmätt i procent)

Figur 22: Vinkling av myndigheter i de olika medierna (balansmätt i procent)

N = 676 (antal förekomster)

Det blir tydligt att kvällstidningarna Aftonbladet och Expressen utmärker sig på den här punkten. Båda vinklar oppositionen negativt i mer än 50 procent av fallen där de förekommer i dessa tidningar (i Aftonbladet i två tredjedelar av fallen). De utmärkande siffrorna beror till viss del på ett litet antal artiklar i procentuträkningen: nio av Aftonbladets artiklar om finanskrisen nämnde oppositionen och sex av dessa vinklade dem negativt, och hos Expressen var motsvarande siffror nio negativt vinklade artiklar av de sexton som nämnde oppositionen. Detta till trots är det ett faktum att kvällstidningarna i spåren av de interna konflikterna hos oppositionen följde den medielogik som placerade oppositionen i ett politiskt underläge vid detta tillfälle och gav dem en särskilt negativ vinkling.

Expressen och Svenska Dagbladet avviker i sin positiva vinkling av Riksgälden. Åter igen här handlar det om relativt få Expressen-artiklar (fem positivt vinklade av totalt tretton), men i Svenska Dagbladets fall är det mer intressant: av totalt 43 artiklar i SvD som nämnde Riksgälden var 13 artiklar positivt vinklade gentemot dem (och två negativt vinklade). De allra flesta av dessa förekom i Svenska Dagbladet precis i början av perioden i och med att man gav ut nya statsskuldväxlar.

I övrigt är det som är mest värt att notera hur SR:s två program i mångt och mycket undviker vinklingar. Även här får Riksgälden en positiv vinkling (även här baserat på relativt få inslag), men i övrigt ligger alla de centrala

aktörernas vinkling runt ± 0 % vilket antyder en objektiv och beskrivande spegling av aktörerna utan särskilt många värderingar inlagda.

Efter att nu ha gått igenom hur de centrala aktörerna vinklades i de olika medierna är det dags att granska hur medierna porträtterade de centrala aktörernas ansvarstagande.

Ansvarstagande

"Ansvarstagande" är ett viktigt begrepp i denna undersökning. Det baseras på att en vanlig parameter för att bedöma myndigheter och politiska aktörer är om de uppfattas "ta sitt ansvar" i viktiga situationer. Under hösten 2008 var det många som väntades ta sitt ansvar: politiker, myndigheter och banker. Alla hade sin roll att spela och alla hade mediernas ögon på sig för att se huruvida de levde upp till dessa förväntningar. Här undersöktes om de centrala aktörerna ansågs ha varit ansvarstagande separat från hur de generellt vinklades i medierna. Ansvarstagande är något mer specifikt och berör faktiska handlingar i frågan (eller möjligen brist på handling). Därför beskrivs ansvarstagande i betydligt färre fall än vinkling. Frågan om ansvarstagande togs bara upp i hälften av de artiklar och inslag där regeringen förekommer, och Finansinspektionens ansvarstagande bara i 17 procent av de fall där de förekom. Vanligt var exempelvis att Finansinspektionen uttalade sig om någon av de andra aktörernas ansvarstagande (exempelvis bankerna), men deras eget ansvar sattes inte i fokus.

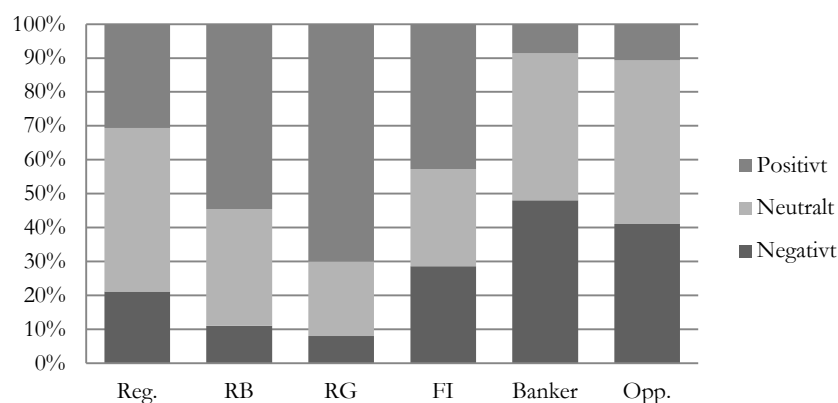
Speglingen av huruvida de olika aktörerna tog ansvar eller inte skiljer sig till viss del från hur de vinklades. Medan Riksgälden återigen verkar ha klarat sig bäst, så får Riksbanken liknande siffror. Även för regeringen ser det bättre ut, då fler artiklar och inslag gestaltade det som att de tog sitt ansvar än de som gestaltade det som att de inte tog sitt ansvar. Liksom i resultaten kring vinklingen visar det sig här att medierna har gestaltat det som att varken oppositionen eller de svenska bankerna har tagit sitt ansvar när det kommer till finanskrisen.

Tabell 6: Centrala aktörers ansvarstagande

	Positivt	Neutralt/blandat	Negativt	Ansvarstagande diskuteras ej	Totalt
Svenska banker	2 %	12 %	13 %	72 %	833
Regeringen	15 %	24 %	11 %	50 %	668
Riksbanken	22 %	14 %	4 %	60 %	404
Oppositionen	3 %	13 %	11 %	73 %	210
Riksgälden	23 %	7 %	3 %	67 %	150
Finansinspektionen	7 %	5 %	5 %	83 %	122

N = 2387 (antal förekomster)

Figur 23: Centrala aktörers ansvarstagande (%)

Kommentar: Denna figur förtydligar vinklingen av de olika aktörernas ansvarstagande genom att räkna bort de artiklar där deras ansvarstagande inte diskuteras överhuvudtaget. N = 857 (antal förekomster där aktörernas ansvarstagande diskuteras)

Granskas hur de centrala aktörernas ansvar speglades över tid, och i de olika medierna, så framgår att trenderna i stort följer hur vinklingen av de centrala aktörerna såg ut över tid och per medium. Regeringens speglas som att ha tagit ansvar främst tidigt i perioden (under oktober) och dalar därefter. TV4 var de som i störst utsträckning säger att regeringen inte har tagit ansvar, precis som det var de som gav dem sämst vinkling överlag av alla medierna. I linje med deras mer positiva vinkling av bankerna är Dagens Nyheter också de som i

större utsträckning än de andra hävdar att bankerna har tagit ansvar. I 11 artiklar hävdar DN att bankerna har tagit positivt ansvar vilket kan jämföras med att SvD har en enda sådan artikel. DN hävdar att bankerna inte har tagit ansvar i tio artiklar, SvD hävdar detsamma i 40 olika artiklar så skillnaden de två morgontidningarna emellan är värd att notera.

Sammanfattningsvis kan konstateras att myndigheterna fick en positiv vinkling av pressen (med undantag av Finansinspektionen som knappt vinklades överhuvudtaget) medan politiker och bankerna fick en mer negativ vinkling. Oppositionen fick inte komma mycket till tals i frågan och när de väl gjorde det blev de ofta negativt vinklade. Alla medier gick väldigt hårt åt bankerna med möjligt undantag för DN och SR (som överhuvudtaget höll sig mer neutrala gentemot alla aktörer än de andra medierna). I fråga om mediebilden av aktörernas ansvar kunde noteras att detta inte var en fråga som diskuterades i någon större utsträckning vad det gällde flera av aktörerna, men överlag så fick aktörerna mer positivt skrivet om deras nivå av ansvarstagande än hur de vinklades generellt.

Efter denna granskning av de centrala aktörerna handlar nästa avsnitt om hur – och med vilka medel – medierna *gestaltade* finanskrisen under hösten 2008.

4. Gestaltningar

För att förmedla nyheter effektivt använder sig journalister ofta av gestaltningar. Med detta menas hur de väljer att beskriva den verklighet de rapporterar om, med olika metoder, begrepp och förhållningssätt. Här granskas hur vissa gestaltningar användes i svenska mediers bevakning av finanskrisen; allt från huruvida man hade ett beskrivande eller tolkande förhållningssätt i artiklarna och inslagen till vilka begrepp man använde för att beskriva krisen. I denna del undersöks även vilka effekter av krisen som togs upp i medierna, med särskilt fokus på olika områden inom svensk ekonomi.

Journalistiskt förhållningssätt

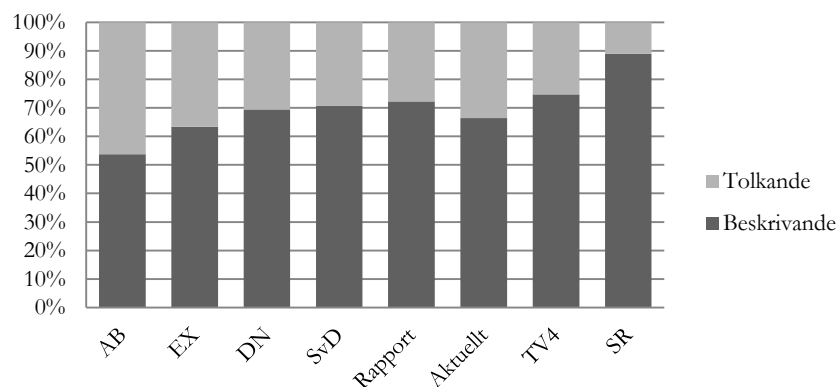
En viktig och intressant aspekt i studier av mediebevakning är det grundläggande journalistiska förhållningssättet, vilket handlar om huruvida artikeln/inslaget präglas av ett beskrivande eller tolkande angreppssätt. En beskrivande journalistik bygger till hög grad på fakta och källornas uttalanden, medan ett tolkande förhållningssätt innebär att journalisten gör egna tolkningar av vad som har hänt eller ska hända och att dessa tolkningar blir styrande för innehållet.

Tabell 7: Beskrivande/tolkande förhållningssätt (procent)

Beskrivande	72
Tolkande	28

N = 3019 (antal artiklar/inslag)

Som tabellen ovan visar var andelen beskrivande journalistik 72 procent och den tolkande delen 28 procent i mediernas bevakning av finanskrisen. Dessa siffror var tämligen konstanta under undersökningsperioden och journalisterna blev därmed inte mer reflekterande ju längre krisen varade. Jämfört med vid mediernas bevakning av en valrörelse är andelen tolkande journalistik märkbart låg, då fördelningen beskrivande/tolkande journalistik i exempelvis valbevakningen 2010 låg på 57 procent beskrivande journalistik gentemot 43 procent tolkande. Kanhända beror denna skillnad på att medierna är mindre förberedda på en krissituation än en valrörelse och heller inte har samma vana vid att bevaka sådana händelser. Man kan anta att journalister i ett sådant läge väljer en mer beskrivande journalistik framför den tolkande.

Figur 24: Beskrivande/tolkande per medium (%)

N = 3019 (antal artiklar/inslag)

När vi jämför det journalistiska förhållningssättet i de olika medierna blir det tydligt att kvällspressen oftare har ett tolkande angreppssätt än övriga medier. I Aftonbladet var 37 procent av artiklarna tolkande och i Expressen var denna siffra så hög som 46 procent. Intressant är också att Sveriges Radio utmärker sig genom att ha en väldigt hög andel beskrivande journalistik, 89 procent.

Sak- och spelgestaltningar

En inom forskningen vanlig distinktion mellan två olika sätt att gestalta politik i medierna är den mellan sak- och spelgestaltning. När den dominerande gestaltningen i de artiklar och inslag som ingick i undersökningen har fastställts har principen varit att politik gestaltas som sak om artikeln/inslaget fokuserar på vad som har hänt, vad någon har föreslagit, eller vad någon har sagt i den mån det syftar på politikens sakliga innehåll. När artikeln/inslaget däremot har fokuserat på politik som spel, strategi, relationer mellan politiska aktörer och hur politik bedrivs är spelgestaltningen den dominerande. Viktiga indikatorer är då ord som "vinnare", "förlorare", och spel-, sport- och krigsmetaforer.

Tabell 7: Sakgestaltningar respektive spelgestaltningar (procent)

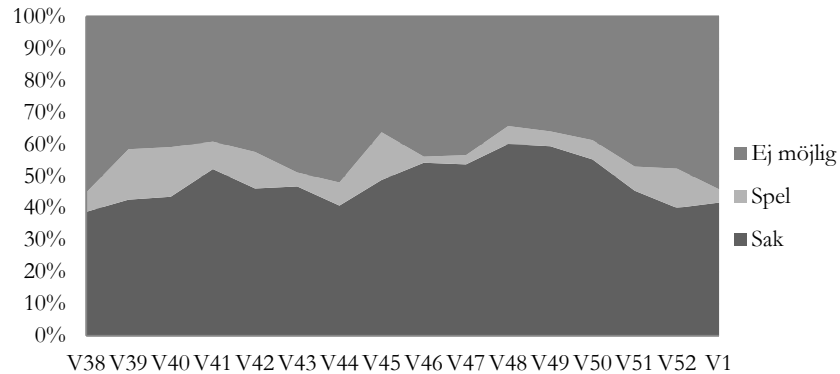
Sak	48
Spel	9
Ej tillämpbar (inget politiskt innehåll)	43

N = 3019 (antal artiklar/inslag)

I bevakningen av finanskrisen fanns ett politiskt innehåll i 57 procent av artiklarna/inslagen, vilket innebär att 43 procent av materialet handlade om krisen ur ett rent ekonomiskt perspektiv utan att kopplingar drogs till politiska konsekvenser och åtgärder.

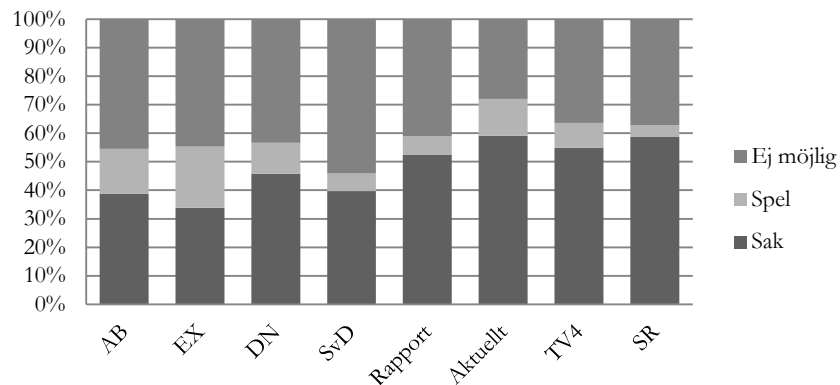
Om vi bortser från de artiklar/inslag som saknar politiskt innehåll och räknar ut hur andelarna sak- och spelgestaltning förhåller sig till varandra är 84 procent sakgestaltade artiklar/inslag och 16 procent spelgestaltade. Siffran för sakgestaltning är hög jämfört med resultat från exempelvis valbevakningen 2010, då endast 39 procent av artiklarna/inslagen med politiskt innehåll var sakorienterat material och 61 procent handlade om det politiska spelet.

Detta är ett tämligen förväntat resultat, eftersom finanskrisen främst är en sakpolitisk fråga. Även sådana kan dock kopplas till det politiska spelet och kampen om den politiska makten om medierna finner den gestaltningen intressant. I fallet med finanskrisen kan dock konstateras att medierna inte relaterade krisen till det politiska spelet i någon hög grad. Av de 266 artiklar och inslag som var spelgestaltade hade hälften Nordamerika som geografiskt fokus, vilket kan förklaras med att det amerikanska presidentvalet ägde rum i november 2008 och att rapporteringen om det tämligen ofta blev spelgestaltad.

Figur 25: Sak resp. spelgestaltningar över tid (%)

N = 3019 (antal artiklar/inslag)

Som diagrammet visar varierar andelarna sak/spelgestaltning en hel del under undersökningsperioden. Till exempel sker under v. 45 en ökning av andelen spelgestaltning, vilken kan förklaras med rapporteringen om det amerikanska presidentvalet. Mot slutet av undersökningsperioden tycks den politiska aktiviteten minska något då andelen artiklar/inslag med politiskt innehåll går ner de sista veckorna.

Figur 26: Sak resp. spelgestaltningar per medium (%)

N = 3019 (antal artiklar/inslag)

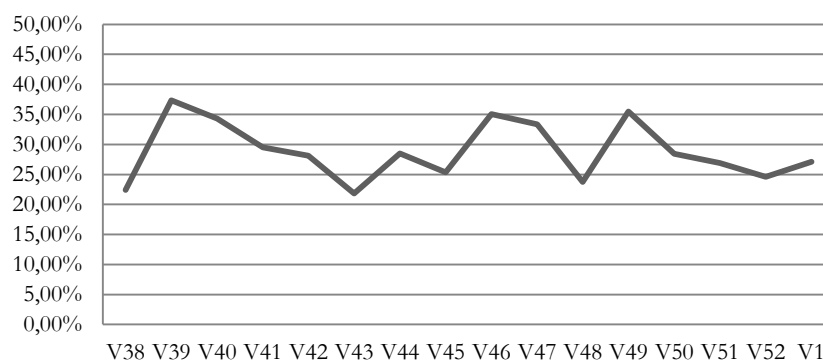
Liksom gällande beskrivande respektive tolkande förhållningssätt skiljer sig kvällstidningarna Aftonbladet och Expressen från övriga medier när det gäller

sak- och spelgestaltning. I Aftonbladet var 29 procent av artiklarna i materialet spelorienterade, och i Expressen var andelen 39 procent. Sveriges Radio skiljer sig däremot från de andra medierna genom att ha den lägsta andelen spelgestaltning, 7 procent.

Konfliktgestaltning

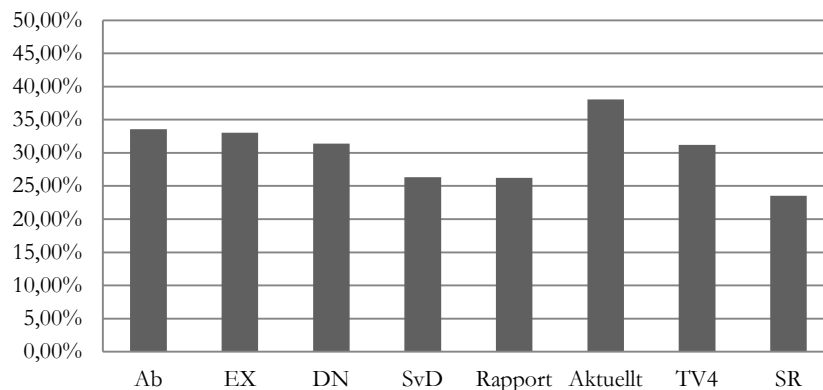
I mediematerialet undersöktes också förekomsten av konfliktgestaltning och det relevanta vid den bedömningen har varit den journalistiska framställningen och inte huruvida det finns en konflikt i verkligheten.

Figur 27: Total andel konfliktgestaltningar över tid (%)

N = 3019 (antal artiklar/inslag)

Den genomsnittliga andelen artiklar och inslag som innehåller konfliktgestaltning är 29 procent, vilket kan jämföras med 2010 års valbevakning som innehöll konfliktgestaltning i 49 procent av materialet. Under några perioder närmar sig siffran dock 40 procent. En sådan period var kring v. 39, vilket bland annat kan ha berott på att medierna uppmärksammade meningsmotsättningarna i den amerikanska kongressen om förslaget till krispaket.

Figur 28: Konflikt per medium (%)

N = 3019 (antal artiklar/inslag)

Jämförs andelen konfliktgestaltning i de olika medierna ligger den generellt runt 30 procent. Aktuellt har den största andelen, 38 procent, medan Sveriges Radio har den lägsta, 24 procent.

Medborgare som offer

"Medborgare som offer" är en gestaltning som innebär att medierna gestaltar medborgare som offer för som ett sätt att enkelt porträttera politiska frågor eller andra nyheter. Det länkas ofta till tolkande journalistik och rubriker som antyder att en händelse eller politiskt beslut kommer leda till lidande av ett slag eller annat hos befolkningen. Det blir också ett sätt för medier att kritisera beslut eller förslag med basis i en grundläggande händelse. Ofta förekommer detta i exempelvis vårdfrågor: starka berättelser om hur en person eller annan har råkat illa ut i vården följt av en uppmaning till politikerna att "göra något". Det är ett enkelt och effektivt vis att kritisera en situation utan att landa för direkt i den rena opinionsbildningen därför att man ger sin kritik med en historia om hur en människa eller en grupp av människor råkar illa ut.

Tabell 8: Förekomst av "medborgare som offer"-gestaltning (procent)

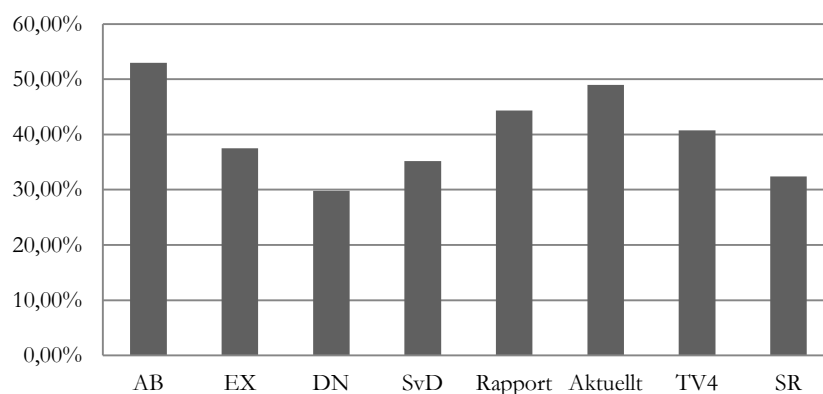
Ja	37
Nej	63

N = 3019 (antal artiklar/inslag)

Detta var ett relativt vanligt förekommande grepp i mediebevakningen av finanskrisen. 37 procent av artiklarna och inslagen använde på något sätt beskrivningen att något i nyheten skulle, eller skulle kunna, påverka medborgarna negativt. Vanligt i början av perioden var historier om människor framförallt i USA, som drevs från hus och hem efter att förlorat sin kreditvärdighet när bankerna kraschade. I Sverige skrevs flertalet artiklar om hur vanligt folk skulle få det svårt med sina bolån den kommande perioden, och det fanns gott om möjligheter att porträttera medborgare som offer när varslen ökade i oktober. Rubriker av slaget "Pensionspengarna hotas av krisen" och "Vågar du lita på din bank?" var vanliga och alla tidningar var flitiga med att ge råd från experter på hur man skulle gå till väga för att omplacera eventuella investeringar för att minimera risken att förlora alla sina pengar under krisen.

En jämförelse av hur ofta "medborgare som offer"-gestaltningen förekommer över tid ger inte mycket extra information, utan gestaltningen användes ungefär lika ofta under hela perioden, även om allra mest precis i början. Men jämförs medier kan vissa intressanta mönster skönjas.

Figur 29: Medborgare som offer per medium (%)

N = 3019 (antal artiklar/inslag)

Aftonbladet hade högst andel artiklar där det förekom "medborgare som offer"-gestaltningar. TV och kvällstidningar använde sig av greppet flitigare än radio och morgontidningar men det förekom alla medier.

Dominerande begrepp

Undersökningen av de begrepp som användes för att beskriva finanskrisen i mediebevakningen säger något om hur den uppfattades och gestaltades. Det ligger i en värdering i användandet av begreppet "kris" som bland annat regeringen och Riksbanken försökte undvika genom att själva använda

begreppet "finansiell oro" eller varianter av detta. Att använda "kris" antydde en situation värre än den som faktiskt existerade i Sverige, menade de. Men medierna inte så intresserade av att följa de argumenten.

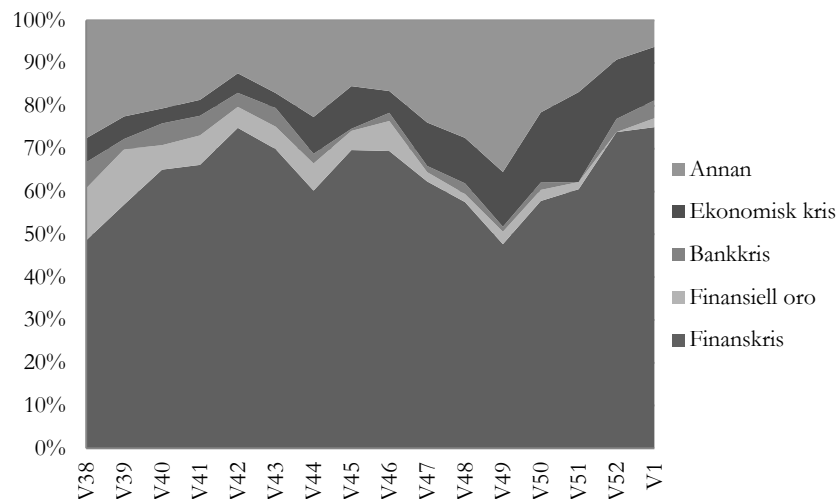
Tabell 9: Begrepp som användes i medierapporteringen (procent)

Finanskris	63
Finansiell oro	6
Bankkris	3
Ekonomisk kris	8
Annan	20

N = 3019 (antal artiklar/inslag)

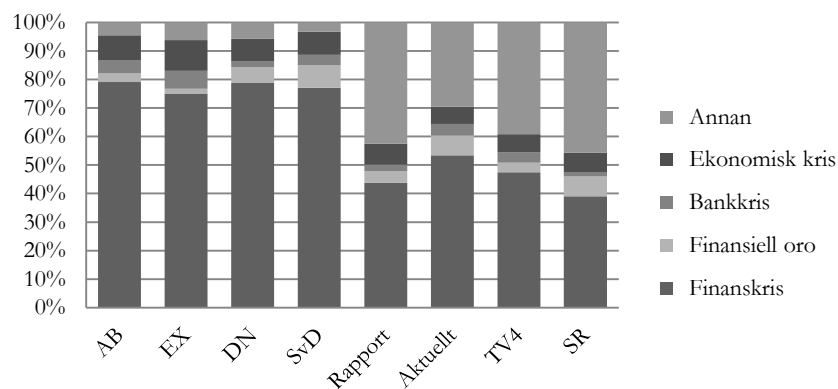
Som vi kan se användes "finanskris" som det huvudsakliga begreppet i 63 procent av fallen, många gånger oftare än några av de andra valda begreppen som (undantaget kategorin "Annan") förekom i mindre än tio procent av artiklarna eller inslagen. Detta är inte oväntat i och med att "finanskrisen" onekligen har blivit den huvudsakliga benämningen för händelsen även nu i efterhand. Möjligen finns det ett större intresse av att se huruvida användandet av detta begrepp utvecklades över tidsperioden.

Figur 30: Dominerande krisbegrepp över tid (%)

N = 3019 (antal artiklar/inslag)

Användandet av ordet "finanskrise" blev vanligare, men mer än 50 procent av mediebevakningen använde "finanskrise" för att beskriva situationen redan från början. Begreppet "finanskrise" framkom inte först efter ett tag utan var ungefär lika vanligt använt i början som i slutet av perioden. Med andra ord gick medierna direkt till slutsatsen att det var en finanskrise det handlade om.

Figur 31: Dominerande begrepp per medium (%)

N = 3019 (antal artiklar/inslag)

Förklaringen till att etermedierna använde sig av termer andra än de valda fyra i så stor utsträckning i jämförelse med de fyra tidningarna beror på urvalsprocessen. Som nämnts i metodavsnittet valdes de inkluderade tidningsartiklarna baserat på sökningar på just dessa fyra termer. I etermedierna granskades allt material som ansågs beröra finanskrisen oavsett om någon av de fyra termerna användes eller inte.

I övrigt är statistiken över de dominerande begrepp snarlik mellan medierna. Termen "finanskris" dominerar i alla medier om man ser på de fyra valda begreppen.

Gestaltningen av finanskrisens effekter

För att undersöka vilken bild mediebevakningen gav av finanskrisens effekter på olika områden inom svensk ekonomi undersöktes hur medierna valde att spegla sex specifika områden. Dessa kan ses nedan och grundprincipen var att uttyda huruvida artiklar och inslag drog paralleller mellan finanskrisen och hur den påverkade exempelvis ett svenskt företag eller svenskars privatekonomi.

Tabell 10: Gestaltning av finanskrisens effekter

	Positivt	Neutralt/blandat	Negativt	Totalt antal artiklar
Arbetsmarknad	1 %	10 %	89 %	512
Statliga finanser	40 %	30 %	31 %	111
Banker	12 %	52 %	37 %	579
Företag	9 %	24 %	67 %	798
Tillväxt	1 %	8 %	92 %	398
Privatekonomi	8 %	37 %	55 %	652

N = 3050 (antal artiklar/inslag där finanskrisens effekter på området diskuteras)

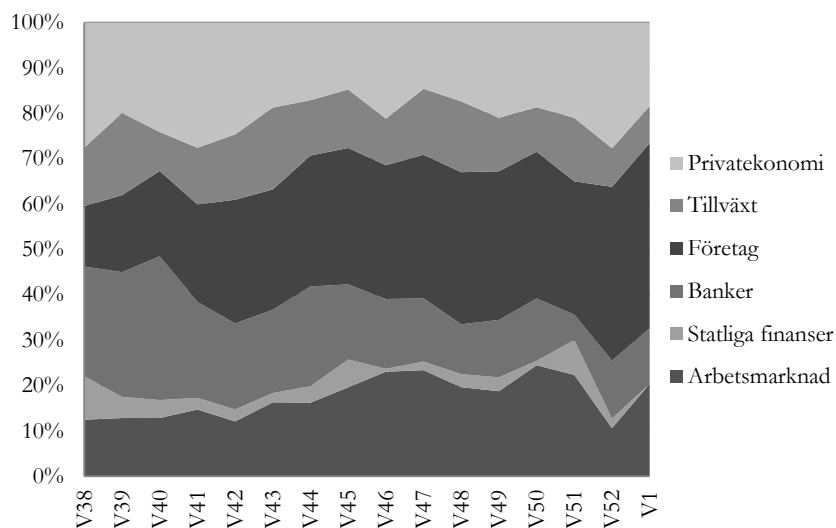
Resultaten är blandade om än med en klar negativ dragning. I vissa fall är den negativa kopplingen mellan finanskrisen och ett område av ekonomin överväldigande: i 92 procent av artiklarna och inslagen som gjorde en koppling mellan finanskrisen och den svenska tillväxten handlade det om en negativ koppling. I 89 procent av fallen var kopplingen mellan finanskrisen och situationen på arbetsmarknaden negativ.

Detta skulle man kunna tycka var väntat: själva ordet "finanskris" antyder onekligen något negativt. Så kanske det då är mer förvånande att se en så pass stark positiv koppling mellan finanskrisen och de statliga finanserna (40 procent). Detta beror i många fall på regeringens och främst finansministerns påståenden att det rådde "god ordning" i svenska finanser och att de hade "samlat i ladorna" inför denna vargavinter. Med andra ord stod de svenska finanserna starka och finanskrisen kunde inte rubba dem. Detta återspeglades i undersökningen som en positiv koppling mellan finanskrisen och de statliga finanserna.

Samma sak gäller de svenska bankerna. Här gjordes mer sällan en positiv koppling, men då det handlade om hur finanskrisen påverkade de olika områdena ekonomiskt undvek bankerna ofta en negativ koppling. I många fall förekom en gestaltning som hävdade att bankerna i och för sig påverkades av finanskrisen, men att de i sin tur lade vidare den kostnaden och de förlusterna på kunderna: I dessa fall var alltså *vinklingen* gentemot bankerna negativ, men kopplingen mellan finanskrisen och bankernas ekonomi ansågs vara neutral/blandad. Kostnaden för finanskrisen landade inte hos dem utan fördes vidare.

Att se på vilka effekter som togs upp när under tidsperioden avslöjar en hel del om när olika nyheter och påstådda effekter på finanskrisen blev särskilt uppmärksammade:

Figur 32: Gestaltning av finanskrisens effekter över tid (%)

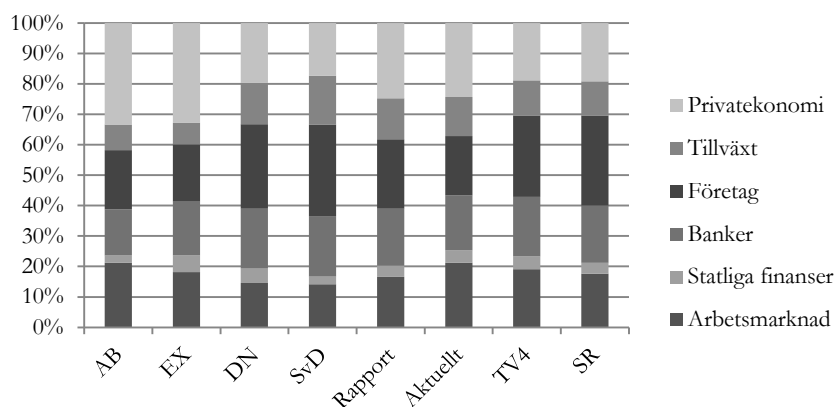

N = 3050 (antal artiklar/inslag där finanskrisens effekter på området diskuteras)

Här ser vi att i början av undersökningsperioden diskuteras det främst hur finanskrisen påverkar bankerna. Dess påverkan på privatekonomin är också vanligen diskuterad, men till skillnad från bankerna som diskuteras mindre och mindre fortsätter privatekonomin finnas med hela perioden (allra störst är ämnet i början när den första oron kring sparandet uppstår, och i slutet när ämnen av typen "har folk råd att köpa julklappar" dyker upp).

I och med "varselvägen" som börjar i oktober och bara blir allt mer uppmärksammas under november växer fokus på finanskrisens effekter på arbetsmarknaden. Detta går hand i hand med ökat fokus på dess effekter på företagen. Inför jul blir också diskussioner om krisens effekter på företagen vanligare, i och med spekulationer om julhandeln och om den skulle påverkas av det svenska folkets påstått svaga ekonomi.

Figur 33: Gestaltning av finanskrisens effekter per medium (ställda emot varandra)

N = 3050 (antal artiklar/inslag där finanskrisens effekter på området diskuteras)

Kvällstidningarna Aftonbladet och Expressen fokuserar kraftigt på finanskrisens effekter på svenskarnas privatekonomi i jämförelse med de andra medierna. Kvällstidningarna hade många artiklar av typen "Kristesta din ekonomi" eller "Så mycket har värdet på din bostad minskat" som gav läsarna råd om hur de skulle undvika finansiella problem i kristider. Samtidigt fokuserade de mindre på krisens effekter på tillväxten.

De medier som hade specifika ekonomi/näringslivsdelar (DN, SvD, Rapport, TV4, SR) fokuserade i högre grad på krisens effekter på företag. I dessa medier var det vanligt med rapporter om hur diverse större företag eller branscher hanterade krisen även om detta inte ledde till mer uppmärksammade händelser som varsel eller konkurser. Även inslag eller artiklar om hur vissa

företag inte gick dåligt i kristiderna förekom (kanske just för att visa på att krisen inte var så total som den kunde uppfattas och att visa delar av företagsvärlden fortfarande gick bra).

I nästa kapitel diskuteras dessa resultat utifrån de teorier som presenterades i början av rapporten och samtidigt redogörs för vilka sammanfattande slutsatser som kan dras av denna undersökning av mediernas finanskrisbevakning.

SLUTSATSER

- Mediebevakningen av finanskrisen under hösten 2008 var mycket omfattande. I mer än en månads tid var finanskrisen det huvudsakliga ämnet på de flesta löpsedlar och den nyhet som inledde sändningarna i radio och TV. Framförallt de medier som även hade ekonomi- eller näringslivsdelar lade stort fokus på finanskrisen med noggranna artiklar om enskilda företag eller banker och hur de klarade sig, eller om börsmarknadens stora svängningar. Hälften av bevakningen berörde Sverige, och 16 procent vardera av bevakningen berörde Europa och Nordamerika. Särskilt i början var fokus främst på Nordamerika då krisen startade i USA och en uppmärksammas presidentvalskampanj genomfördes samtidigt.
- Politiker var de vanligast använda källorna i bevakningen från hela världen. Fokuserades enbart på Sverige var medborgare de vanligaste källorna. Medan de så kallade "officiella källorna" fortfarande dominerade var det helt klart så att medborgare fick komma till tals, framförallt i svenska sammanhang. I kraft av sin regeringsställning förekom förespråkare för alliansen (flera av dem ministrar) som källor i betydligt högre utsträckning (65 procent) än förespråkare för oppositionspartierna (35 procent). Detta kan jämföras med mediebevakningen av valrörelsen 2010 där båda sidor förekom i ungefär lika stor utsträckning. Undersökningen visar även att när källor från regeringen uttalade sig var det långt ifrån alltid som oppositionen fick en chans att respondera.
- Av de valda centrala aktörerna förekom de svenska bankerna mest, följt av regeringen. Av de tre myndigheter som granskats förekom Riksbanken i betydligt större utsträckning än både Riksgälden och Finansinspektionen. Om vinklingen undersöks framkommer att Riksgälden fick en mycket positiv vinkling i de fåtal artiklar eller inslag där de förekom. Riksbanken klarade sig också bra, medan de fyra andra aktörerna överlag fick negativa vinklingar (framförallt gällde detta de svenska bankerna och oppositionen). Ungefär samma mönster gick att spåra i granskningen av hur de olika aktörernas ansvarstagande speglades, men denna faktor diskuterades endast i ett fåtal fall, framförallt vad gällde myndigheterna.
- Undersöks de olika gestaltsformer som användes i bevakningen av finanskrisen framkommer att just termen "finanskris" började användas omedelbart och var direkt den dominerande termen som användes i 63 procent av alla artiklar och inslag. Ingen av de andra termerna användes tillnärmelsevis så mycket. Två vanliga gestaltningar i exempelvis valrörelser: tolkande gestaltningar av händelser och

spelgestaltningar av politik var inte vanligt förekommande här. Beskrivande gestaltningar av finanskrisen dominerade, och när det förekom politiskt kopplade nyheter var sakgestaltning och fokus på sakpolitiska frågor. Konflikt och medborgare som offer var vanligt förekommande gestaltungsmetoder till följd av det dynamiska och dramatiska i medieberättelsen om finanskrisen. Slutligen indikerar gestaltningen av finanskrisens olika effekter att privatekonomi konstant var ett intressant ämne. I övrigt fokuserade medierna i början på hur finanskrisen påverkade bankerna för att sedan fokusera på hur finanskrisen påverkade företag och arbetsmarknaden när varslen blev allt fler.

AVSLUTANDE DISKUSSION

Finanskrisen 2008 innebar en allvarlig ekonomisk nedgång världen över och den påverkade även många svenska medborgares vardag. Dessa människor, men även de som inte personligen berördes av krisen, kunde genom tidningar, TV och radio informera sig om vad som skedde och med hjälp av mediernas rapportering skapa sig en helhetsbild av vad krisen berodde på, hur allvarlig den var, vad regering och myndigheter gjorde för att lindra negativa konsekvenser och hur de själva som privatpersoner kunde agera för att skydda sig på bästa sätt. I det inledande kapitlet diskuterades flera teorier om nyhetsvärdering och här konstaterades bland annat att ju mer negativ och avvikande en händelse är, desto större nyhet tenderar den att bli, och detta gäller i högsta grad vid kriser. En händelse som är ny i sitt slag blir dessutom mer uppmärksammas än om något liknande skett förut, även om det inträffade kan vara lika allvarligt, beröra lika många människor eller i lika hög grad avvika från det vi betraktar som normalt. Finanskrisen 2008 var en ny typ av kris, vilket medförde att bevakningen av den var omfattande. En ”ny” kris kan enligt Nord, Shehata och Strömbäck medföra att medieredaktioner saknar rutiner för den nya typen av händelseförlopp, vilket får konsekvenser för journalisternas arbetssätt och eventuellt också för mediebevakningens kvalitet (Nord, Shehata och Strömbäck 2003). Vi har samtidigt konstaterat att det finns en maktkamp mellan medier och källor, framför allt de politiska källorna, både vad gäller nyhetsvärdering och gestaltning. Hur ser då maktbalansen mellan medierna och deras källor ut om medierna inte har utarbetade rutiner för bevakningen, och hur skiljer sig deras arbetssätt från vid en valbevakning, när nyhetsarbetet har planerats under lång tid och ekonomiska resurser avsatts sedan länge? Kan det vara så att källorna ges större makt och att journalistiken blir mindre granskande i en mer akut krissituation?

Förutom kampen mellan medier och källor om makten att gestalta kan ett konkurrensförhållande också observeras mellan officiella och inofficiella källor när det gäller att påverka gestaltningen av ett skeende. Vi har tagit upp två perspektiv som berör detta, av vilka det ena hävdar att officiella källor tack vare sin ställning i samhället har stort inflytande, medan det andra synsättet menar att inofficiella källor i tider av kriser eller andra specifika nyhetsperioder kan få en bättre möjlighet att gestalta skeenden. I fallet med finanskrisen kan de officiella källorna, framför allt den svenska regeringen och de berörda myndigheterna, antas ha haft ett starkt intresse av att forma människors bild av finanskrisen. Det är därför intressant att se om deras gestaltning är den som syntes i medierna eller om bilden utmanades från annat håll. Denna officiella gestaltning gick ut på att krisen visserligen var allvarlig, men att de svenska statliga finanserna var goda och att Sverige skulle klara sig lindrigare undan än många andra länder. Regeringen hade ”sparat i ladorna” och de svenska

bankerna stod starka. Detta blir tydligt redan under finanskrisens tidiga period, från vilken vi hämtat följande citat:

– Vi har överskott i de offentliga finanserna vad andra har i underskott. (...) Ingen står dock opåverkad av omfattande konjunkturnedgångar eller finansiell instabilitet ute i världen. Det syns bland annat på börsen även här i Sverige. (Statsminister Fredrik Reinfeldt, Dagens Nyheter den 16 september)

– När det blåser i vår omvärld kan Sverige bättre än tidigare stå emot vindbyarna. (Fredrik Reinfeldt, Aftonbladet den 17 september 2008).

(...) Reinfeldt menade att Sverige står starkt rustat trots allt som händer i omvärlden. Det beror främst på de starka offentliga finanserna med ett stort överskott. Samtidigt påpekade han efteråt att regeringen noga följer vad som händer. (Svenska Dagbladet den 17 september 2008).

– De (Finansinspektionen och Riksbanken, förf. anm.) gör bedömningen att vi har en tillfredsställande finansiell stabilitet och att svenska banker står starka i en sådan här situation. (Finansminister Anders Borg, Expressen den 1 oktober 2008)

Budskapet man ville förmedla var därmed:

”Sitt lugnt i båten” och gör inget förhastat. Om oron för en ekonomisk kris blir överdriven kan läget förvärras genom att människor blir överdrivet sparsamma, och den minskade konsumtionen drabbar flertalet branscher. Om kontohavare dessutom blir rädda att deras bank ska gå omkull och börjar omplacera sina pengar kan också det förvärra läget. Det torde därför ha varit viktigt för regeringen att ge en bild av situationen som allvarlig, men i grunden kontrollerad.

Det finns flera exempel på att kriser kan gynna eller straffa en sittande regering och att det avgörs av hur väl regeringen får genomslag för sin gestaltning. Huruvida finanskrisen 2008 gynnade eller straffade den svenska regeringen går inte att dra några slutsatser om utifrån resultaten av medieundersökningen. Däremot kan vi se om regeringen gynnades av själva bevakningen.

I medieanalysen kan vi se flera resultat som pekar på att regeringens gestaltning blev framgångsrik och att medierna många gånger lät denna bild bli den dominerande.

Till att börja med är skillnaden mellan regeringens och oppositionens förekomst i medierna betydande under hösten 2008. Som tidigare konstaterats förekommer regeringen i 669 av de 3019 artiklarna/inslagen som ingick i medieanalysen, medan oppositionen förekommer i 210. Regeringen förekommer också betydligt oftare som källa; i 307 av art/inslagen, medan oppositionens röst blir hörd i 86. I valbevakningen 2010 såg det annorlunda ut. Partierna förekom då och uttalade sig mer i förhållande till sin opinionsmässiga storlek, vilket innebär att Socialdemokraterna och Moderaterna fick ungefär lika stort utrymme medan de mindre partierna syntes och hördes mindre. Att en sittande regering som förväntas ta ansvar för hur landet ska hantera och möta

en ekonomisk kris får större utrymme i medierna är kanhända inte underligt, men oppositionen är förvånansvärt osynliga och tysta.

När källförekomsten granskas blir det väldigt tydligt. Finansminister Anders Borg är den minister som förekommer flest gånger i de undersökta medierna under perioden, nämligen 130 gånger. Av de 130 gångerna finns Socialdemokraterna med som källa 29 gånger, medan Miljöpartiet och Vänsterpartiet endast uttalar sig i två artiklar/inslag var. Totalt hörs 352 ministerröster medan Socialdemokraternas röster är 97, Miljöpartiets 14 och Vänsterpartiets 14. I valtider strävar medierna efter att ge båda de politiska parterna en möjlighet att uttala sig. Om regeringen presenterar ett förslag intervjuas därpå ofta en företrädare för oppositionen för att skapa jämvikt i rapporteringen. Det var inte fallet under finanskrisen då många av finansministerns uttalanden fick stå oemotsagda av oppositionen, vilket tyder på att balansen mellan politiska källor inte värdesattes särskilt högt av medierna i detta läge.

Vidare vinklas regeringen mer positivt än oppositionen i de fall där de förekommer. Visserligen har också regeringen ett negativt balansmått men oppositionens vinkling är mer negativ. Detsamma gäller också vid en jämförelse av huruvida de båda är ansvarstagande. Regeringens ansvar diskuteras oftare och bedöms oftare som positivt än oppositionens, vilket kan anses vara anmärkningsvärt eftersom man skulle kunna anta att kraven på den styrande regeringen att ta ansvar på ett korrekt sätt skulle vara högre från mediernas och allmänhetens sida än förväntningarna på oppositionen.

En annan intressant iakttagelse kan göras när det gäller om journalistiken är beskrivande eller tolkande. Mediernas bevakning av finanskrisen var i hög grad beskrivande, 72 procent, till skillnad från valbevakningen 2010 som var beskrivande till 57 procent. Detta kan tolkas som att mediernas rapportering om finanskrisen handlade mer om just rapportering än om bearbetning. Journalisterna gjorde färre egna reflektioner och tolkningar av det som skedde, vilket styrker antagandet att medierna lämnade över en del av gestaltningmakten till källorna, och då framför allt regeringens och myndigheternas källor. Ingen större skillnad kan upptäckas om man jämför andelen tolkande journalistik i början och i slutet av den undersökta perioden, vilket innebär att journalisterna inte blev mer reflekterande allteftersom tiden gick. Jämförelser med hur stor andelen tolkande journalistik kan vara under perioder då inga stora nyhetshändelser inträffar (s.k. rutinbevakning) visar emellertid att rapporteringen under finanskrisen var mer tolkande.

Förekomsten av konfliktgestaltning var i bevakningen av finanskrisen mindre än i valbevakningen och detta skulle kunna förklara att medierna inte såg samma nödvändighet av att sträva efter en balanserad bild. Hallins modell (se teoriavsnitt) pekar på att då graden av konflikt är låg värderar journalister dessa normer lägre. I vår undersökning innehöll 29 procent av artiklarna/inslagen konfliktgestaltning, medan denna andel var betydligt högre i

valbevakningen, nämligen 49 procent. En valrörelse innehåller ett naturligt konflikttema, där kampen om makten på ett enkelt sätt kan framställas som ett spel och konflikten kan bygga upp en spänning som skapar ett intresse, såväl hos de medborgare som är intresserade av politik som hos dem som inte är det. I en rapportering av en kris finns inte alla gånger samma inbyggda kamp mellan regering och opposition och konflikten fyller inte samma roll. Ändå kan man anta att medierna skulle kunna ha använt sig av ett konfliktperspektiv om de hade sett ett syfte med det. Nu sökte man inte den vinkeln, vilket kan tyda på att ämnets konfliktgrad ansågs låg. Kanhända var det till och med så att oppositionen inte ens uppfattades som särskilt oppositionell i denna fråga.

Forskaren Lance W. Bennett menar att det är avgörande om det finns en väl fungerande opposition, när det gäller huruvida medierna för fram åsikter som utmanar regimens gestaltning (Bennett 1990) Vi kan inte utifrån denna studie bedöma om oppositionen fungerade väl, men vi kan slå fast att oppositionen inte tog plats, eller inte tilläts ta plats, i mediebevakningen och att det underlättade för regeringen när det gällde att gestalta krisen.

En annan intressant iakttagelse bland mediananalysens resultat är den som handlar om hur finanskrisen uppgavs ha påverkat olika samhällsekonomiska områden, som exempelvis arbetslösheten, företagen, bankerna och privatekonomin. Det område som i vår undersökning befanns ha klarat sig bäst var statens finanser. I 40 procent av de artiklar som behandlade effekter på statens finanser var effekten positiv. Ett exempel på ett uttalande som kan medföra att artikelns/inslagets samlade effekt blir positiv kan vara att statsministern säger:

Statens finanser står starka och vi är mer rustade än många andra länder.

Om inte ett sådant uttalande vägs upp av att någon annan källa säger emot blir effekten positiv. Det var i huvudsak alltid regeringen själv som poängterade att statens finanser hade klarat sig bra och därför tyder också detta på att regeringen ofta lyckades få igenom sin gestaltning.

Sammanfattningsvis, vid en jämförelse mellan regeringen och oppositionen, förekom regeringen mer, uttalade sig mer och vinklades mer positivt både när det gäller hur den framställdes och hur dess ansvarstagande porträtterades. Eftersom graden av konflikt var betydligt lägre under finanskrisen än under valbevakningen kan den relativt obalanserade rapporteringen ha berott på att medierna inte ansåg det vara nödvändigt att låta normer som objektivitet och balans styra nyhetsarbetet. Dessutom var journalistiken under finanskrisen mer beskrivande än exempelvis under en valbevakning, vilket pekar på att journalister inte i samma utsträckning gjorde egna reflektioner. Statens finanser gestaltades som ett område som stod starkt under krisen och även detta styrker antagandet att medierna överlät en stor del av gestaltningsmakten åt regeringen.

Kan då de teoretiska utgångspunkterna ge en förklaring till varför bevakningen av finanskrisen såg ut som den gjorde? Vi har konstaterat att finanskrisen var ny i sitt slag, vilket förmodligen bidrog till att mediebevakningen var så omfattande, men kanhända också till att det inte fanns utarbetade rutiner för bevakningen, vilket kan vara en anledning till att journalistiken i hög grad blev beskrivande och att regeringskällorna, som många gånger ägde informationen, hade ett stort inflytande. Maktbalansen mellan källor och medier tycks därmed ha förskjutits till källornas fördel.

Resultaten visar också att oppositionen var tämligen osynlig och tyst i finanskrisbevakningen jämfört med regeringen. Enligt Daniel C. Hallin beror mediernas värdesättande av en balanserad bevakning på den konfliktnivå som omger det som sker. Det faktum att graden av konfliktgestaltning var förhållandevis låg i finanskrisbevakningen tyder på att Hallins resonemang torde vara relevant här. Medierna ansåg förmodligen inte att det var viktigt att låta regering och opposition komma till tals lika mycket och kanske var det så att oppositionspartierna själva inte heller så starkt hävdade sin rätt att komma till tals.

Här har också diskuterats de två synsätten som handlar om maktkampen mellan officiella och inofficiella källor; den modell som menar att de officiella källorna har ett övertag genom sin ställning och den händelsestyrda som hävdar att inofficiella källor kan ha inflytande under perioder av avvikande skeenden och förhöjd mediebevakning. I fallet med finanskrisbevakningen kan slås fast att de officiella källorna dominerade, trots att det är en period som avvek från rutinbevakning och vardagligt nyhetsarbete.

BILAGOR

Appendix I: Kodinstruktioner

Kodinstruktioner Mediernas bevakning och gestaltningar av finanskrisen

Urval medier: Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Aftonbladet, Expressen, Rapport 19:30, Aktuellt 21:00, TV4 Nyheterna 19:00 (dock med vissa undantag då TV4 i december 2008 vid tillfälle lät 19.00-sändningen utgå p.g.a. sport och då enbart sände Nyheterna/Ekonominytt 22:00. Vid dessa tillfällen har denna sändning kodats), SR Ekot 16:45, A-Ekonomi som ingår i Rapportsändningen, TV4 Ekonominytt ca 18:40, P1 Ekonomiekot 18:02.

Tidsperiod: Från och med den 15 september till och med den 31 december 2008.

Urval innehållsmässigt: Nyhetsjournalistiskt bearbetade artiklar och inslag som i rubrik, ingress, vinjett, bild eller bildtext refererar till "finanskrisen", "bankkrisen", "den finansiella oron", eller "den ekonomiska krisen" eller varianter av dessa begrepp. Artiklar där ingress/brödtext sammanlagt upptar mindre än tio rader i sin utskrivna form anses vara av för liten substans för att delta i undersökningen, samma sak gäller TV/radio-inslag med en längd under 15 sekunder. Då samma artikel förekommer flera gånger i en tidning på samma dag (exempelvis i två olika delar av Svenska Dagbladet) ska den enbart räknas en gång.

Undersökningsenhet: Hela artiklar/inslag om ej annat explicit anges.

1. Medium

Varje medium tilldelas ett eget nummer, enligt följande system:

1	Aftonbladet
2	Expressen
3	Dagens Nyheter
4	Svenska Dagbladet
5	Rapport
6	Aktuellt
7	TV4 Nyheterna
8	SR Ekot
9	A-Ekonomi
10	TV4-Ekonominytt
11	P1 Ekonomiekot

2. Medietyp

Markera 1 för tidningsartiklar, 2 för tv-inslag och 3 för radio-inslag.

3. Sektion

Markera 1 för huvudsändning eller huvudtidning, 2 för ekonomi/näringslivsdelar eller specifik ekonomisändning.

4. Kod

Varje artikel ges ett eget kodnummer, löpande efter den systematik som framgår nedan:

1000--	Aftonbladet
2000--	Expressen
3000--	Dagens Nyheter
4000--	Svenska Dagbladet
5000--	Rapport
6000--	Aktuellt
7000--	TV4 Nyheterna
8000--	SR-Ekot
9000--	A-Ekonomi
10000--	TV4-Ekonominytt
11000--	P1 Ekonomiekot

5. Datum

Datum då artikel publicerades, skrivet med fyra siffror: 0826 o.s.v.

6. Journalistisk genre

Här finns fyra svarsalternativ: Nyhetsartikel/inslag, Nyhetsanalys, Annan och Oklar.

Avgörande vid kodningen är mediets egen vinjettering. Med nyhetsartikel avses samtliga artiklar som är placerade på nyhetsplats och som inte har någon vinjettering som signalerar till läsaren att artikeln ifråga ej är en nyhetsartikel.

Med Analys/perspektiv/motsvarande avses artiklar som explicit i vinjett anger för läsaren att artikeln innehåller en analys eller motsvarande som ej är en nyhetsartikel. I tveksamma fall ska avgörandet göras utifrån läsarens möjligheter att avgöra om artikeln utgör en analys eller motsvarande, eller en nyhetsartikel. Till analys/perspektiv/motsvarande räknas utifrån det även artiklar med vinjetter såsom ”valresan” eller ”partiporträtt”. Däremot ingår inte personliga krönikor i undersökningen, eftersom de inte kan anses vara nyhetsjournalistiskt bearbetade.

Till Annan räknas övriga former av artiklar eller inslag som inte kan anses passa in i någon av de ovan nämnda kategorierna.

Till Oklar räknas inslag som av diverse anledningar inte kan placeras i någon av de andra kategorierna, exempelvis en artikel som inte är vinjetterad som Analys i databasen men där själva brödtexten antyder att det i själva verket handlar om en Analys.

7. Härstammar artikeln från nyhetsbyråer?

Variabeln existerar för att kunna studera huruvida en tidningsartikel förmedlar information som ursprungligen kommer från nyhetsbyråer såsom TT eller Reuters, eller huruvida de använder dem som en källa.

För tidningsartiklar finns här fyra alternativ att välja mellan. ”Ja, signerad” ska användas när artikeln är signerad av en nyhetsbyrå (exempelvis då det som signatur enbart står ”TT” eller annan nyhetsbyrå). Detta alternativ ska även användas när en artikel är signerad BÅDE av en nyhetsbyrå och av tidningen/en av tidningens reportrar. I många fall omarbetas själva texten från en nyhetsbyrå av en av tidningens reportrar och då krediteras båda dessa i slutet (exempelvis ”TT/DN” eller ”TT/Namn på reporter”).

Alternativet ”Ja, refereras i texten” ska användas när texten inte är signerad av en nyhetsbyrå, men en nyhetsbyrå refereras till i löptexten som källa till nyheten (exempelvis ”TT rapporterar att...”).

När artikeln är signerad av tidningen, en nämnd reporter eller helt saknar signatur och dessutom helt saknar referenser till en nyhetsbyrå i löptexten ska alternativet ”Nej” markeras.

I fall då artikelns signeringen är otydlig eller obefintlig ska alternativet ”Oklar signering” användas.

Variabeln berör enbart tidningsartiklar, när ett TV-inslag eller radio-inslag kodas ska alternativet ”Ej tillämpbar” markeras.

Källor

8. Antal citerade/direkta källor?

Tidningar: Med frågan avses det antal källor som får komma till tals i form av talstreck eller hela meningar inom citationstecken. Endast individer kan räknas som källor.

TV: Med frågan avses det antal källor som får komma till tals med egna ord i nyhetsinslaget. Endast individer kan räknas som källor. En journalist som blir intervjuad av en annan journalist är att betrakta som en källa. Om endast ett telegram läses upp och fler källor saknas, ska frågan besvaras med 0 antal citerade källor.

9. Statsminister (Fredrik Reinfeldt)

Markeras Ja då Sveriges statsminister förekommer som källa i artikeln eller inslaget. Om ministern också anges partibeteckning ska han/hon även markeras som representant för detta parti.

10. Finansminister (Anders Borg)

Se variabel 9.

11. Kommun- och finansmarknadsminister (Mats Odell)

Se variabel 9.

12. Vice statsminister och näringsminister (Maud Olofsson)

Se variabel 9.

13. EU-minister (Cecilia Malmström)

Se variabel 9.

14. Justitieminister (Beatrice Ask)

Se variabel 9.

15. Migrationsminister (Tobias Billström)

Se variabel 9.

16. Utrikesminister (Carl Bildt)

Se variabel 9.

17. Biståndsmminister (Gunilla Carlsson)

Se variabel 9.

18. Handelsminister (Ewa Björling)

Se variabel 9.

19. Försvarsminister (Sten Tolgfors)

Se variabel 9.

20. Socialminister (Göran Hägglund)

Se variabel 9.

21. Äldre- och folkhälsominister (Maria Larsson)

Se variabel 9.

22. Socialförsäkringsminister (Christina Husmark Pehrsson)

Se variabel 9.

23. Skol- och utbildningsminister (Jan Björklund)

Se variabel 9.

24. Högskole- och forskningsminister (Lars Leijonborg)

Se variabel 9.

25. Jordbruksminister (Eskil Erlandsson)

Se variabel 9.

26. Miljöminister (Andreas Carlgren)

Se variabel 9.

27. Infrastrukturminister (Åsa Torstensson)

Se variabel 9.

28. Integrations- och jämställdhetsminister (Nyamko Sabuni)

Se variabel 9.

29. Kultur- och idrottsminister (Lena Adelsohn Liljeroth)

Se variabel 9.

30. Arbetsmarknadsminister (Sven Otto Littorin)

Se variabel 9.

31. Antal företrädare för moderaterna

Hur många företrädare för moderaterna som förekommer som citerade/direkta källor i artikeln eller inslaget. Med företrädare för moderaterna räknas alla som antingen via beskrivning eller med partisymbol/förkortning markeras som

moderat. Enbart undersökningsperiodens partiledare (Fredrik Reinfeldt) kan anses vara välkänd nog som representant för partiet att räknas som dess företrädare utan att uttryckligen markeras som det i artikeln eller inslaget. Om exempelvis Anders Borg förekommer som källa men beskrivs enbart som ”finansminister” och aldrig uttryckligen som moderat räknas han med andra ord inte som en företrädare för moderaterna. Om en minister även anges partibeteckning så ska han/hon markeras både som minister och som företrädare för sitt parti, i övriga fall ska en källa enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56. Med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

32. Antal företrädare för kristdemokraterna

Hur många företrädare för kristdemokraterna som förekommer som citerade/direkta källor i artikeln eller inslaget. Med företrädare för kristdemokraterna räknas alla som antingen via beskrivning eller med partisymbol/förkortning markeras som kristdemokrat. Enbart undersökningsperiodens partiledare (Göran Hägglund) kan anses vara välkänd nog som representant för partiet att räknas som dess företrädare utan att uttryckligen markeras som det i artikeln eller inslaget. Om exempelvis Mats Odell förekommer som källa men beskrivs enbart som ”finansmarknadsminister” och aldrig uttryckligen som kristdemokrat räknas han med andra ord inte som en företrädare för kristdemokraterna. Om en minister även anges partibeteckning så ska han/hon markeras både som minister och som företrädare för sitt parti, i övriga fall ska en källa enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56. Med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

33. Antal företrädare för folkpartiet

Hur många företrädare för folkpartiet som förekommer som citerade/direkta källor i artikeln eller inslaget. Med företrädare för folkpartiet räknas alla som antingen via beskrivning eller med partisymbol/förkortning markeras som folkpartist. Enbart undersökningsperiodens partiledare (Jan Björklund) kan anses vara välkänd nog som representant för partiet att räknas som dess företrädare utan att uttryckligen markeras som det i artikeln eller inslaget. Om exempelvis Nyamko Sabuni förekommer som källa men beskrivs enbart som ”integrationsminister” och aldrig uttryckligen som folkpartist räknas hon med andra ord inte som en företrädare för folkpartiet. Om en minister även anges partibeteckning så ska han/hon markeras både som minister och som företrädare för sitt parti, i övriga fall ska en källa enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56. Med andra ord kan inte samma källa sägas vara

både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

34. Antal företrädare för centerpartiet

Hur många företrädare för centerpartiet som förekommer som citerade/direkta källor i artikeln eller inslaget. Med företrädare för centerpartiet räknas alla som antingen via beskrivning eller med partisymbol/förkortning markeras som centerpartist. Enbart undersökningsperiodens partiledare (Maud Olofsson) kan anses vara välkänd nog som representant för partiet att räknas som dess företrädare utan att uttryckligen markeras som det i artikeln eller inslaget. Om exempelvis Eskil Erlandsson förekommer som källa men beskrivs enbart som ”jordbruksminister” och aldrig uttryckligen som centerpartist räknas han med andra ord inte som en företrädare för centerpartiet. Om en minister även anges partibeteckning så ska han/hon markeras både som minister och som företrädare för sitt parti, i övriga fall ska en källa enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56. Med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

35. Antal företrädare för socialdemokraterna

Hur många företrädare för socialdemokraterna som förekommer som citerade/direkta källor i artikeln eller inslaget. Med företrädare för socialdemokraterna räknas alla som antingen via beskrivning eller med partisymbol/förkortning markeras som socialdemokrat. Enbart undersökningsperiodens partiledare (Mona Sahlin) kan anses vara välkänd nog som representant för partiet att räknas som dess företrädare utan att uttryckligen markeras som det i artikeln eller inslaget. Om en minister även anges partibeteckning så ska han/hon markeras både som minister och som företrädare för sitt parti, i övriga fall ska en källa enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56. Med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

36. Antal företrädare för miljöpartiet

Hur många företrädare för miljöpartiet som förekommer som citerade/direkta källor i artikeln eller inslaget. Med företrädare för miljöpartiet räknas alla som antingen via beskrivning eller med partisymbol/förkortning markeras som miljöpartist. Enbart undersökningsperiodens språkrör (Maria Wetterstrand och Peter Eriksson) kan anses vara välkända nog som representanter för partiet att räknas som dess företrädare utan att uttryckligen markeras som det i artikeln eller inslaget. Om en minister även anges partibeteckning så ska han/hon markeras både som minister och som företrädare för sitt parti, i övriga fall ska en källa enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56. Med andra ord

kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

37. Antal företrädare för vänsterpartiet

Hur många företrädare för vänsterpartiet som förekommer som citerade/direkta källor i artikeln eller inslaget. Med företrädare för vänsterpartiet räknas alla som antingen via beskrivning eller med partisymbol/förkortning markeras som vänsterpartist. Enbart undersökningsperiodens partiledare (Lars Ohly) kan anses vara välkänd nog som representant för partiet att räknas som dess företrädare utan att uttryckligen markeras som det i artikeln eller inslaget. Om en minister även anges partibeteckning så ska han/hon markeras både som minister och som företrädare för sitt parti, i övriga fall ska en källa enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56. Med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

38. Antal internationella politiker

Hur många internationella politiker som förekommer som citerade/direkta källor i artikeln eller inslaget. Med ”internationella politiker” menas politiker som är verksamma inom politik utanför Sveriges gränser och som markeras tydligt som sådana i inslaget. Vanliga exempel inkluderar regeringschefer eller presidenter för andra länder. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

39. Antal representanter för Försäkringskassan

Antal citerade/direkta källor i artikeln eller inslaget som förekommer i rollen som företrädare för Försäkringskassan. Hit hör direktörer, chefer och andra representanter som uttalar sig å Försäkringskassans vägnar. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

40. Antal representanter för Riksbanken

Antal citerade/direkta källor i artikeln eller inslaget som förekommer i rollen som företrädare för Riksbanken. Hit hör direktörer, chefer och andra representanter som uttalar sig å Riksbankens vägnar. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan

den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

41. Antal representanter för Riksgälden

Antal citerade/direkta källor i artikeln eller inslaget som förekommer i rollen som företrädare för Riksgälden. Hit hör direktörer, chefer och andra representanter som uttalar sig å Riksgäldens vägnar. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

42. Antal representanter för internationella centralbanker

Antal citerade/direkta källor i artikeln eller inslaget som förekommer i rollen som företrädare för internationella centralbanker. Internationella centralbanker inkluderar exempelvis Europeiska eller Amerikanska centralbanken. Källor som markeras här är exempelvis direktörer, chefer och andra representanter som uttalar sig å de internationella centralbankernas vägnar. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

43. Antal representanter för svenska myndigheter

Antal citerade/direkta källor i artikeln eller inslaget som förekommer i rollen som företrädare för svenska myndigheter, undantaget de som redan tagits upp ovan (variabel 38-40). Exempel på myndigheter som faller under denna variabel är Skatteverket eller Åklagarmyndigheten. Även exempelvis svenska ambassadörer och företrädare för AP-fonderna faller in här under. Källor som markeras här är direktörer, chefer och andra representanter som uttalar sig å dessa myndigheters vägnar. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

44. Antal representanter för internationella myndigheter

Antal citerade/direkta källor i artikeln eller inslaget som förekommer i rollen som företrädare för myndigheter i andra länder än Sverige. Källor som markeras här är direktörer, chefer och andra representanter som uttalar sig å dessa myndigheters vägnar. Även exempelvis internationella ambassadörer faller in här under. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för

moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

45. Antal svenska finansanalytiker/bankekonomer

Antal citerade/direkta källor i artikeln eller inslaget som förekommer i rollen som finansanalytiker eller bankekonomer och som beskrivs som identifieras som sådana utav artikeln eller inslaget. Enbart personer som utav artikeln utformning eller fokus framställs som verksamma i Sverige räknas in här. Med finansanalytiker eller bankekonomer menas människor som uttalar som kunniga kring finansmarknaden eller ekonomi, INTE personer som är talespersoner eller representanter för specifika banker. Om en bankekonom från SEB uttalar sig angående hur finansmarknaden påverkats av finanskrisen ska han markeras här, men om SEB:s VD uttalar sig om hur just SEB hanterat finanskrisen ska han INTE markeras här. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

46. Antal internationella finansanalytiker/bankekonomer

Antal citerade/direkta källor i artikeln eller inslaget som förekommer i rollen som finansanalytiker eller bankekonomer och som beskrivs som identifieras som sådana utav artikeln eller inslaget. Enbart personer som utav artikeln framställs som verksamma i andra länder än Sverige räknas in här. Med finansanalytiker eller bankekonomer menas människor som uttalar som kunniga kring finansmarknaden eller ekonomi, INTE personer som är talespersoner eller representanter för specifika banker. Om en bankekonom från en amerikansk bank uttalar sig angående hur finansmarknaden påverkats av finanskrisen ska han markeras här, men om en amerikansk banks VD uttalar sig om hur just hans bank hanterat finanskrisen ska han INTE markeras här. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

47. Antal svenska medborgare

Antalet citerade/direkta källor som framträder i rollen som svensk medborgare. Med det avses att personen ifråga inte framträder i någon specifik yrkesroll eller som företrädare för en viss yrkeskategori, utan som medborgare eller representant för "vanliga människor". Om någon framträder som småbarnsmamma, som "mannen på gatan" eller "drabbad" ska frågan besvaras med Ja. Detsamma gäller om någon framträder som representant för sig själv och sina åsikter. En sjuksköterska som framträder som företrädare för sjuksköterskor ska därför inte ses som en medborgare; en sjuksköterska som

framträder som individ ska göra det. Med samma resonemang är därmed en människa som intervjuas i rollen som nyligen arbetslös eller avskedad en medborgare, förutsatt att han/hon inte framställer sig som representant för "alla avskedade bilreparatörer" eller dylik gruppering. Avgörande är således den journalistiska framställningen. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

48. Antal internationella medborgare

Antalet citerade/direkta källor som framträder i rollen som medborgare i ett annat land än Sverige. Med det avses att personen ifråga inte framträder i någon specifik yrkesroll eller som företrädare för en viss yrkeskategori, utan som medborgare eller representant för "vanliga människor". Om någon framträder som småbarnsmamma, som "mannen på gatan" eller "drabbad" ska frågan besvaras med Ja. Detsamma gäller om någon framträder som representant för sig själv och sina åsikter. En sjuksköterska som framträder som företrädare för sjuksköterskor ska därför inte ses som en medborgare; en sjuksköterska som framträder som individ ska göra det. Med samma resonemang är därmed en människa som intervjuas i rollen som nyligen arbetslös eller avskedad en medborgare, förutsatt att han/hon inte framställer sig som representant för "alla avskedade bilreparatörer" eller dylik gruppering. Avgörande är således den journalistiska framställningen. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

49. Antal svenska akademiker

Antal citerade/direkta källor som framträder i rollen som akademiker. Med det avses att personen presenteras med akademisk titel eller som att tillhöra en viss akademisk institution, exempelvis "professor i ekonomi" eller "...vid Linköpings universitet". Enbart personer som utav artikelns utformning eller fokus framställs som verksamma i Sverige räknas in här. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

50. Antal internationella akademiker

Antal citerade/direkta källor som framträder i rollen som akademiker. Med det avses att personen presenteras med akademisk titel eller som att tillhöra en viss akademisk institution, exempelvis "professor i ekonomi" eller "...vid Oxford-universitetet". Enbart personer som utav artikelns utformning eller fokus

framställs som verksamma i andra länder än Sverige räknas in här. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

51. Antal företrädare för EU-institutioner

Antal citerade/direkta källor som framträder i rollen som företrädare för EU-institutioner. Med detta avses företrädare för EU-institutioner såsom EU-kommissionen, EU-domstolen eller EU-parlamentet. Hit hör även EU:s utrikespolitiska talesman. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

52. Antal svenska medieanalytiker/journalister

Antal citerade/direkta källor som framträder i rollen som medieanalytiker eller journalist. Med detta avses källor som i artikeln eller inslaget beskrivs som "journalist", "debattör" eller liknande beskrivningar. Enbart personer som utav artikelns utformning eller fokus framställs som verksamma i Sverige räknas in här. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

53. Antal internationella medieanalytiker/journalister

Antal citerade/direkta källor som framträder i rollen som medieanalytiker eller journalist. Med detta avses källor som i artikeln eller inslaget beskrivs som "journalist", "debattör" eller liknande beskrivningar. Enbart personer som utav artikelns utformning eller fokus framställs som verksamma i andra länder än Sverige räknas in här. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

54. Antal företrädare för svenska banker

Antal citerade/direkta källor som framträder i rollen som företrädare för banker som är verksamma i Sverige. Källor som markeras här är exempelvis direktörer, chefer och andra representanter som uttalar sig å en specifik banks vägnar. Enbart företrädare för banker som utav artikelns utformning eller fokus framställs som verksamma i Sverige räknas in här. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan

den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

55. Antal företrädare för internationella banker

Antal citerade/direkta källor som framträder i rollen som företrädare för banker som är verksamma i andra länder än Sverige. Källor som markeras här är exempelvis direktörer, chefer och andra representanter som uttalar sig å en specifik banks vägnar. Enbart företrädare för banker som utav artikelns utformning eller fokus framställs som inte berör Sverige räknas in här. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

56. Antal svenska företrädare för företag (inte banker)

Antal citerade/direkta källor som framträder i rollen som företrädare för svenska företag som inte är banker. Källor som markeras här är exempelvis direktörer, chefer och andra representanter som uttalar sig å ett specifikt företags vägnar. Enbart personer som utav artikelns utformning eller fokus framställs som verksamma i Sverige räknas in här. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

57. Antal internationella företrädare för företag (inte banker)

Antal citerade/direkta källor som framträder i rollen som företrädare för icke-svenska företag som inte är banker. Källor som markeras här är exempelvis direktörer, chefer och andra representanter som uttalar sig å ett specifikt företags vägnar. Enbart personer som utav artikelns utformning eller fokus framställs som verksamma i andra länder än Sverige räknas in här. En person kan enbart markeras som att tillhöra en av variablerna 30-56, med andra ord kan inte samma källa sägas vara både företrädare för moderaterna och ett företag, utan den dominerande gestaltningen av källan i artikeln eller inslaget avgör var denna person markeras.

58. Antal kvinnliga källor

Antal citerade/direkta källor som är kvinnor. Till skillnad från variabel 30-56 kan inte en källa markeras enbart här, utan en källa kan vara både kvinna och exempelvis politiker.

59. Antal manliga källor

Antal citerade/direkta källor som är män. Till skillnad från variabel 30-56 kan inte en källa markeras enbart här, utan en källa kan vara både man och exempelvis politiker.

Fokus**60. Huvudsakligt geografisk fokus**

Utifrån den journalistiska framställningen ämnar variabeln undersöka vilken del av världen som artikeln eller inslaget fokuserar på. Här finns sex olika alternativ: "Sverige" för artiklar/inslag som i huvudsak fokuserar på händelseförlopp eller situationer i Sverige och svenska sammanhang. Andra liknande alternativ är "Europa", "Nordamerika" och "Övriga världen" för artiklar/inslag som i huvudsak fokuserar på dessa platser. Alternativet "Blandat geografiskt fokus" ska användas i de fall då exempelvis tillstånden i Sverige och USA jämförs med likvärdigt fokus på båda platserna. Till slut ska "Inget geografiskt fokus" användas i de fall då inget geografiskt fokus existerar, exempelvis en teoretisk artikel som förklarar börsekonomi eller aktier.

61. Företagsfokus

Variabeln ämnar undersöka hur stor del av materialet som fokuserar på företag, både enskilda sådana och hela branscher. Alternativerna som finns är "Enskilt företag" som ska användas om artikeln/inslaget i huvudsak fokuserar på ett enskilt företag. Här faller artiklar av typen "Hur klarar Google finanskrisen?" in. Nästa alternativ är "Specifik bransch" och ska markeras då artikeln/inslaget har ett fokus av typen "Hur klarar hotellbranschen finanskrisen?". Båda dessa alternativ ska användas enbart när dessa alternativ är det dominerade som driver artikeln. Det tredje alternativet är "Blandade företag/branscher" för de tillfällen då fokus i artikeln är på företag, men varken fokuserat på ett enskilt företag eller en specifik bransch. Det fjärde alternativet heter "Ej tillämpbar" och ska användas då artikelns/inslagets dominerande fokus inte är på företag över huvudtaget.

62. Börsfokus

Variabeln ämnar undersöka hur börsmarknaden speglas i artikeln/inslaget. Det spelar ingen roll vilken börs det handlar om eller huruvida detta ens specificeras. Alternativerna som finns är "Positivt", "Neutralt", "Negativt" och "Ej tillämpbar". Det viktiga är att det markeras huruvida det går bra eller "uppåt" för börsen/börsmarknaden i fråga, eller dåligt/"nedåt" som då markeras med "Positivt" eller "Negativt". Om börsen ligger still eller går både upp och ner eller en börs går upp och en annan går ned och båda dessa porträtteras med

samma värdering så används alternativet "Neutralt". "Ej tillämpbar" används då börsmarknader eller börser överhuvudtaget inte nämns i inslaget/artikeln.

Värderingen av centrala aktörer

63. Förekommer regeringen i artikel/inslag?

Variabeln kan besvaras med Ja eller Nej och ska besvaras med Ja så fort som Sveriges regering omnämns i en artikel eller ett inslag. Även om någon av regeringens ministrar är med i en artikel eller inslag så ska detta markeras som att regeringen förekommer, förutsatt att de förekommer i rollen som minister. Om Jan Björklund förekommer enbart i rollen som folkpartiets ledare ska detta inte markeras som att regeringen förekommer. Om han däremot förekommer som "utbildningsminister Jan Björklund" och uttalar sig i denna roll så ska det markeras som att regeringen förekommer.

64. Om ja, med vilken vinkling?

Frågan kan besvaras med Positiv, Neutral, Negativ eller Ej tillämpbar. Ej tillämpbar ska användas varje gång regeringen ej förekommer i artikeln/inslaget. Avgörande vid kodningen är den journalistiska framställningen och om framställningen kan anses vara önskvärd ur regeringens eget perspektiv. Det behöver inte vara den journalistiska texten som beskriver regeringen på ett specifikt sätt, utan det kan vara en källa som säger något positivt eller negativt om regeringen, så länge som journalistiken låter det gå oemotsagt. Med Positiv avses artiklar/inslag som ger en bild av att regeringen har bra förslag eller att det på något sätt går bra för regeringen. Exempel på det kan vara artiklar/inslag som explicit säger att regeringen har förslag för att lösa finanskrisen, att den är en vinnare i opinionsmätningarna eller att den får stöd från något håll. Med negativ vinkling avses artiklar/inslag som ger en bild av att regeringen har dåliga förslag eller att det på något sätt går dåligt för regeringen. Exempel på det kan vara artiklar/inslag som explicit säger att regeringen saknar förslag på något problem, att det råder interna konflikter i regeringen eller att det får kritik från något håll – om det också framställs som om kritiken är befogad.

Artiklar/inslag ska kodas som Neutral om de inte tar ställning, om de bara konstaterar att regeringen har gjort något eller när de bara refererar till vad någon har sagt eller gjort med avseende på regeringen, eller när det råder balans mellan positiva och kritiska röster till regeringen.

65. Gestaltas huruvida regeringens agerande är ansvarstagande?

Variabeln undersöker huruvida artikeln eller inslaget beskriver och gestaltar regeringens agerande som ansvarstagande. Det behöver inte vara den journalistiska texten som diskuterar regeringens ansvarstagande på ett specifikt sätt, utan det kan vara en källa som säger något positivt eller negativt om

huruvida regeringen tar ansvar, så länge som journalistiken låter det gå oemotsagt. Här finns fem alternativ. "Ja, positivt", i de fall då gestaltningen av regeringens agerande ger intrycket av att dess agerande har varit ansvarstagande. Hit räknas alla beskrivningar av regeringens agerande som korrekt och positivt. "Ja, blandat/neutralt" används då det diskuteras huruvida regeringens agerande har varit ansvarstagande, men på varken ett positivt eller negativt sätt, eller om en minister har varit ansvarstagande men inte en annan. Exempel kan vara att det bara konstateras att "Huruvida regeringens agerande har varit ansvarstagande har diskuterats" eller om artikeln säger att exempelvis finansministern har tagit ansvar, men finansmarknadsministern har inte gjort det. "Ja, negativt" markeras då artikeln gestaltar regeringens agerande som att det inte har varit ansvarstagande utan att regeringen snarare har brustit i dess ansvar, gestaltningar i stil med "regeringen har inte tagit sitt ansvar när det gäller att hantera krisen" eller "Regeringens försök till ansvarstagande är misslyckade". "Nej" i de fall då regeringen förekommer i en artikel/inslag men inget diskuteras eller skrivs som kan anses beröra deras grad av ansvarstagande. "Ej tillämplig" markeras då regeringen inte alls förekommer i artikeln, m.a.o. då variabel 59 markerats "Nej". Liksom tidigare kan enskilda ministrar representera regeringen och därmed används denna variabel även för att bedöma huruvida en enskild ministers agerande gestaltas som ansvarstagande.

66. Förekommer Försäkringskassan i artikel/inslag?

Variabeln kan besvaras med Ja eller Nej och ska besvaras med Ja så fort som den svenska Försäkringskassan omnämns i en artikel eller ett inslag.

67. Om ja, med vilken vinkling?

Frågan kan besvaras med Positiv, Neutral, Negativ eller Ej tillämplig. Ej tillämplig ska användas varje gång Försäkringskassan ej förekommer i artikeln/inslaget.

Avgörande vid kodningen är den journalistiska framställningen och om framställningen kan anses vara önskvärd ur Försäkringskassans eget perspektiv. Det behöver inte vara den journalistiska texten som beskriver Försäkringskassan på ett specifikt sätt, utan det kan vara en källa som säger något positivt eller negativt om regeringen, så länge som journalistiken låter det gå oemotsagt. Med Positiv avses artiklar/inslag som ger en bild av att Försäkringskassan har bra förslag eller att det på något sätt går bra för Försäkringskassan. Exempel på det kan vara artiklar/inslag som explicit säger att Försäkringskassan har förslag för att lösa finanskrisen eller att den får stöd från något håll. Med negativ vinkling avses artiklar/inslag som ger en bild av att Försäkringskassan har dåliga förslag eller att det på något sätt går dåligt för Försäkringskassan. Exempel på det kan vara artiklar/inslag som explicit säger att Försäkringskassan saknar förslag på något problem, att det råder interna

konflikter i Försäkringskassan eller att det får kritik från något håll – om det också framställs som om kritiken är befogad.

Artiklar/inslag ska kodas som Neutral om de inte tar ställning, om de bara konstaterar att Försäkringskassan har gjort något eller när de bara refererar till vad någon har sagt eller gjort med avseende på Försäkringskassan, eller när det råder balans mellan positiva och kritiska röster till Försäkringskassan.

68. Gestaltas huruvida Försäkringskassans agerande är ansvarstagande?

Variabeln undersöker huruvida artikeln eller inslaget beskriver och gestaltar Försäkringskassans agerande som ansvarstagande. Det behöver inte vara den journalistiska texten som diskuterar Försäkringskassans ansvarstagande på ett specifikt sätt, utan det kan vara en källa som säger något positivt eller negativt om huruvida Försäkringskassan tar ansvar, så länge som journalistiken låter det gå oemotsagt. Här finns fem alternativ. "Ja, positivt", i de fall då gestaltningen av Försäkringskassans agerande ger intrycket av att dess agerande har varit ansvarstagande. Hit räknas alla beskrivningar av Försäkringskassans agerande som korrekt och positivt. "Ja, blandat/neutralt" används då det diskuteras huruvida Försäkringskassans agerande har varit ansvarstagande, men på varken ett positivt eller negativt sätt. Exempel kan vara att det bara konstateras att "Huruvida Försäkringskassans agerande har varit ansvarstagande har diskuterats". "Ja, negativt" markeras då artikeln gestaltar Försäkringskassans agerande som att det inte har varit ansvarstagande utan att Försäkringskassan snarare har brustit i dess ansvar, gestaltningar i stil med "Försäkringskassan har inte tagit sitt ansvar när det gäller att hantera krisen" eller "Försäkringskassans försök till ansvarstagande är misslyckade". "Nej" i de fall då Försäkringskassan förekommer i en artikel/inslag men inget diskuteras eller skrivs som kan anses beröra deras grad av ansvarstagande. "Ej tillämpbar" markeras då Försäkringskassan inte alls förekommer i artikeln, m.a.o. då variabel 62 markerats "Nej".

69. Förekommer Riksbanken i artikel/inslag?

Variabeln kan besvaras med Ja eller Nej och ska besvaras med Ja så fort som den svenska Riksbanken omnämns i en artikel eller ett inslag.

70. Om ja, med vilken vinkling?

Frågan kan besvaras med Positiv, Neutral, Negativ eller Ej tillämpbar. Ej tillämpbar ska användas varje gång Riksbanken ej förekommer i artikeln/inslaget.

Avgörande vid kodningen är den journalistiska framställningen och om framställningen kan anses vara önskvärd ur Riksbankens eget perspektiv. Det behöver inte vara den journalistiska texten som beskriver Riksbanken på ett specifikt sätt, utan det kan vara en källa som säger något positivt eller negativt om regeringen, så länge som journalistiken låter det gå oemotsagt. Med Positiv

avses artiklar/inslag som ger en bild av att Riksbanken har bra förslag eller att det på något sätt går bra för Riksbanken. Exempel på det kan vara artiklar/inslag som explicit säger att Riksbanken har förslag för att lösa finanskrisen eller att den får stöd från något håll. Med negativ vinkling avses artiklar/inslag som ger en bild av att Riksbanken har dåliga förslag eller att det på något sätt går dåligt för Riksbanken. Exempel på det kan vara artiklar/inslag som explicit säger att Riksbanken saknar förslag på något problem, att det råder interna konflikter i Riksbanken eller att det får kritik från något håll – om det också framställs som om kritiken är befogad.

Artiklar/inslag ska kodas som Neutral om de inte tar ställning, om de bara konstaterar att Riksbanken har gjort något eller när de bara refererar till vad någon har sagt eller gjort med avseende på Riksbanken, eller när det råder balans mellan positiva och kritiska röster till Riksbanken.

71. Gestaltas huruvida Riksbankens agerande är ansvarstagande?

Variabeln undersöker huruvida artikeln eller inslaget beskriver och gestaltar Riksbankens agerande som ansvarstagande. Det behöver inte vara den journalistiska texten som diskuterar Riksbankens ansvarstagande på ett specifikt sätt, utan det kan vara en källa som säger något positivt eller negativt om huruvida Riksbanken tar ansvar, så länge som journalistiken låter det gå oemotsagt. Här finns fem alternativ. "Ja, positivt", i de fall då gestaltningen av Riksbankens agerande ger intrycket av att dess agerande har varit ansvarstagande. Hit räknas alla beskrivningar av Riksbankens agerande som korrekt och positivt. "Ja, blandat/neutralt" används då det diskuteras huruvida Riksbankens agerande har varit ansvarstagande, men på varken ett positivt eller negativt sätt. Exempel kan vara att det bara konstateras att "Huruvida Riksbankens agerande har varit ansvarstagande har diskuterats". "Ja, negativt" markeras då artikeln gestaltar Riksbankens agerande som att det inte har varit ansvarstagande utan att Riksbanken snarare har brustit i dess ansvar, gestaltningar i stil med "Riksbanken har inte tagit sitt ansvar när det gäller att hantera krisen" eller "Riksbankens försök till ansvarstagande är misslyckade". "Nej" i de fall då Riksbanken förekommer i en artikel/inslag men inget diskuteras eller skrivs som kan anses beröra deras grad av ansvarstagande. "Ej tillämplig" markeras då Riksbanken inte alls förekommer i artikeln, m.a.o. då variabel 65 markerats "Nej".

72. Förekommer Riksgälden i artikel/inslag?

Variabeln kan besvaras med Ja eller Nej och ska besvaras med Ja så fort som den svenska Riksgälden omnämns i en artikel eller ett inslag.

73. Om ja, med vilken vinkling?

Frågan kan besvaras med Positiv, Neutral, Negativ eller Ej tillämpbar. Ej tillämpbar ska användas varje gång Riksgälden ej förekommer i artikeln/inslaget.

Avgörande vid kodningen är den journalistiska framställningen och om framställningen kan anses vara önskvärd ur Riksgäldens eget perspektiv. Det behöver inte vara den journalistiska texten som beskriver Riksgälden på ett specifikt sätt, utan det kan vara en källa som säger något positivt eller negativt om regeringen, så länge som journalistiken låter det gå oemotsagt. Med Positiv avses artiklar/inslag som ger en bild av att Riksgälden har bra förslag eller att det på något sätt går bra för Riksgälden. Exempel på det kan vara artiklar/inslag som explicit säger att Riksgälden har förslag för att lösa finanskrisen eller att den får stöd från något håll. Med negativ vinkling avses artiklar/inslag som ger en bild av att Riksgälden har dåliga förslag eller att det på något sätt går dåligt för Riksgälden. Exempel på det kan vara artiklar/inslag som explicit säger att Riksgälden saknar förslag på något problem, att det råder interna konflikter i Riksgälden eller att det får kritik från något håll – om det också framställs som om kritiken är befogad.

Artiklar/inslag ska kodas som Neutral om de inte tar ställning, om de bara konstaterar att Riksgälden har gjort något eller när de bara refererar till vad någon har sagt eller gjort med avseende på Riksgälden, eller när det råder balans mellan positiva och kritiska röster till Riksgälden.

74. Gestaltas huruvida Riksgäldens agerande är ansvarstagande?

Variabeln undersöker huruvida artikeln eller inslaget beskriver och gestaltar Riksgäldens agerande som ansvarstagande. Det behöver inte vara den journalistiska texten som diskuterar Riksgäldens ansvarstagande på ett specifikt sätt, utan det kan vara en källa som säger något positivt eller negativt om huruvida Riksgälden tar ansvar, så länge som journalistiken låter det gå oemotsagt. Här finns fem alternativ. "Ja", positivt, i de fall då gestaltningen av Riksgäldens agerande ger intrycket av att dess agerande har varit ansvarstagande. Hit räknas alla beskrivningar av Riksgäldens agerande som korrekt och positivt. "Ja, blandat/neutralt" används då det diskuteras huruvida Riksgäldens agerande har varit ansvarstagande, men på varken ett positivt eller negativt sätt. Exempel kan vara att det bara konstateras att "Huruvida Riksgäldens agerande har varit ansvarstagande har diskuterats". "Ja, negativt" markeras då artikeln gestaltar Riksgäldens agerande som att det inte har varit ansvarstagande utan att Riksgälden snarare har brustit i dess ansvar, gestaltningar i stil med "Riksgälden har inte tagit sitt ansvar när det gäller att hantera krisen" eller "Riksgäldens försök till ansvarstagande är misslyckade". "Nej" i de fall då Riksgälden förekommer i en artikel/inslag men inget diskuteras eller skrivs som kan anses beröra deras grad av ansvarstagande. "Ej

tillämpbar" markeras då Riksgälden inte alls förekommer i artikeln, m.a.o. då variabel 68 markerats "Nej".

75. Förekommer Finansinspektionen i artikel/inslag?

Variabeln kan besvaras med Ja eller Nej och ska besvaras med Ja så fort som den svenska Finansinspektionen omnämns i en artikel eller ett inslag.

76. Om ja, med vilken vinkling?

Frågan kan besvaras med Positiv, Neutral, Negativ eller Ej tillämpbar. Ej tillämpbar ska användas varje gång Finansinspektionen ej förekommer i artikeln/inslaget.

Avgörande vid kodningen är den journalistiska framställningen och om framställningen kan anses vara önskvärd ur Finansinspektionens eget perspektiv. Det behöver inte vara den journalistiska texten som beskriver Finansinspektionen på ett specifikt sätt, utan det kan vara en källa som säger något positivt eller negativt om regeringen, så länge som journalistiken låter det gå oemotsagt. Med Positiv avses artiklar/inslag som ger en bild av att Finansinspektionen har bra förslag eller att det på något sätt går bra för Finansinspektionen. Exempel på det kan vara artiklar/inslag som explicit säger att Finansinspektionen har förslag för att lösa finanskrisen eller att den får stöd från något håll. Med negativ vinkling avses artiklar/inslag som ger en bild av att Finansinspektionen har dåliga förslag eller att det på något sätt går dåligt för Finansinspektionen. Exempel på det kan vara artiklar/inslag som explicit säger att Finansinspektionen saknar förslag på något problem, att det råder interna konflikter i Finansinspektionen eller att det får kritik från något håll – om det också framställs som om kritiken är befogad.

Artiklar/inslag ska kodas som Neutral om de inte tar ställning, om de bara konstaterar att Finansinspektionen har gjort något eller när de bara refererar till vad någon har sagt eller gjort med avseende på Finansinspektionen, eller när det råder balans mellan positiva och kritiska röster till Finansinspektionen.

77. Gestaltas huruvida Finansinspektionens agerande är ansvarstagande?

Variabeln undersöker huruvida artikeln eller inslaget beskriver och gestaltar Finansinspektionens agerande som ansvarstagande. Det behöver inte vara den journalistiska texten som diskuterar Finansinspektionen ansvarstagande på ett specifikt sätt, utan det kan vara en källa som säger något positivt eller negativt om huruvida Finansinspektionen tar ansvar, så länge som journalistiken låter det gå oemotsagt. Här finns fem alternativ. "Ja, positivt", i de fall då gestaltningen av Finansinspektionens agerande ger intrycket av att dess agerande har varit ansvarstagande. Hit räknas alla beskrivningar av Finansinspektionens agerande som korrekt och positivt. "Ja, blandat/neutralt" används då det diskuteras huruvida Finansinspektionens agerande har varit ansvarstagande, men på varken ett positivt eller negativt sätt. Exempel kan vara

att det bara konstateras att "Huruvida Finansinspektionens agerande har varit ansvarstagande har diskuterats". "Ja, negativt" markeras då artikeln gestaltar Finansinspektionens agerande som att det inte har varit ansvarstagande utan att Finansinspektionen snarare har brustit i dess ansvar, gestaltningar i stil med "Finansinspektionen har inte tagit sitt ansvar när det gäller att hantera krisen" eller "Finansinspektionens försök till ansvarstagande är misslyckade". "Nej " i de fall då Finansinspektionen förekommer i en artikel/inslag men inget diskuteras eller skrivs som kan anses beröra deras grad av ansvarstagande. "Ej tillämpbar" markeras då Finansinspektionen inte alls förekommer i artikeln, m.a.o. då variabel 71 markerats "Nej".

78. Förekommer svenska banker i artikel/inslag?

Variabeln kan besvaras med Ja eller Nej och ska besvaras med Ja så fort som en bank verksam i Sverige omnämns i en artikel eller ett inslag, m.a.o. alla svenska banker utom Riksbanken. Hit hör bl.a. Swedbank, SEB, Nordea m.fl. Även mer allmänna begrepp som "bankerna" ska räknas som att svenska banker förekommer om den journalistiska inramningen gör det klart att det är svenska banker som åsyftas.

79. Om ja, med vilken vinkling?

Frågan kan besvaras med Positiv, Neutral, Negativ eller Ej tillämpbar. Ej tillämpbar ska användas varje gång en svensk bank ej förekommer i artikeln/inslaget.

Avgörande vid kodningen är den journalistiska framställningen och om framställningen kan anses vara önskvärd ur den aktuella bankens eget perspektiv. Det behöver inte vara den journalistiska texten som beskriver de svenska bankerna på ett specifikt sätt, utan det kan vara en källa som säger något positivt eller negativt om en svensk bank, så länge som journalistiken låter det gå oemotsagt. Med Positiv avses artiklar/inslag som ger en bild av att banken eller bankerna i fråga har bra förslag eller att det på något sätt går bra för bankerna. Exempel på det kan vara artiklar/inslag som explicit säger att en bank eller flera banker tar sig väl igenom finanskrisen, att den är en vinnare på marknaden eller att det får stöd från något håll. Med negativ vinkling avses artiklar/inslag som ger en bild av att en bank/flera banker har misskött sig eller att det på något sätt går dåligt för bankerna i fråga. Exempel på det kan vara artiklar/inslag som explicit säger att en bank/flera banker saknar lösningar på något problem, att det råder interna konflikter inom bankerna i fråga eller att det får kritik från något håll – om det också framställs som om kritiken är befogad.

Artiklar/inslag ska kodas som Neutral om de inte tar ställning, om de bara konstaterar att bankerna i fråga har gjort något eller när de bara refererar till vad någon har sagt eller gjort med avseende på en bank/flera banker, eller när det råder balans mellan positiva och kritiska röster till svenska banker.

80. Gestaltas huruvida svenska bankers agerande är ansvarstagande?

Variabeln undersöker huruvida artikeln eller inslaget beskriver och gestaltar de svenska bankernas agerande som ansvarstagande. Det behöver inte vara den journalistiska texten som diskuterar en banks ansvarstagande på ett specifikt sätt, utan det kan vara en källa som säger något positivt eller negativt om huruvida bankerna tar ansvar, så länge som journalistiken låter det gå oemotsagt. Här finns fem alternativ. "Ja, positivt", i de fall då gestaltningen av en banks/flera bankers agerande ger intrycket av att dess agerande har varit ansvarstagande. Hit räknas alla beskrivningar av de relevanta bankernas agerande som korrekt och positivt. "Ja, blandat/neutralt" används då det diskuteras huruvida de svenska bankernas agerande har varit ansvarstagande, men på varken ett positivt eller negativt sätt, eller om en svensk bank har varit ansvarstagande men inte en annan. Exempel kan vara att det bara konstateras att "Huruvida de svenska bankernas agerande har varit ansvarstagande har diskuterats" eller om artikeln säger att exempelvis SEB har tagit ansvar, men Swedbank har inte gjort det. I fall liknande det senare ska man ta hänsyn till om en av dessa åsikter är dominerade, om artikeln i huvudsak handlar om att SEB har tagit sitt ansvar och fokuserar på detta, men sedan som snabb motpol nämner att Swedbank inte tagit sitt ansvar så bör ändå alternativet "Ja, positivt" användas. "Ja, blandat/neutralt" ska enbart användas när jämvikt råder mellan positiva och negativa röster till de svenska bankerna. "Ja, negativt" markeras då artikeln gestaltar bankens agerande som att det inte har varit ansvarstagande utan att en bank/flera banker snarare har brustit i dess ansvar, gestaltningar i stil med "Swedbank har inte tagit sitt ansvar när det gäller att hantera krisen" eller "SEB:s försök till ansvarstagande är misslyckade". "Nej" i de fall då en bank/flera banker förekommer i en artikel/inslag men inget diskuteras eller skrivs som kan anses beröra huruvida de är förtroendeingivande eller ej. "Ej tillämpbar" markeras då en svensk bank inte alls förekommer i artikeln, m.a.o. då variabel 74 markerats "Nej".

I de fall då en svensk bank gestaltas som ansvarstagande, men en annan som icke ansvarstagande så ska den dominerande gestaltningen eller den bank vars gestaltning dominerar i artikeln/inslaget avgöra vilket alternativ som markeras.

81. Förekommer oppositionspartierna i artikel/inslag?

Variabeln kan besvaras med Ja eller Nej och ska besvaras med Ja så fort som något av de tre oppositionspartierna under undersökningsperioden, eller företrädare för dessa, förekommer. De tre partierna är Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

82. Om ja, med vilken vinkling?

Frågan kan besvaras med Positiv, Neutral, Negativ eller Ej tillämpbar. Ej tillämpbar ska användas varje gång ett oppositionsparti ej förekommer i artikeln/inslaget.

Avgörande vid kodningen är den journalistiska framställningen och om framställningen kan anses vara önskvärd ur oppositionspartiets eget perspektiv. Det behöver inte vara den journalistiska texten som beskriver oppositionspartierna på ett specifikt sätt, utan det kan vara en källa som säger något positivt eller negativt om ett oppositionsparti, så länge som journalistiken låter det gå oemotsagt. Med Positiv avses artiklar/inslag som ger en bild av att ett oppositionsparti/ flera oppositionspartier har ett bra förslag eller att det på något sätt går bra för oppositionen. Exempel på det kan vara artiklar/inslag som explicit säger att oppositionen har förslag för att lösa finanskrisen, att ett oppositionsparti är en vinnare i opinionsmätningarna eller att det får stöd från något håll. Med negativ vinkling avses artiklar/inslag som ger en bild av att ett oppositionsparti/ flera oppositionspartier har dåliga förslag eller att det på något sätt går dåligt för oppositionen. Exempel på det kan vara artiklar/inslag som explicit säger att oppositionen saknar förslag på något problem, att det råder interna konflikter i oppositionen eller att det får kritik från något håll – om det också framställs som om kritiken är befogad.

Artiklar/inslag ska kodas som Neutral om de inte tar ställning, om de bara konstaterar att ett oppositionsparti/ flera oppositionspartier har gjort något eller när de bara refererar till vad någon har sagt eller gjort med avseende på oppositionen, eller när det råder balans mellan positiva och kritiska röster till oppositionspartierna, exempelvis om positiva saker skrivs om ett oppositionsparti, men negativa om ett annat och det råder balans mellan dessa två vinklingar.

83. Gestaltas huruvida oppositionspartiernas agerande är ansvarstagande?

Variabeln undersöker huruvida artikeln eller inslaget beskriver och gestaltar oppositionens/ett oppositionspartis agerande som ansvarstagande. Det behöver inte vara den journalistiska texten som diskuterar ett oppositionspartis ansvarstagande på ett specifikt sätt, utan det kan vara en källa som säger något positivt eller negativt om huruvida oppositionspartierna tar ansvar, så länge som journalistiken låter det gå oemotsagt. Här finns fem alternativ. "Ja, positivt", i de fall då gestaltningen av oppositionens agerande ger intrycket av att dess agerande har varit ansvarstagande. Hit räknas alla beskrivningar av ett oppositionspartis/ flera oppositionspartiernas agerande som korrekt och positivt. "Ja, blandat/ neutralt" används då det diskuteras huruvida oppositionspartiernas agerande har varit ansvarstagande, men på varken ett positivt eller negativt sätt, eller om ett parti har varit ansvarstagande men inte ett annat. Exempel kan vara att det bara konstateras att "Huruvida oppositionspartiernas agerande har varit ansvarstagande har diskuterats" eller om artikeln säger att exempelvis socialdemokraterna har tagit ansvar, men miljöpartiet har inte gjort det. I fall liknande det senare ska man ta hänsyn till om en av dessa åsikter är dominerade, om artikeln i huvudsak handlar om att socialdemokraterna har tagit sitt ansvar

och fokuserar på detta, men sedan som snabb motpol nämner att miljöpartiet inte tagit sitt ansvar så bör ändå alternativet "Ja, positivt" användas. "Ja, blandat/neutralt" ska enbart användas när jämvikt råder mellan positiva och negativa röster till oppositionspartierna. "Ja, negativt" markeras då artikeln gestaltar oppositionens agerande som att det inte har varit ansvarstagande utan att ett oppositionsparti/flera oppositionspartier snarare har brustit i dess ansvar, gestaltningar i stil med "oppositionen har inte tagit sitt ansvar när det gäller att hantera krisen" eller "oppositionens försök till ansvarstagande är misslyckade". "Nej" i de fall då oppositionen förekommer i en artikel/inslag men inget diskuteras eller skrivs som kan anses beröra huruvida de är förtroendeingivande eller ej. "Ej tillämpbar" markeras då oppositionen inte alls förekommer i artikeln, m.a.o. då variabel 79 markerats "Nej".

I de fall då ett oppositionsparti gestaltas som ansvarstagande, men ett annat som icke ansvarstagande så ska den dominerande gestaltningen eller det parti vars gestaltning dominerar i artikeln/inslaget avgöra vilket alternativ som markeras.

Journalistikens form och stil

84. Journalistiskt förhållningssätt?

Kan besvaras antingen med Beskrivande eller Tolkande. Bedömningen utgår från artikeln/inslagets helhet, där en sammanvägd bedömning görs av huruvida journalisten huvudsakligen beskriver eller tolkar det som har eller kommer att hända.

Kraven för att det journalistiska förhållningssättet ska beskrivas som tolkande ska dock vara lägre än för beskrivande. Det handlar inte om att räkna ord som antingen "beskrivande" eller "tolkande", utan om det journalistiska förhållningssättet. För att frågan ska besvaras med tolkande räcker det med att journalisten i viktiga avseenden gör sina egna tolkningar. Med viktiga avseenden menas att det är de journalistiska tolkningarna som är styrande för den dominerande tolkningen av artikeln. Om exempelvis en journalist skriver "Idag lade moderaterna fram ett förslag om fler poliser för att försöka locka till sig fler röster", då räknas det som ett viktigt avseende därför att tolkningen skapar en tolkningsram som sedan är styrande.

Vid sidan av dessa alternativ finns alternativet Ej möjlig att besvara, om en tillförlitlig bedömning av frågans svar ej kan göras.

Journalistiska generiska gestaltningar

85. Dominerande journalistisk gestaltning?

Frågan kan besvaras med Sakgestaltning, Spelgestaltning eller Ej möjlig att avgöra.

Med Spelgestaltning avses att inslaget fokuserar på politik som spel, strategi, relationer mellan politiska aktörer och HUR politik bedrivs. Viktiga indikatorer är ord som ”vinnare”, ”förlorare”, spel-, sport- och krigsmetaforer. Inslag som avser partisympatiundersökningar ska kodas som Spelgestaltning. Handlar det om politiker som personer snarare än som företrädare för en viss politik, ska det ses som en spelgestaltning. Detsamma gäller inslag som handlar om valdeltagande, om det relateras till eventuella framgångar eller motgångar för partierna.

Med Sakgestaltning avses att inslaget fokuserar på VAD som har hänt, VAD någon har föreslagit, eller VAD någon har sagt i den mån det syftar på politikens innehåll. För att ett inslag ska kodas som Sakgestaltning krävs att det handlar om politikens sakliga innehåll eller sakliga förhållanden i verkligheten med relevans för politikens innehåll. Det betyder att inslag som handlar om valdeltagande ska kodas som Sakgestaltning om de inte relaterar till valdeltagandets betydelse för något eller några av de politiska partierna. Inslag som handlar om opinionsundersökningar som sådana ska kodas som sakgestaltning.

Kodningen avser vilken gestaltning som dominerar artikeln eller inslaget, där särskild vikt i tveksamma fall ska läggas vid rubrik/löp, ingress och vilken ”röd tråd” som leder artikeln eller inslaget framåt. Alternativet "Ej möjlig att avgöra" ska användas i de fall när artikeln eller inslaget inte alls berör politik utan exempelvis handlar enbart om ekonomi.

86. Dominerande kontextuell gestaltning?

Kan besvaras med Episodisk, Tematisk eller Ej möjlig att avgöra. Det sistnämnda ska användas endast i undantagsfall. Med Episodisk gestaltning avses att artikeln eller inslaget huvudsakligen fokuserar på en enskild händelse, ett enskilt utspel eller en enskild person. Artikeln eller inslaget går inte långt bortom denna enskilda händelse, utspel eller person, utan tar sig formen av en fallstudie.

Tematisk gestaltning placerar nyhetens innehåll i ett bredare sammanhang, där dess innehåll jämförs med andra händelser, utspel eller personer, och ger uttryck för en strävan efter att förstå mer generella trender, tendenser och/eller samhällsliga konsekvenser. Tematiskt gestaltade artiklar/inslag placerar nyheternas innehåll i ett bredare och mer abstrakt sammanhang.

Exempel på en episodisk gestaltning kan vara en artikel/inslag som handlar om vad en partiledare sade i ett enskilt tal vid ett enskilt tillfälle, eller om en ny opinionsundersökning, om vilka konsekvenser ett politiskt förslag får för ”familjen x”, eller om en enskild nyhetshändelse. Exempel på en tematisk gestaltning kan vara en artikel/inslag som relaterar vad partiledaren sade i ett tal

med vad han/hon har sagt vid andra tillfällen, eller som relaterar resultaten i en opinionsmätning till hur frågorna är ställda eller vad andra mätningar har visat, eller vilka konsekvenser ett politiskt förslag får vad gäller generella förhållanden på exempelvis arbetsmarknaden eller tillväxten, eller som fokuserar på generella trender och tendenser.

87. Förekommer medborgare som offer-gestaltning?

Frågan ska besvaras med Ja om det i artikeln/inslaget helt eller delvis framställs som om medborgare ”drabbas av” eller ”förlorar på” den politik som förs av majoriteten nationellt, regionalt eller lokalt eller på grund av finanskrisen. Även om frånvaron av politik gör att medborgarna ”drabbas” ska frågan besvaras med Ja, exempelvis om artikeln/inslaget handlar om att folket ”drabbas” av höjda bensinpriser.

88. Förekommer konfliktgestaltning?

Frågan handlar om den journalistiska framställningen av något, inte om det ”i verkligheten” finns en konflikt eller inte. Frågan ska besvaras med ja om det finns en relativt hög grad av konflikt i artikeln/inslaget, och med Nej om det är en låg eller ingen grad av konflikt i artikeln/inslaget. Med konflikt avses kritik och olika åsikter som ställs mot och relateras till varandra. Artiklar/inslag i vilka någon eller några kritiserar varandra eller andra som ej förekommer i artikeln/inslaget ska också kodas som Ja.

89. Förekommer human interest-gestaltning?

Frågan ska besvaras med Ja om artikeln/inslaget helt eller delvis handlar om de mänskliga deltagarna – hur de känner, mår, drabbas, upplever – i det skeende eller den process som artikeln/inslaget handlar om. Att individer förekommer i artikeln/inslaget räcker inte för att frågan ska besvaras med Ja; det krävs också att artikeln/inslaget helt eller delvis handlar om dessa individers känslor, upplevelser, erfarenheter osv. Även artiklar/inslag som handlar om enskilda individers handlingar kan kvalificera för Ja, om dessa handlingar avser aktörerna som individer snarare än som yrkespersoner. En artikel om Göran Perssons senaste förslag ger inte uttryck för en human interest-gestaltning; en artikel om hur Göran Persson upplever valrörelsen, hur han känner det inför hot som han utsätts för eller om hans planer för pensioneringen är exempel på uttryck för human interest-gestaltning.

Gestaltningen av finanskrisen och dess konsekvenser

90. Vilken är den dominerande gestaltningen av "finanskrisen"?

Vilken huvudsaklig benämning som används i artikeln/inslaget som uttryck för "finanskrisen". Alternativen är "Finanskris", "Finansiell oro", "Bankkris",

"Ekonomisk kris" eller "Annan benämning" hit hör även nära besläktade omskrivningar såsom "finansoro" (för finansiell oro) eller "finansiell kris" (för "finanskrise"). Om mer än en av dessa benämningar förekommer så ska den flitigast använda eller dominerande gestaltningen markeras. Särskild hänsyn skall tas till användande i rubrik och ingress.

91. I vilken utsträckning behandlar artikeln/inslaget finanskrise ursprungliga orsaker?

Variabeln vill undersöka till vilken grad journalistiken behandlar finanskrise ursprungliga orsaker, med andra ord de händelseförlopp som föregick Lehman Brothers konkurs den 15 september 2008. Här finns tre alternativ: Stor utsträckning, Liten utsträckning och Inte alls. Skillnaden mellan stor och liten utsträckning handlar om vilket utrymme beskrivningar av och diskussioner om finanskrise orsaker upptar. För att alternativet Stor utsträckning ska markeras krävs det att finanskrise orsaker diskuteras och att diskussionen upptar ett betydande utrymme av artikeln eller inslaget. Gentemot detta betyder alltså att finanskrise orsaker förekommer i liten utsträckning att ingen utförligare diskussion, utan att de orsaker som nämns förekommer endast i korthet och utan att ges särskilt fokus. Alternativet Inte alls ska användas då artikeln/inslaget överhuvudtaget inte behandlar finanskrise orsaker.

92. I vilken utsträckning behandlar artikeln/inslaget finanskrise möjliga effekter på den svenska arbetsmarknaden?

Variabeln vill undersöka till vilken grad journalistiken behandlar finanskrise möjliga effekter på den svenska arbetsmarknaden. Här finns tre alternativ: Stor utsträckning, Liten utsträckning och Inte alls. Skillnaden mellan stor och liten utsträckning handlar om vilket utrymme beskrivningar av och diskussioner om finanskrise möjliga effekter på arbetsmarknaden upptar. För att alternativet Stor utsträckning ska markeras krävs det att finanskrise möjliga effekter på arbetsmarknaden diskuteras och att diskussionen upptar ett betydande utrymme av artikeln eller inslaget. Gentemot detta betyder alltså Liten utsträckning att ingen utförligare diskussion förekommer, utan att de orsaker som nämns förekommer endast i korthet och utan att ges särskilt fokus. Alternativet Inte alls ska användas då artikeln/inslaget överhuvudtaget inte behandlar finanskrise möjliga effekter på arbetsmarknaden.

93. Hur gestaltas finanskrise möjliga konsekvenser för den svenska arbetsmarknaden?

Här finns fyra svarsalternativ: Positivt, Blandat, Negativt eller Ej tillämpbar. Variabeln ämnar undersöka hurvida den journalistiska framställningen presenterar finanskrise möjliga konsekvenser för den svenska arbetsmarknaden som positiva eller negativa. Om artikeln eller inslaget presenterar både positiva och negativa sidor så används alternativet Blandat.

Exempel på en Positiv framställning är artiklar som hävdar att "Arbetsmarknaden klarar finanskrisen bra", negativa är artiklar som hävdar att arbetslösheten har ökat på grund av finanskrisen. En blandad artikel kan vara av typen "Finanskrisen har gett arbetslöshetssiffrorna en smäll, men marknaden kommer återhämta sig". Med "Positivt" menas med andra ord inte bara gestaltningar som hävdar att den svenska arbetsmarknaden har förstärkts av finanskrisen utan även när det gestaltas som positivt att krisen inte har slagit alltför hårt mot arbetsmarknaden. Även uttalanden från källor ska räknas in i bedömandet av huruvida en artikel gestaltar konsekvenserna av finanskrisen som positiva eller negativa, så om Fredrik Reinfeldt säger att "Sveriges arbetsmarknad kommer klara sig fint igenom krisen" så ska detta markeras som Positivt förutsatt att uttalandet får gå oemotsagt av den journalistiska inramningen. Alternativet "Ej tillämpbar" ska användas om artikeln eller inslaget överhuvudtaget inte diskuterar finanskrisens möjliga konsekvenser för arbetsmarknaden.

94. I vilken utsträckning behandlar artikeln/inslaget finanskrisens möjliga effekter på svenska statens finanser?

Variabeln vill undersöka till vilken grad journalistiken behandlar finanskrisens möjliga effekter på svenska statens finanser. Här finns tre alternativ: Stor utsträckning, Liten utsträckning och Inte alls. Skillnaden mellan stor och liten utsträckning handlar om vilket utrymme beskrivningar av och diskussioner om finanskrisens möjliga effekter på statens finanser upptar. För att alternativet Stor utsträckning ska markeras krävs det att finanskrisens möjliga effekter på statens finanser diskuteras och att diskussionen upptar ett betydande utrymme av artikeln eller inslaget. Gentemot detta betyder alltså Liten utsträckning att ingen utförligare diskussion förekommer, utan att de orsaker som nämns förekommer endast i korthet och utan att ges särskilt fokus. Alternativet Inte alls ska användas då artikeln/inslaget överhuvudtaget inte behandlar finanskrisens möjliga effekter på statens finanser.

95. Hur gestaltas finanskrisens möjliga konsekvenser för svenska statens finanser?

Här finns fyra svarsalternativ: Positivt, Blandat, Negativt eller Ej tillämpbar. Variabeln ämnar undersöka huruvida den journalistiska framställningen presenterar finanskrisens möjliga konsekvenser för svenska statens finanser som positiva eller negativa. Om artikeln eller inslaget presenterar både positiva och negativa sidor så används alternativet Blandat. Exempel på en Positiv framställning är artiklar som hävdar att "Statens finanser klarar finanskrisen bra", negativa är artiklar som hävdar att statens finanser har försämrats på grund av finanskrisen. En blandad artikel kan vara av typen "Finanskrisen har gett statens finanser en smäll, men de kommer återhämta sig". Med "Positivt" menas med andra ord inte bara gestaltningar som hävdar

att statens finanser har förstärkts av finanskrisen utan även när det gestaltas som positivt att krisen inte har slagit alltför hårt mot statens finanser. Även uttalanden från källor ska räknas in i bedömandet av huruvida en artikel gestaltar konsekvenserna av finanskrisen som positiva eller negativa, så om Fredrik Reinfeldt säger att "Statens finanser kommer klara sig fint igenom krisen" så ska detta markeras som Positivt förutsatt att uttalandet får gå oemotsagt av den journalistiska inramningen. Alternativet "Ej tillämpbar" ska användas om artikeln eller inslaget överhuvudtaget inte diskuterar finanskrisens möjliga konsekvenser för statens finanser.

96. I vilken utsträckning behandlar artikeln/inslaget finanskrisens möjliga effekter på svenska banker?

Variabeln vill undersöka till vilken grad journalistiken behandlar finanskrisens möjliga effekter på svenska banker. Här finns tre alternativ: Stor utsträckning, Liten utsträckning och Inte alls. Skillnaden mellan stor och liten utsträckning handlar om vilket utrymme beskrivningar av och diskussioner om finanskrisens möjliga effekter på bankerna. För att alternativet Stor utsträckning ska markeras krävs det att finanskrisens möjliga effekter på bankerna diskuteras och att diskussionen upptar ett betydande utrymme av artikeln eller inslaget. Gentemot detta betyder alltså Liten utsträckning att ingen utförligare diskussion förekommer, utan att de orsaker som nämns förekommer endast i korthet och utan att ges särskilt fokus. Alternativet Inte alls ska användas då artikeln/inslaget överhuvudtaget inte behandlar finanskrisens möjliga effekter på bankerna.

97. Hur gestaltas finanskrisens möjliga konsekvenser för svenska banker?

Här finns fyra svarsalternativ: Positivt, Blandat, Negativt eller Ej tillämpbar. Variabeln ämnar undersöka huruvida den journalistiska framställningen presenterar finanskrisens möjliga konsekvenser för svenska banker som positiva eller negativa. Om artikeln eller inslaget presenterar både positiva och negativa sidor så används alternativet Blandat. Exempel på en Positiv framställning är artiklar som hävdar att "Bankerna klarar finanskrisen bra", negativa är artiklar som hävdar att bankerna har fått det svårare på grund av finanskrisen. En blandad artikel kan vara av typen "Finanskrisen har gett bankerna en smäll, men de kommer återhämta sig". Med "Positivt" menas med andra ord inte bara gestaltningar som hävdar att de svenska bankerna har förstärkts av finanskrisen utan även när det gestaltas som positivt att krisen inte har slagit alltför hårt mot bankerna. Även uttalanden från källor ska räknas in i bedömandet av huruvida en artikel gestaltar konsekvenserna av finanskrisen som positiva eller negativa, så om Fredrik Reinfeldt säger att "Sveriges banker kommer klara sig fint igenom krisen" så ska detta markeras som Positivt förutsatt att uttalandet får gå oemotsagt av den journalistiska inramningen. Alternativet "Ej tillämpbar" ska

användas om artikeln eller inslaget överhuvudtaget inte diskuterar finanskrisens möjliga konsekvenser för företag eller företagande.

98. I vilken utsträckning behandlar artikeln/inslaget finanskrisens möjliga effekter på svenska företag/svenskt företagande (förutom banker)?

Variabeln vill undersöka till vilken grad journalistiken behandlar finanskrisens möjliga effekter på svenska företag eller svenskt företagande (som inte är svenska banker då detta redan berörs i variabel 94). Här finns tre alternativ: Stor utsträckning, Liten utsträckning och Inte alls. Skillnaden mellan stor och liten utsträckning handlar om vilket utrymme beskrivningar av och diskussioner om finanskrisens möjliga effekter på företag eller företagande upptar. För att alternativet Stor utsträckning ska markeras krävs det att finanskrisens möjliga effekter på företag/företagande diskuteras och att diskussionen upptar ett betydande utrymme av artikeln eller inslaget. Gentemot detta betyder alltså Liten utsträckning att ingen utförligare diskussion förekommer, utan att de orsaker som nämns förekommer endast i korthet och utan att ges särskilt fokus. Alternativet Inte alls ska användas då artikeln/inslaget överhuvudtaget inte behandlar finanskrisens möjliga effekter på företag eller företagande.

99. Hur gestaltas finanskrisens möjliga konsekvenser för svenska företag/svenskt företagande?

Här finns fyra svarsalternativ: Positivt, Blandat, Negativt eller Ej tillämpbar. Variabeln ämnar undersöka huruvida den journalistiska framställningen presenterar finanskrisens möjliga konsekvenser för svenska företag eller svenskt företagande (som inte är svenska banker då detta redan berörs i variabel 95) som positiva eller negativa. Om artikeln eller inslaget presenterar både positiva och negativa sidor så används alternativet Blandat. Exempel på en Positiv framställning är artiklar som hävdar att "Företagen klarar finanskrisen bra", negativa är artiklar som hävdar att företagen har fått det svårare på grund av finanskrisen. En blandad artikel kan vara av typen "Finanskrisen har gett företagen en smäll, men de kommer återhämta sig". Med "Positivt" menas med andra ord inte bara gestaltningar som hävdar att de svenska bankerna har förstärkts av finanskrisen utan även när det gestaltas som positivt att krisen inte har slagit alltför hårt mot företagen. Även uttalanden från källor ska räknas in i bedömandet av huruvida en artikel gestaltar konsekvenserna av finanskrisen som positiva eller negativa, så om Fredrik Reinfeldt säger att "Sveriges företag kommer klara sig fint igenom krisen" så ska detta markeras som Positivt förutsatt att uttalandet får gå oemotsagt av den journalistiska inramningen. Alternativet "Ej tillämpbar" ska användas om artikeln eller inslaget överhuvudtaget inte diskuterar finanskrisens möjliga konsekvenser för företag eller företagande.

100. I vilken utsträckning behandlar artikeln/inslaget finanskrisens möjliga effekter på den ekonomiska tillväxten i Sverige?

Variabeln vill undersöka till vilken grad journalistiken behandlar finanskrisens möjliga effekter på den ekonomiska tillväxten i Sverige. Här finns tre alternativ: Stor utsträckning, Liten utsträckning och Inte alls. Skillnaden mellan stor och liten utsträckning handlar om vilket utrymme beskrivningar av och diskussioner om finanskrisens möjliga effekter på den ekonomiska tillväxten upptar. För att alternativet Stor utsträckning ska markeras krävs det att finanskrisens möjliga effekter på den ekonomiska tillväxten diskuteras och att diskussionen upptar ett betydande utrymme av artikeln eller inslaget. Gentemot detta betyder alltså Liten utsträckning att ingen utförligare diskussion förekommer, utan att de orsaker som nämns förekommer endast i korthet och utan att ges särskilt fokus. Alternativet Inte alls ska användas då artikeln/inslaget överhuvudtaget inte behandlar finanskrisens möjliga effekter på den ekonomiska tillväxten.

101. Hur gestaltas finanskrisens möjliga konsekvenser för den ekonomiska tillväxten i Sverige?

Här finns fyra svarsalternativ: Positivt, Blandat, Negativt eller Ej tillämpligt. Variabeln ämnar undersöka huruvida den journalistiska framställningen presenterar finanskrisens möjliga konsekvenser för den ekonomiska tillväxten i Sverige som positiva eller negativa. Om artikeln eller inslaget presenterar både positiva och negativa sidor så används alternativet Blandat. Exempel på en Positiv framställning är artiklar som hävdar att "Den ekonomiska tillväxten klarar finanskrisen bra", negativa är artiklar som hävdar att den ekonomiska tillväxten har försämrats på grund av finanskrisen. En blandad artikel kan vara av typen "Finanskrisen har gett den ekonomiska tillväxten en smäll, men den kommer återhämta sig". Med "Positivt" menas med andra ord inte bara gestaltningar som hävdar att den ekonomiska tillväxten har förstärkts av finanskrisen utan även när det gestaltas som positivt att krisen inte har slagit alltför hårt mot den ekonomiska tillväxten. Även uttalanden från källor ska räknas in i bedömandet av huruvida en artikel gestaltar konsekvenserna av finanskrisen som positiva eller negativa, så om Fredrik Reinfeldt säger att "Sveriges ekonomiska tillväxt kommer klara sig fint igenom krisen" så ska detta markeras som Positivt förutsatt att uttalandet får gå oemotsagt av den journalistiska inramningen. Alternativet "Ej tillämpligt" ska användas om artikeln eller inslaget överhuvudtaget inte diskuterar finanskrisens möjliga konsekvenser för den ekonomiska tillväxten.

102. I vilken utsträckning behandlar artikeln/inslaget finanskrisens möjliga effekter på svenskars privatekonomi?

Variabeln vill undersöka till vilken grad journalistiken behandlar finanskrisens möjliga effekter på svenskars privatekonomi. Här finns tre alternativ: Stor utsträckning, Liten utsträckning och Inte alls. Skillnaden mellan stor och liten

utsträckning handlar om vilket utrymme beskrivningar av och diskussioner om finanskrisens möjliga effekter på människors privatekonomi upptar. För att alternativet Stor utsträckning ska markeras krävs det att finanskrisens möjliga effekter på människors privatekonomi diskuteras och att diskussionen upptar ett betydande utrymme av artikeln eller inslaget. Gentemot detta betyder alltså Liten utsträckning att ingen utförligare diskussion förekommer, utan att de orsaker som nämns förekommer endast i korthet och utan att ges särskilt fokus. Alternativet Inte alls ska användas då artikeln/inslaget överhuvudtaget inte behandlar finanskrisens möjliga effekter på människors privatekonomi.

103. Hur gestaltas finanskrisens möjliga konsekvenser för svenskars privatekonomi?

Här finns fyra svarsalternativ: Positivt, Blandat, Negativt eller Ej tillämpbar. Variabeln ämnar undersöka hurvida den journalistiska framställningen presenterar finanskrisens möjliga konsekvenser för svenskars privatekonomi som positiva eller negativa. Om artikeln eller inslaget presenterar både positiva och negativa sidor så används alternativet Blandat. Exempel på en Positiv framställning är artiklar om artiklar hävdar att "Din privatekonomi klarar finanskrisen bra", negativa är artiklar som hävdar att privatekonomin har försämrats på grund av finanskrisen. En blandad artikel kan vara av typen "Finanskrisen har gett privatekonomin en smäll, men den kommer återhämta sig". Med "Positivt" menas med andra ord inte bara gestaltningar som hävdar att de svenskars privatekonomi har förstärkts av finanskrisen utan även när det gestaltas som positivt att krisen inte har slagit alltför hårt mot svenskarnas privatekonomi. Även uttalanden från källor ska räknas in i bedömandet av hurvida en artikel gestaltar konsekvenserna av finanskrisen som positiva eller negativa, så om Fredrik Reinfeldt säger att "Det svenska folkets privatekonomi kommer klara sig fint igenom krisen" så ska detta markeras som Positivt förutsatt att uttalandet får gå oemotsagt av den journalistiska inramningen. Alternativet "Ej tillämpbar" ska användas om artikeln eller inslaget överhuvudtaget inte diskuterar finanskrisens möjliga konsekvenser för människors privatekonomi.

104. Diskussion om vilken slags effekt av finanskrisen dominerar artikeln eller inslaget?

Vilken av de effekter som tagits upp individuellt ovan som dominerar diskussionen eller utrymmet i artikeln eller inslaget. Här finns åtta olika alternativ: de sju som nämnts individuellt ovan, m.a.o. finanskrisens möjliga effekter på 1) Arbetsmarknaden, 2) Statens finanser, 3) Företag/företagande, 4) Den ekonomiska tillväxten eller 5) Svenskars privatekonomi. Utöver dessa finns även alternativen Blandat fokus och Förekommer ej. Blandat fokus ska användas i de fall då flera av dessa effekter tar upp lika mycket utrymme av artikeln eller inslaget till den grad att det är svårt att bedöma vilken som

dominerar. När man bedömer vilken effekt-diskussion som dominerar så ska särskilt vikt ges till rubriker och ingresser. Om man trots detta inte kan göra bedömningen att en effekt-diskussion är dominerande så används alternativet Blandat fokus. Om ingen diskussion om finanskrisens effekter överhuvudtaget förekommer så används alternativet Förekommer ej. Liksom variablerna 90-101 gäller denna variabel enbart svenska omständigheter (svensk arbetsmarknad/företagande o.s.v.).

Appendix II: Kodschema

Kodschema Mediernas bevakning och gestaltningar av finanskrisen

Urval medier: Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Aftonbladet, Expressen, Rapport 19:30, Aktuellt 21:00, TV4 Nyheterna 19:00 (dock med vissa undantag då TV4 i december 2008 vid tillfälle lät 19.00-sändningen utgå p.g.a. sport och då enbart sände Nyheterna/Ekonominytt 22:00. Vid dessa tillfällen har denna sändning kodats), SR Ekot 16:45, A-Ekonomi som ingår i Rapportsändningen, TV4 Ekonominytt ca 18:40, P1 Ekonomiekot 18:02.

Tidsperiod: Från och med den 15 september till och med den 31 december 2008.

Urval innehållsmässigt: Nyhetsjournalistiskt bearbetade artiklar och inslag som i rubrik, ingress, vinjett, bild eller bildtext refererar till ”finanskrisen”, ”bankkrisen”, ”den finansiella oron”, eller ”den ekonomiska krisen” eller varianter av dessa begrepp. Artiklar där ingress/brödtext sammanlagt upptar mindre än tio rader i sin utskrivna form anses vara av för liten substans för att delta i undersökningen, samma sak gäller TV/radio-inslag med en längd under 15 sekunder. Då samma artikel förekommer flera gånger i en tidning på samma dag (exempelvis i två olika delar av Svenska Dagbladet) ska den enbart räknas en gång.

Undersökningsenhet: Hela artiklar/inslag om ej annat explicit anges.

1. Medium	1.	Aftonbladet
	2.	Expressen
	3.	Dagens Nyheter
	4.	Svenska Dagbladet
	5.	Rapport
	6.	Aktuellt
	7.	TV4 Nyheterna
	8.	SR Ekot
	9.	A-Ekonomi
	10.	TV4 Ekonominytt
	11.	P1 Ekonomiekot

2. Medietyp	1.	Tidning
	2.	TV
	3.	Radio
3. Sektion	1.	Huvuddel
	2.	Ekonomi/näringsliv
4. Kod	_____	
5. Datum	_____	
6. Journalistisk genre	1.	Nyhetsartikel/Inslag
	2.	Nyhetsanalys
	3.	Annan
	4.	Oklar
7. Härstammar artikeln från nyhetsbyråer?	1.	Ja, signerad
	2.	Ja, refereras i texten
	3.	Nej
	4.	Oklar signering
	99.	Ej tillämpbar

Källor

8. Antal citerade/direkta källor _____

Förekommer följande källor i inslaget/artikeln?

9.	Statsminister (Fredrik Reinfeldt)	1.	Ja
		2.	Nej
10.	Finansminister (Anders Borg)	1.	Ja
		2.	Nej
11.	Kommun- och finansmarknadsminister (Mats Odell)	1.	Ja
		2.	Nej

12. Vice statsminister och näringsminister (Maud Olofsson)
  1. Ja
  2. Nej
13. EU-minister (Cecilia Malmström)
  1. Ja
  2. Nej
14. Justitieminister (Beatrice Ask)
  1. Ja
  2. Nej
15. Migrationsminister (Tobias Billström)
  1. Ja
  2. Nej
16. Utrikesminister (Carl Bildt)
  1. Ja
  2. Nej
17. Biståndsmminister (Gunilla Carlsson)
  1. Ja
  2. Nej
18. Handelsminister (Ewa Björling)
  1. Ja
  2. Nej
19. Försvarsminister (Sten Tolgfors)
  1. Ja
  2. Nej
20. Socialminister (Göran Hägglund)
  1. Ja
  2. Nej
21. Äldre- och folkhälsominister (Maria Larsson)
  1. Ja
  2. Nej
22. Socialförsäkringsminister (Christina Husmark Pehrsson)
  1. Ja
  2. Nej

23. Skol- och utbildningsminister (Jan Björklund)
1.	Ja
2.	Nej
24. Högskole- och forskningsminister (Lars Leijonborg)
1.	Ja
2.	Nej
25. Jordbruksminister (Eskil Erlandsson)
1.	Ja
2.	Nej
26. Miljöminister (Andreas Carlgren)
1.	Ja
2.	Nej
27. Infrastrukturminister (Åsa Torstensson)
1.	Ja
2.	Nej
28. Integrations- och jämställdhetsminister (Nyamko Sabuni)
1.	Ja
2.	Nej
29. Kultur- och idrottsminister (Lena Adelsohn Liljeroth)
1.	Ja
2.	Nej
30. Arbetsmarknadsminister (Sven Otto Littorin)
1.	Ja
2.	Nej

Hur många av följande kategorier av nyhetskällor är inkluderade i artikeln/inslaget?

31. Företrädare för moderaterna

_____

32. Företrädare för kristdemokraterna

_____

33. Företrädare för folkpartiet
_____
34. Företrädare för centerpartiet
_____
35. Företrädare för socialdemokraterna
_____
36. Företrädare för miljöpartiet
_____
37. Företrädare för vänsterpartiet
_____
38. Internationella politiker
_____
39. Representant för Försäkringskassan
_____
40. Representant för Riksbanken
_____
41. Representant för Riksgälden
_____
42. Representant för internationell centralbank
_____
43. Representant för svenska myndigheter
_____
44. Representant för internationella myndigheter
_____
45. Svenska finansanalytiker/bankekonomer
_____
46. Internationella finansanalytiker/bankekonomer
_____

47. Svenska medborgare
_____
48. Internationella medborgare
_____
49. Svenska akademiker
_____
50. Internationella akademiker
_____
51. Företrädare för EU-institutioner
_____
52. Svenska medieanalytiker/journalister
_____
53. Internationella medieanalytiker/journalister
_____
54. Företrädare för svenska banker
_____
55. Företrädare för internationella banker
_____
56. Svenska företrädare för företag
_____
57. Internationella företrädare för företag
_____
58. Kvinnliga källor
_____
59. Manliga källor
_____

Fokus

60. Huvudsakligt geografiskt fokus

1. Sverige
2. Europa
3. Nordamerika
4. Övriga världen
5. Blandat geografiskt fokus
6. Inget geografiskt fokus/tematisk artikel

61. Företagsfokus

1. Enskilt företag
2. Specifik bransch
3. Blandade företag/branscher
99. Ej tillämpbar

62. Börsfokus

1. Positivt
2. Neutralt
3. Negativt
99. Ej tillämpbar

Värderingen av centrala aktörer

63. Förekommer regeringen i artikel/inslag?

1. Ja
2. Nej

64. Om ja, med vilken vinkling?

1. Positiv
2. Neutral
3. Negativ
99. Ej tillämpbar

65. Gestaltas huruvida regeringens agerande är ansvarstagande?

1. Ja, positivt
2. Ja, blandat/neutralt
3. Ja, negativt
4. Nej
99. Ej tillämpbar

66. Förekommer Försäkringskassan i artikel/inslag?

1. Ja
2. Nej

67. Om ja, med vilken vinkling?

1.	Positiv
2.	Neutral
3.	Negativ
99.	Ej tillämpbar

68. Gestaltas huruvida Försäkringskassans agerande är ansvarstagande?

1.	Ja, positivt
2.	Ja, blandat/ neutralt
3.	Ja, negativt
4.	Nej
99.	Ej tillämpbar

69. Förekommer Riksbanken i artikel/inslag?

1.	Ja
2.	Nej

70. Om ja, med vilken vinkling?

1.	Positiv
2.	Neutral
3.	Negativ
99.	Ej tillämpbar

71. Gestaltas huruvida Riksbankens agerande är ansvarstagande?

1.	Ja, positivt
2.	Ja, blandat/ neutralt
3.	Ja, negativt
4.	Nej
99.	Ej tillämpbar

72. Förekommer Riksgälden i artikel/inslag?

1.	Ja
2.	Nej

73. Om ja, med vilken vinkling?

1.	Positiv
2.	Neutral
3.	Negativ
99.	Ej tillämpbar

74. Gestaltas huruvida Riksgäldens agerande är ansvarstagande?

1.	Ja, positivt
2.	Ja, blandat/ neutralt
3.	Ja, negativt
4.	Nej
99.	Ej tillämpbar

75. Förekommer Finansinspektionen i artikel/inslag?

1. Ja
2. Nej

76. Om ja, med vilken vinkling?

1. Positiv
2. Neutral
3. Negativ
99. Ej tillämpbar

77. Gestaltas huruvida Finansinspektionens agerande är ansvarstagande?

1. Ja, positivt
2. Ja, blandat/neutralt
3. Ja, negativt
4. Nej
99. Ej tillämpbar

78. Förekommer svenska banker i artikel/inslag?

1. Ja
2. Nej

79. Om ja, med vilken vinkling?

1. Positiv
2. Neutral
3. Negativ
99. Ej tillämpbar

80. Gestaltas huruvida svenska bankers agerande är ansvarstagande?

1. Ja, positivt
2. Ja, blandat/neutralt
3. Ja, negativt
4. Nej
99. Ej tillämpbar

81. Förekommer oppositionspartierna i artikel/inslag?

1. Ja
2. Nej

82. Om ja, med vilken vinkling?

1. Positiv
2. Neutral
3. Negativ
99. Ej tillämpbar

83. Gestaltas huruvida oppositionspartiernas agerande är ansvarstagande?

1.	Ja, positivt
2.	Ja, blandat/ neutralt
3.	Ja, negativt
4.	Nej
99.	Ej tillämpbar

Journalistikens form och stil

84. Journalistiskt förhållningssätt?

1.	Beskrivande
2.	Tolkande
3.	Ej möjlig att besvara

Journalistiska generiska gestaltningar

85. Dominerande journalistisk gestaltning?

1.	Sakgestaltning
2.	Spelgestaltning
3.	Ej möjlig att avgöra

86. Dominerande kontextuell gestaltning?

1.	Episodisk
2.	Tematisk
3.	Ej möjlig att avgöra

87. Förekommer medborgare som offer-gestaltning?

1.	Ja
2.	Nej

88. Förekommer konfliktgestaltning?

1.	Ja
2.	Nej

89. Förekommer human interest-gestaltning?

1.	Ja
2.	Nej

Gestaltningen av finanskrisen och dess konsekvenser

90. Vilken är den dominerande gestaltningen av ”finanskrisen”?

1. Finanskris
2. Finansiell oro
3. Bankkrisen
4. Ekonomisk kris
5. Annan benämning

91. I vilken utsträckning behandlar artikeln/inslaget finanskrisens orsaker?

1. Stor utsträckning
2. Liten utsträckning
3. Inte alls

92. I vilken utsträckning behandlar artikeln/inslaget finanskrisens möjliga effekter på den svenska arbetsmarknaden?

1. Stor utsträckning
2. Liten utsträckning
3. Inte alls

93. Hur gestaltas finanskrisens möjliga konsekvenser för den svenska arbetsmarknaden?

1. Positivt
2. Blandat
3. Negativt
99. Ej tillämpbar

94. I vilken utsträckning behandlar artikeln/inslaget finanskrisens möjliga effekter på svenska statens finanser?

1. Stor utsträckning
2. Liten utsträckning
3. Inte alls

95. Hur gestaltas finanskrisens möjliga konsekvenser för svenska statens finanser?

1. Positivt
2. Blandat
3. Negativt
99. Ej tillämpbar

96. I vilken utsträckning behandlar artikeln/inslaget finanskrisens möjliga effekter på svenska banker?

1. Stor utsträckning
2. Liten utsträckning
3. Inte alls

97. Hur gestaltas finanskrisens möjliga konsekvenser för svenska banker?

1. Positivt
2. Blandat
3. Negativt
99. Ej tillämpbar

98. I vilken utsträckning behandlar artikeln/inslaget finanskrisens möjliga effekter på svenska företag/svenskt företagande?

1. Stor utsträckning
2. Liten utsträckning
3. Inte alls

99. Hur gestaltas finanskrisens möjliga konsekvenser för svenska företag/svenskt företagande?

1. Positivt
2. Blandat
3. Negativt
99. Ej tillämpbar

100. I vilken utsträckning behandlar artikeln/inslaget finanskrisens möjliga effekter på den ekonomiska tillväxten i Sverige?

1. Stor utsträckning
2. Liten utsträckning
3. Inte alls

101. Hur gestaltas finanskrisens möjliga konsekvenser för den ekonomiska tillväxten i Sverige?

1. Positivt
2. Blandat
3. Negativt
99. Ej tillämpbar

102. I vilken utsträckning behandlar artikeln/inslaget finanskrisens möjliga effekter på svenskars privatekonomi?

1. Stor utsträckning
2. Liten utsträckning
3. Inte alls

103. Hur gestaltas finanskrisens möjliga konsekvenser för svenskars privatekonomi?

1. Positivt
2. Blandat
3. Negativt
99. Ej tillämpbar

104. Diskussion om vilken slags effekt av finanskrisen dominerar artikeln eller inslaget?

1. Arbetsmarknaden
2. Statens finanser
3. Svenska banker
4. Företag/företagande
5. Den ekonomiska tillväxten
6. Svenskars privatekonomi
7. Blandat fokus
99. Förekommer ej

LITTERATUR

- Bennett, Lance W. (1990). Toward a Theory of Press-State Relations in the United States. *Journal of Communication* 40(2). 103-25.
- Canel, María José & Sanders, Karen (2010). *Crisis communication and terrorist attacks: Framing a response to the 2004 Madrid bombings and 2005 London bombings*.
- Entman, Robert M (2003). Cascading Activation: Contesting the White House's Frame After 9/11. *Political Communication* 20, 415-432.
- Galtung, Johan & Holmboe Ruge, Marie (1965). The Structure of Foreign News. *Journal of Peace Research Vol. 2, No. 1 (1965)*, 64-91.
- Grandien, Christina, Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (2005). *Efter flodvägskatastrofen*. Krisberedskapsmyndigheten.
- Hallin, Daniel C. (1986). *The "Uncensored War": The Media and Vietnam*. Berkeley: University of California Press
- Holladay, Sherry J. (2010). *Are they practicing what we are preaching? An investigation of crisis communication strategies in the media coverage of chemical accidents*.
- Hvitfelt, Håkan (1985). *På första sidan. En studie i nyhetsvärdering*. Stockholm: Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar.
- Johansson, Bengt (2004). *Journalistikens nyhetsvärderingar* i Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red.) *Medierna och demokratin* Lund: Studentlitteratur
- Lawrence, Regina G. (2000). *The politics of force. Media and the Construction of Police Brutality*. Berkeley: University of California Press .
- Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (2002). *Tio dagar som skakade världen*. Styrelsen för psykologiskt försvar.
- Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (2005). *Hot på agendan*. Krisberedskapsmyndigheten.
- Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red.) (2012). *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur.
- Nord, Lars; Shehata, Adam & Strömbäck, Jesper (2003). *Från osäker källa*. Krisberedskapsmyndigheten
- Prakke, Henk (1967). *Kommunikation der Gesellschaft: Einführung in die funktionale Publizistik*. Münster: Regensberg
- Shehata, Adam (2010) *Media matter. The political influences of the news media*. Sundsvall: Avdelningen för Informationsteknologi och medier, Mittuniversitetet

- Shoemaker, Pamela, Tsan-Kuo Chang, Tsan-Kuo & Brendlinger, Nancy (1987). *Deviance as a Predictor of Newsworthiness: Cover of International Events in U.S. Media*. Communication Yearbook vol. 10.
- Schudson, Michael (2003). *The sociology of News*. New York: W.W. Norton & Company.
- Wissén, Pehr & Wissén, Ulf (2010). *Finanskrisen förklarad*. Stockholm: FORES +Ivrig
- Wolfsfeld, Gadi (2011). *Making sense of media & politics. Five principles in political communication*. New York och London: Routledge

RAPPORTER FRÅN DEMICOM

Följande rapporter finns utgivna av Demicom. Rapporterna kan laddas ner från hemsidan: www.miun.se/demicom. Tryckta rapporter beställs från Mittuniversitetet, Grafisk service: grafiskservice@miun.se, tel: 060-14 86 00.

1. Johansson, C. & Nord, L. (2011). Konsten att kommunicera oro utan att oroa. Svenska myndigheter under finanskrisen 2008. Demicom nr 1. Sundsvall: Mittuniversitetet. ISBN: 978-91-86694-80-7
2. Shehata, A. (2012). Finanskrisen och förtroendet. Demicom nr 2. Sundsvall: Mittuniversitetet. ISBN: 978-91-86694-83-8
3. Grusell, M. (2012). Unga om reklam. Demicom nr 3. Sundsvall: Mittuniversitetet. ISBN: 978-91-86694-82-1
4. Johansson, C., Miller, V. D., & Hamrin, S. (2011). Communicative Leadership. Theories, Concepts, and Central Communication Behaviors. Demicom nr 4. Sundsvall: Mittuniversitetet. ISBN: 978-91-86694-81-4
5. Lundgren, L., Strandh, K., & Johansson, C. (2012). De sociala intranätens praxis. Användning, nytta och framgångsfaktorer. Demicom nr 5. Sundsvall: Mittuniversitetet. ISBN: 978-91-86694-84-5
6. Jendel, L. & Nord, L. (2012). Från dörrknackning till gröna pajasnäsor – en studie av riksdagspartiernas särskilda medel inför valet 2010. Demicom nr 6. Sundsvall: Mittuniversitetet. ISBN: 978-91-86694-85-2
7. Lundgren, L. Strandh, K. & Johansson, C. (2012). The practices of the social intranets. Usage, benefits and success factors. Demicom nr 7. Sundsvall: Mittuniversitetet. ISBN: 978-91-86694-86-9
8. Westlund, O. (2012). Från gammalt till nytt. Om tidningsledarskap och nyhetsanvändning. Demicom nr 8. Sundsvall: Mittuniversitetet. ISBN: 978-91-86694-87-6
9. Färm, K-A., Jendel, L. & Nord, L. (2012). Bilden av finanskrisen. En studie av svenska mediers nyhetsrapportering hösten 2008. Demicom nr 9. Sundsvall: Mittuniversitetet. ISBN: 978-91-87103-54-4

Mittuniversitetet
MID SWEDEN UNIVERSITY

DEMiCOM

